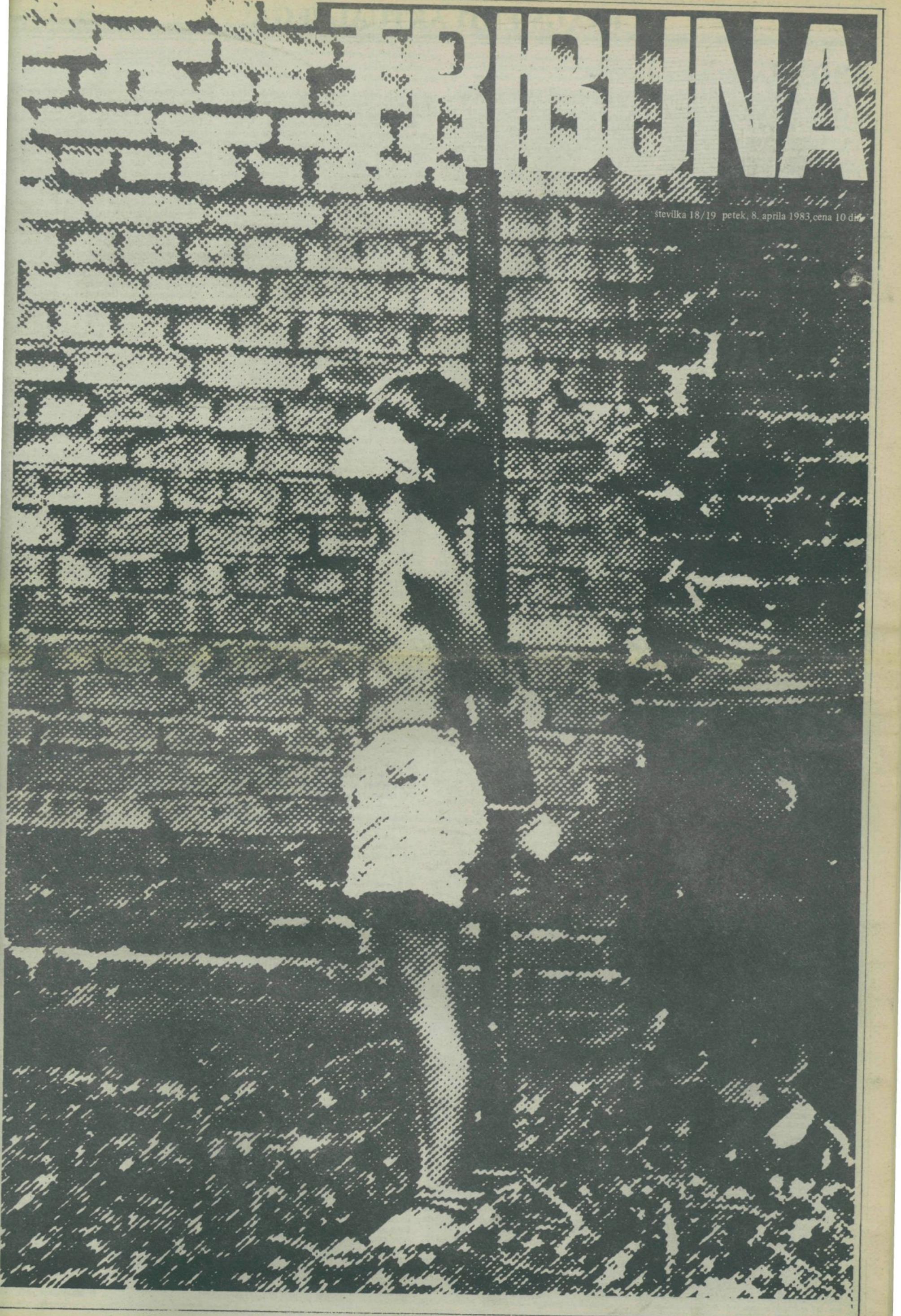

TRIBUNA

številka 18/19 petek, 8. aprila 1983, cena 10 dnr

SHORT STORY O RESNICI IN OPRAVIČILIH

Če so javni mediji zmogni napraviti iz naključja kar objektivni zakon, ki mu seveda pripada nič manj objektivna resnica, potem jim seveda ni težko vplivati na tisto, kar se uvršča v register javnega. Javni mediji imajo pač svoje občinstvo. To je gotovo nesporodno dejstvo, ki ga ne ovrže niti sitnarjenje tistih redkih subjektov, ki nekako nečesto opazovati anatomije sveta skoz usmerjena očala javnih občil. Saj je seveda spet res zgolj to, da javna občila človek potrebuje tudi, če se noče iz njih nič naučiti in jim verjeti. Informacija javnih medijev je tu samo zato, da v tem primeru drži mesto kriterija resnice, kjer pa bi drzna spekulativna akrobacija lahko pristala v ugotovitvi, da je v nekem javnem glasilu mnogo pomembnejša vest tista, ki v časopisu manjka.

Pa dovolj o tem, saj je izjemno velik vpliv medijev na formiranje vsakega človeka pa tudi samoupravjalca že splošno pravilo, na katerega seveda računa vsak pošten osnovnošolec — in raje prebira stripe. Kot da ga to lahko spreobrne?

In če je res, da se prav po informacijskih sredstvih obveščanja prenašajo lahko vsakršne vesti, med njimi tudi »alarmantne in vznemirljive« vesti, ki plašijo delovno ljudstvo, tedaj je še bolj res tudi, da je rokovanje z informacijo vsaj težavno, če že ne tudi nekoliko odgovorno in resno početje, katerega privilegirani obred je razpolaganje z »resnico«.

Če je to v siceršnjem obsegu, ki ga vladajoči javni mediji namenjajo tistem, kar metafizični um zaobsega s pojmom »resnice«, če je medijska resnica, skratka, pravzaprav le košček resnice, to kajpak bralca niti malo ne zanima. Kaj njemu mar, da se kaj tako dragocnega, kot je celota resnice na nek skrivnosten način izgublja v divjih vrtincih simbolnega učinka, ki raste ravno iz križanja družbenih dejstev in govoric, kjer je nemara iskati tudi srž programa nad »verbalnimi delikti«. Potem pa se vpele v ta zapleteni vzročni vzročni temeljev posamezne informacije še vsakršno lokalistično, integracijsko in samovoljno, pa tudi — seveda — politično nastopaštvo, ki se obda s sebi lastnimi interesi. Kar lahko pride na dan po vsem tem napornem, nikoli dovolj natančnem filtriranju — glej, to je tisto, kar naziva bralec z dostojanstvenim imenom »vesti«.

Seveda, stara materialistična gesla poznajo tudi nekaj takih izrekov, ki se neposredno vežejo na produkcijo informacij, a ostanimo raje pri najbolj preprosti, zato pa nič manj točni resnici, ki pravi, da

so vsa cedila (brez izjeme) tukaj le zato, da nekaj na njih ostane.

Zgolj od narave in značaja tistih stvari, ki se znajdejo na cedilu, je odvisno, na kateri strani se znajdejo: spodaj ali zgoraj, v tihi molčečnosti ali med hrupno javnostjo. Urednik si umije roke, seve. Kakorkoli že, vsak dan se nabere natanko toliko novic, vesti in sporočil, kolikor jih je mogoče pod spretnimi prsti stavčev spraviti na strani določene časopisa.

Ali z drugimi besedami: vsak dan prinese novice natanko za obseg enega dnevnika, tudi če se imenuje DELO in je po svoji službeni funkciji glasilo SZDL. Le-to vsako jutro razveseli bralca s kopico informacij in komentarjev, pa tudi povzetkov. Pri DELU posebej radi trpajo te sorte novinarske izdelke na drugo stran glasila, kjer smo lahko 4. februarja opazili tudi ime firme, za katero pravijo, da je »študentski časopis«. Na ta način je bilo dovolj dobro potrjeno, da še celo časnikarska poročila spadajo k zgodovini narcizma, še posebej, če imaš opravka z umotvori, ki se ne branijo seči v zakladnico sodobne mitologije.

Ena od pomembnih mitoloških sentenc je v sedanjih situaciji glasi »potvarjanje zgodovine« in prav to je — ker verjamemo novinarju — naprtil tovariš Franc Šetinc TRIBUNI, poleg nje pa je isto nalepko poklonil še Radiu Student in Novi reviji. Seveda taka zloraba razumevanja zgodovine, ki se praviloma brati še z »maličenjem marksistične teorije« ne dopušča nobenih pomislekov, z njenimi nosilci bo treba začeti »diferenciacijo« in jih razkrinkati pred najširšo javnostjo. Glede na domet resnice, ki jo vsebuje časopisno posredovana vest, kakor smo to zarisali zgoraj, je seveda nekoliko utopično pričakovati, da taka in podobna sporčila ne puščajo sledi v spominskih predelih čitateljevih možganskih vijug.

Vsak prepričan in ozaveščen človek si bo seveda takoj zgradil teorijo za privatno rabo: Tribuna, Radio Student in Nova revija počenjajo našete svinjarije, ergo: ne bom jim posvečal pozornosti.

Ali v današnjih negotovih časih: Tribuna, Radio Student in Nova revija počenjajo našete svinjarije, ergo: posvečal jim bom še večjo pozornost kot prej, saj bom nemara v njihovih prispevkih odkril kaj takega, kar se »velikim« bratom po orodju ne zdi vredno priobčiti, ali pa še celo — kar jim je prepričeno priobčiti.

Seveda je Tribuna takoj reagirala, po dolžnosti je

odgovor in poskus utemeljitve kritičnega dialoga, ki naj sledi oz. še bolje, predhaja podobnim etiketiranjem, napisal glavni urednik.

Skušali smo ga kar najhitreje objaviti v Tribuni, da bo na najlepši način — na mestu samem — pokazano, da še nismo izgubili upanja v sporazumen dialog.

Kot pa se spodobi, Tribuna nekateri ljubijo bolj, kot je to njej sami všeč. Tribuna je zamudila svoj redni izid za 14 dni in je po dolgih mukah le izšla v petek, 18. februarja, na svojih notranjih straneh pa nosila repliko tovarišu Francu Šetincu.

Trajalo je potem še nekaj časa, da so se zganili odgovorni možje na prijateljskem Radiu Student in presedlali z govornice na pisano besedo, objavljajoč svoj ogorčeni ugovor v DELU šele 26. februarja. Zdjaj pa so uredniki DELA morali pogoltniti grenak zalogaj, saj se je bilo treba opravičiti predvsem zato, ker so »nenadoma« (po 22 dneh) odkrili, da je novinar, ki je poročal s Šetinčevega predavanja (na katerem so padle obtožbe?), zanemaril svoje poslanstvo in se izneveril resnici in korektnosti.

Zdaj torej stojimo pred dilemo: ali bi DELO objavilo demanti novinarskega povzetka (in torej s tem razbremenilo obtožbe vse inkriminirane) tudi brez akta naslovitve direktno na njih same?

Ali je torej podoba določenih medijev, ki jo le-ti prevzemajo v javnosti, pravzaprav stvar neposrednega dogovarjanja med njimi samimi? Dialektika teže in ideološkega karakterja političnih etiket se potem vozlja še naprej: ali rehabilitacija, ki je kot pristno ideološka poteza v urejenem vesolju informacij pač vselej že naknadna, post festum izrečena, ali torej rehabilitacija sploh rehabilitira?

Vprašanja, ki se ne vežejo toliko na konkreten primer naknadnega preklica obtožb, pač pa zasledujejo prav logiko in metodo »diferenciacije« znotraj informacijskih mehanizmov samih, saj se s to selektivno gesto DELA (preklic šele po ugovoru) vzpostavlja posebno polje, na katerega je odrinjen študentski topos. Naj nanja odgovori enkrat kdo drug, ne prizadeti! Zaostrena poanta te zgodbe, ki mora kajpak upoštevati vse časovne vrzeli in velike luknje v objavi spornega članka in preklica, pa je zajeta v neprijetnem dejstvu, ki pa zato še ni niti najmanj novo in zato eventualno presenetljivo.

Gre namreč za to, da dojamemo naknadno opravičilo DELA (ki ga seveda ne bi objavili, če bi ne bilo izsiljeno) natanko kot ideološko maskiranje?

Strogo brezupno

NE STROGO ZAUPNO, PAČ PA STROGO BREZUPNO

Nezaupanje najvišjih republiških organov v delavske množice res hvale vredno početje. Misterij republiške birokracije je v tem, da se inkorporira sama vase in s tem nehoti razkrije svoj manko, manko ne-dovršenosti oziroma ne celosti.

Prihraniti delavskim množicam vzburjenje, jezo, kaže na to, da tablete, ki jih jemlje za svoj nemirni spanec, niso dovolj močne. Ne vemo, ali so tablete domače ali tuje proizvodnje, toda to sploh ne spremeni dejstva, da gradi svoje privilegije tako, da delavske množice postavlja v podrejen položaj. Kakšno zaupanje ima v svojo delegatsko bazo, bi nemara zvedeli, če bi vprašanje obrnili: kakšno zaupanje imajo delavske množice v svojo super-delegatsko strukturo, katerim je vsekakor zaupana pomembna dolžnost, dolžnost prikrivanja!

Birokratske strukture vrednotijo sebe po tem, koliko lahko »razvrednotijo« samoupravljanje, čeprav jim taisto samoupravljanje služi za uveljavljanje svojih monopolnih interesov (kakor je to n.p.r. distribucija in poraba presežne vrednosti). Vsekakor črpajo svojo pomembnost iz nepomembnosti tistega, ki ga zastopajo. Sintagma »strogo zaupno« — veleliška oblika kaže na njen represiven značaj, to je uveljavitev zastavljenega za vsako ceno — ki je obenem paradigmatična narava, kako nekateri najvišji republiški organi samoupravno uzurpirajo samoupravljanje, dobi svojo auro pomembnosti s

tem, ko je očiščena vsake realne vsebnosti, ko deluje zgolj kot misteriozna abstrakcija, kot neprijetni presežek, dodatek. Strastnost, s katero se prezentira sintagma »strogo zaupno«, ne samo, da postavi na laž samoupravljalni diskurz, pač pa kaže tudi njegovo funkcionalnost.

Delavske množice (pa tudi njihove asociacije) in drugi smrtniki bodo najprej (in to drastično) na sebi občutili povišanje cen (preko povišanja davščin). Pa ne samo to; to povečanje deluje na način šoka.

Gre pač za zelo precizen in prefinjen, čeprav izlihan, način, kako država rešuje svoje težave vsled pomanjkanja presežne vrednosti, to je na račun delavskega standarda, ki že tako ali tako katastrofalno pada. Namen »strogo zaupnega« je tudi v tem, da, ko bo zakon enkrat v najširši demokratični razpravi sprejet, bo tudi odlično sredstvo zoper vse »slabonamerne« ugovore in kritike, češ, zakon je sprejela skupščina ob najširšem sodelovanju vseh prizadetih subjektov, kaj pa vi sedaj rovarite itd....

Na podlagi povedanega zahtevam od predsednika Zbora občin in Zbora združenega dela javen odgovor, brez izmikanja in sprenevedanja, na sledeče vprašanje:

Kako opravičujete in utemeljujete dejstvo, da se v najvišjem republiškem samoupravnom organu odloča o tako pomembnih stvareh za najširše delavske množice pod firmo »strogo zaupno« kar mi vzbujajo resne dvome o demokratičnosti »naše ustanove«?

MARKO ZORMAN

P.s. Odgovorita lahko tudi skupno!

SKUPŠČINA SR SLOVENIJE
Sekretariat za informacije

tedenski pregled sej

zborov, komisij in odborov Skupščine SR Slovenije

za čas od 28. 2. do 5. 3. 1983 številka: 8

ZBORI

3. 3. 1983 četrtek 15. seja ZBORA OBČIN SKUPŠČINE SR SLOVENIJE

Predlog dnevnega reda:

— osnutek zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o obdavčevanju proizvodov in storitev v prometu (STROGO ZAUPNO);

— predlogi in vprašanja delegatov.

Seja zbora bo ob 9. uri v mali dvorani Skupščine SRS, Šubičeva 4.

4. 3. 1983 petek 14. seja ZBORA ZDRUŽENEGA DELA SKUPŠČINE SR SLOVENIJE

Predlog dnevnega reda:

— osnutek zakona o najemanju določenih blagovnih kreditov v tujini v letih 1983 in 1984;

— osnutek zakona o zadolževanju Narodne banke Jugoslavije v tujini v letu 1983;

— osnutek odloka o dopolnitvah odloka o skupni devizni politiki Jugoslavije za leto 1983 (STROGO ZAUPNO);

— osnutek zakona o spremembah in dopolnitvah

spodrsrljajev, ki so na ta način povzdignjeni na nivo, katerega formira pravzaprav šele kontekst »vesti« (resnica, objektivnost).

Dejstvo je, da Radio Student, Tribuna in Nova revija neposredno vzeto so v optiki vladajočega političnega diskurza tisto, kar v notranjosti njega sama mega drži njegovo lastno resnico — če nekoliko poenostavimo. Vsa opravičila ne morejo izbrisati pogleda, ki se naslavlja na pozicijo omenjenih medijev in jih konstituira kot možne falsifikatorje zgodovine itd., tudi če v tem konkretnem primeru niso potvarjali in maličili (sic!); kot taki nastopajo in odmevajo v bralca, to pa je tudi latentna namen operiranja z določenim frazeološkim slovarjem, in pozna zgolj obtožbe, na utemeljitve pa konstitutivno nujno pozablja! Kljub še takim protestom in opravičilom se vpisuje ta še kako značilna poteza, ki bazira na naknadnosti, natanko v simbolno ekonomijo političnega diskurza, kolikor se artikurira ravno prek svojih lastnih traum!

Končajmo torej s Heglom, ki v svoji klasični zlobi pravi, da tisto »kar je znano, zato še ni spoznano«. To je nemara najpreciznejša oznaka funkcije ideološke homogenizacije, ki jo zvesto opravljajo velika javna občila, ko merijo s svojim delovanjem prav na nivo tistega, kar pripada redu »znanega«, da bi lahko še bolj zamračili obrat od »spoznanega«, ki pa tako ali tako ne zadeva njihovega informacijskega interesa....

Skratka, Tribuna je znotraj te svoje kontekstualne umesčenosti tista, ki je »znana« kot medij, ki se spušča tudi v »potvorbe zgodovine« in »malichenje marksistične teorije«, kar pa je samo posebna pojavna oblika ideološke deviacije, bodisi levega ali desnega tipa. To je namreč znano od tod do večnosti!

Da pa bi neka politična instanca odprla prostor odkritega soočanja različnih ideoloških in teoretskih drž in na ta način skušala prebiti sramotni konbinat z arzenalom ustaljenih rekel in učinkovitih gesel, ki so — mimogrede — enaka že vrsto let in enako ustrezajo takorekoč vsaki »prestopniški« potezi, to je onkray maneverskih možnosti tako DELA kot tudi določenih političnih teles in posameznikov.

TRIBUNA je bila in bo tudi v prihodnje odprta pisanju, ki bo skušalo izdelati dispozitiv demokratičnega dialoga, Res, dandanes že osamljena, če ne kar bedasta investicija. Dovolj!

ALEŠ DEBELJAK

zakona o obdavčevanju proizvodov in storitev v prometu (STROGO ZAUPNO).

Seja zbora bo ob 9. uri v veliki dvorani Skupščine SRS, Šubičeva 4.

SKUPŠČINA SR SLOVENIJE
Sekretariat za informacije

tedenski pregled sej

zborov, komisij in odborov Skupščine SR Slovenije

za čas od 28. 2. do 5. 3. 1983 številka: 8

ZBORI

15. seja ZBORA OBČIN SKUPŠČINE SR SLOVENIJE

Predlog dnevnega reda:

— osnutek zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o obdavčevanju proizvodov in storitev v prometu (STROGO ZAUPNO);

— predlogi in vprašanja delegatov.

Seja zbora bo ob 9. uri v mali dvorani Skupščine SRS, Šubičeva 4.

14. seja ZBORA ZDRUŽENEGA DELA SKUPŠČINE SR SLOVENIJE

Predlog dnevnega reda:

— osnutek zakona o najemanju določenih blagovnih kreditov v tujini v letih 1983 in 1984;

— osnutek zakona o zadolževanju Narodne banke Jugoslavije v tujini v letu 1983;

— osnutek odloka o dopolnitvah odloka o skupni devizni politiki Jugoslavije za leto 1983 (STROGO ZAUPNO);

— osnutek zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o obdavčevanju proizvodov in storitev v prometu (STROGO ZAUPNO);

— osnutek zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o obdavčevanju proizvodov in storitev v prometu (STROGO ZAUPNO).

O naših sovražnikih

Najpogostejši očitki Tribuni kot »kritičnemu« in »angažiranemu« časopisu so, da je »subverzivna«, »razbijaška« in »negativno kritična«, da vidi samo (in zgolj) napake, slabosti in luknje v psihopatologiji naše družbenopolitične prakse, nikoli da ne vidi in noče videti tistih dobrih, svetlih in pozitivnih gest v družbenopolitičnem registru. V imenu nekega historičnega nazora, ki vidi »najdlje v prihodnost« se Tribuni hkrati podtika »potvorbo naše preteklosti« in »spregled dejanske vpričnosti«. (Ne zanima nas demanti DELA iz 26. 2. 1983, saj vsi prav dobro vemo, da so vse rehabilitacije — na neki način — vselej »posthumne«: informacija o Tribunini potvorbi preteklosti je tako in tako že bila izstreljena v nenavadno občutljivo javnost in tako na tak ali drugačen način »obšla svet« — ta informacija je bila v tem smislu strogo »neresnična in alarmantna« in je kajpak ostro vznemirila javnost.) Ali se to pravi, da je treba gledati naprej, ne pa nazaj, če se nočeš zmotiti v politiki?

V brbljajoči sedanosti poražena preteklost se nam pa kar naprej zvija v olajševalnih okoliščinah ideološke brkljarje. Dokončni in odlikovni interpretant te ideološke blodnje, njen transcendentni korelat, je zainteresirana beseda odmirajočega Go-

spodarja. V tej razsežnosti je seveda tako imenovano »ugotavljanje konkretne odgovornosti« dostikrat le voda na mlin raznim abstraktnim in mističnim jeremijadam, ki se vedno ustavljajo tam, kjer se začne realnost kazalnega zaimka lastno ime pač nosilca vedno grobo razjezi. Konkretna odgovornost zahteva lastno ime, ki potemtakem inavgurira neke temeljne nelagodne sitnosti in neprijetnosti. Zato odgovorni osebkki našega političnega občestva k tovrstni dejavnosti pristopajo zelo sramežljivo.

Zato so pomen, domet in vloga podvzetja JANKA SMOLETA toliko pomembnejši. Še več: dejanje JANKA SMOLETA je zgledno in zasluži visoko priznanje. JANKO SMOLE je kot član ZIS-a pred časom javno kritiziral štiri banke: iz Skopja, Pristine, Titograda in Novega Sada, češ da je treba v njih ugotoviti odgovornost.

Posebnost in čas njegovega postopka je nedvomno v tem, da je pokazal na konkretne subjekte, uporabil je imena in celo pribil: »Pripravljen sem nositi vse posledice, če tisto, kar sem povedal o bankah, ni res.« Konkretno je pokazal na »krivce«, jih imenoval, »predlagal« ugotavljanje odgovornosti: zastavek njegovega DRZNEGA podvzemanja

je kajpak pri »prizadetih in zainteresiranih« naletel na silovit odpor in reakcijo, kolikor je lahko reakcija reakcionarna. »Baza« je od »ministra« celo zahtevala, da naj svojo »kritiko« demantira, preklične, omili... Poseg Janka Smoleta zasluži torej na vsak način poseben poudarek in pohvalo: za sluga se ne zmanjša, tudi če upoštevamo dejstvo, da je član ZIS Janko Smole pač ravnal v skladu s svojo »dolžnostjo«. In o tem ne more biti niti najmanjšega dvoma — to drži kot pribito.

Seveda pa ne more biti niti najmanjšega dvoma tudi o tem, da je »prehodno obdobje« v političnem diskurzu zamenjala nič bolj dognana »kritična faza«, ki je pač naznanilo nekega zateglega naziranja, ki noče nič slišati o — recimo temu — »razpadu sveta.« V legi družbene realnosti nekaj le še cepeta na mestu — vrti v prazno. Nekaj brblja. Navržimo! Pred našimi očmi »baza« dokaj mehanično in bebavo zahteva odgovor od »nadzidave« — prav tako sterilno pa tudi »nadzidava« zahteva odgovor od »baze«. Zbegane oči pa se vprašujejo: ali bo materialno-ekonomska realnost dovolj dovezeta za vsoto teoretsko-ideološko-politično vrtoglavico? Ali bo teoretsko-ideološko-politična zidava urezala materialno-ekonomski podlagi dovolj ravno pot?

Kaj pa v tem legendarnem dialogu med »bazo« in »nadzidavo« zgrešimo — kaj v tej afektirani blodnji spregledamo? Prav to, da je to mitično razmerje vpisano spekulirano, imaginarno — »fetišistično«: obči blagor in revolucija s tem nič ne pridobita. V razmerju se odvija neka uravnotežena simetrija, ki se nam prikazuje v dejstvu, da sta obe »stranki« popolnoma enakopravni.

Temu imaginarno-spekulirnemu blebetanju lahko izbijemo ves maligni narcisizem s preprostim udarnim rekrom: treba je mobilizirati »Simbolno« kot tretji register, kot tretjo regulirajočo instanco, ki neomajno raztrže to retorično in bedasto zrcalo.

V tem smislu naj bi urezala »prelomno« 5. seja CK ZKJ. Obrat od »gospodarskih problemov« k »idejnopolitičnim vprašanjem« je bil njen odločilni zastavek: tehtanje »idejnopolitičnih« nastavkov je bila njena temeljna praksa. Demaskirati »ofenzivno« sovražnih sil, ki hočejo »obrniti kolo zgodovine nazaj« — demontirati vse »temne sile«, ki se skrivajo v barvah našega občestva. Detektirati je potrebno predvsem tiste sovražnike, ki se skrivajo v

(Nadaljevanje na 3. strani)

(Nadaljevanje z 2. strani)

polju tako imegovane »duhovne produkcije«, saj je subverzija v razsežnosti »gospodarstva« in »političnega« zanemarljiva. Če ne že kar utajljiva. Na toje lepo opozoril na seji član CK ZKJ Vlado Janžič: »Kadar gre za avtorja knjige in članka, ga omenjamo z imenom in priimkom, če pa imamo opraviti s kriminalom v gospodarstvu, ki ima že značaj kontrarevolucije, se zadovoljujemo s posplošenimi ocenami...« Raztreščimo torej zrcalo! Na delo!

Štartajmo: nenehno — in tega ne more zanikati nihče — pred našimi očmi izhajajo različne knjige, potekajo filozofske, znanstvene, umetnostne razprave in diskusije, postavljajo se dramske predstave, torej odvijajo se neka resna in ireduktibilna »tekstualna« oz. (še bolje) — »duhovna produkcija«. Vsa ta »kulturalna dejstva«, »umetniški pojavi«, »filozofski traktati« in »znanstvene diskusije« angažirano defilirajo mimo nas: mi jih beremo, študiramo, polemiziramo z njimi itd....

.... Toda prav tukaj vdre tisti fantastični politični diskurz, ki drži vso blodnjo, zmešnjavo in ostale

pozblaznele presežke na varni in dobri distanci, saj ga ne definira njegova vsebina, pač pa (družno oz. vsčtrčno) mehanizmi formacije in avtomatizmi inicijacije.

Torej, kot smo že rekli, tukaj vdre famozni politični diskurz, ki nam POVE, KAJ SMO BRALI PRAVZAPRAV oz. kaj vse se SKRIVA V TEJ »DUHOVNI PRODUKCIJI«.

Šele politični diskurz nam pove, KAJ smo prebrali v tem, kar smo brali: prinese nam »polnost stvari same«, »temeljno in racionalno jedro« aktualnih dogodkov, pove nam resnico realne osnove vpričnega dogajanja. Politični diskurz vskoči — kot neka »deus ex machina« — in nam pove, kaj se v resnici sploh dogaja. Instavrira se kot polna — idealna instanca, ki nevtralizira produkcijo in formacijo svojih lastnih izjav: vstavlja se ves v »svoji neposrednosti« iz neke nevtralne, objektivne distance, kot da že sam ne bi bil temeljno vpet v to »dogajanje«. »Posredovanost« njegovega »interesa« se izgublja v fetišizmu poti »navzdol« — karšnokoli razmerje »navzgor« je za politični dis-

kurz nemožno, saj je dobesednost političnega diskurza definirana s samo nemožnostjo umestitve izjave, ne da bi s tem samemu sebi izrekel mejo.

Politični diskurz torej vskoči in pove, kaj se sploh dogaja — pove, kaj smo prebrali oz. kaj se skriva, recimo, v nekem »literarnem dejstvu«, v nekem »kulturnem pojavu« itd. Kdo se torej skriva za maso »duhovne produkcije«? Sovražnik vseka-kor. A sovražnik kakšne barve in maske? Odgovor nam nedvoumno daje politična beseda zadnjega časa! Kaj smo torej prebrali, s tem ko smo brali?

Prebrali smo: »liberalizem«, »lažni liberalizem« (sic!), »anarholiberalizem«, »lažno levico«, »boj za oblast«, »dogmatsko-birokratstvo« »protisocializem«, »protikomunizem«, »protisamoupravnost«, »etatizem«, »separatizem«, »unitarizem«, »stalini-stične sile«, »kvaziavantgardo«, »avtarkizem«, »etnocentrizem«, »tehnobirokratizem«, »egoizem«, »lokalizem«, »partikularizem«, »prakti-cizem«, »pragmatizem«, »klero-nacionalizem«, »nacionalizem«, tendence za »političnim plurali-zmom, to je večstrankarskim sistemom buržoazne

demokracije«.... Skratka vsi ti naši sovražniki se skrivajo za »kulturalno«, »znanstveno«, »umetni-ško« in »filozofsko« masko... povsod so sovražniki, saj so se infiltrirali že v »nekatera sredstva javnega obveščanja, publicistiko, razne vrste gledališč, od nekaterih razpravljalskih tribun do posameznih dramskih predstav, pa tudi v tako imenovano lepo književnost....«

In vprašujemo se: kdo so naši sovražniki in kdo so naši prijatelji?

Nedvomno je investicija v »idejnopolitično« filtracijo sama v sebi proizvedla nekatere sovražnike, ki jim bo izredno težko dati pravo in pravilno ime, pravo neko lastno ime, namreč lastno ime, ki sovraž-nike vključuje v simbolno artikulacijo našega občestva. Vendar bo treba uporabiti lastna imena, če nečemo pristati v nekem občem spekuliranju in abstraktnem meditiranju. Ne pozabimo, da ima za »mline na veter« vse avtorske pravice le Cervantes. Kaj pa sploh je to »lažni liberalizem«?

MARCEL ŠTEFANČIČ, junior

Na rob 5. plenumu

NA ROB 5. PLENUMU CKZKJ POLITIČNI ŽARGON

Politični žargon je zopet našel samega sebe; svojo samopotrditve in legitimnost si je pridobil skozi konsens idejno-politične diskvalifikacije. Diskvalifikacijski element je nemara edina točka, iz katere črpa svojo enost in neponovljivost. Njegova neponovljivost pa je zgolj v mehaničnem in paranoičnem ponavljanju iskanj istih nasprotnikov oziroma sovražnikov.

Politični diskurz je za zgled vzel nehoti tovarniški način dela, donesek sodobne civilizacije: tekoči trak! Istovrstni produkti se producirajo zato, da se konsumirajo, kar je pa zopet svojevrstna produkcija, samo da na malce drugačnem nivoju. Prevlada menjalne vrednosti nad uporabno je zares totalizirajoča. Vse slabe strani industrijskega načina produkcije so prevedene v politični žargon. Enoličnost, mehanskost, otopelost so nemara skupni imenovalci, tako za sodobni industrijski proces, kakor za diskurs našega politika. Tovariši treba bo več in bolj delati! Ni treba posebej poudarjati enoznačnosti in kvantitativno naravo te »parole, saj je naravnana zgolj na to, da v drugačni obli reproducira obstoječe izkoriščevalske, mezдне, odnose.

SOVRAŽNIKI!

Imamo celo paleto sovražnikov, od nacionalistov, tehnobirokratov, klerikalcev, liberalcev, ultralevičarjev...., ki zlorabljajo naše gospodarske težave, če jih sami niso že povzročili... Hegel bi rekel, da politični diskurz, v izključevanju drugih nasproti sebi, dobi določeno. Politični diskurz črpa svojo moč preko degradiranja svojih nasprotnikov. Rekli bi celo še več, da je resnica v njegovih sovražnikih, vendar pa pozablja, da je sam tisti, ki ima monopol nad produkcijo. Kakor je negacija industrijskega sveta, lahko, tudi njegova afirmacija, pa čeprav de te fabule narratur (pod drugim imenom), ravno tako se lahko odpravljanje političnih nasprotnikov sprevrže v njihovo inavguracijo. Politični diskurz sam sebi nikoli ne zadostuje, drugače je nepotreben, zato nujno potrebuje ideološko pertinentnega

nasprotnika. Njegova težava, da si jih mora skoz in skoz izmišljati, postane njegova moč. Topološka praznost in imaginarnost političnega diskurza vsiljuje tendenco po krepitvi iracionalnih — konkretne represivnih — mehanizmov.

SAMOUPRAVLJANJE:

Samoupravljanje ni krivo za krizno situacijo: ne more biti! Občnost in abstraktnost te izjave, ki pokriva in subsumira vso konkrekcijo, ji zagotavlja legitimnost, točneje: njenemu govorcu. Vendar se protislovje skriva neke drugje; namreč: samoupravljanja nasploh ni, vedno obstajajo konkretne odločitve in konkretni subjekti. Birokratski diskurz sproducira in uveljavlja nekaj, kar sploh ne obstaja, razen v njegovi puhli glavi, zato da nato vzame v obrambo nekaj, kar sploh ne obstaja. Skratka, nekaj, kar ne obstaja, ne sme biti podvrženo kritiki. Posledica paradoksa, ki tukaj prikriva protislovje, pa je med drugim tudi to, da se samoupravljanje razume na dogmatičen in teleološki način, brez protislovij.... Ta dogmatičnost birokratskega diskursa pa se največkrat prikaže na drugačen način, namreč preko negativne absolutizacije nasprotnika, to je preko njegove difamiracije.

Kiro — Hadži Vasilev:

K. H. V. v uvodnem govoru pravi: »Tuji časniki se sprašujejo, kako lahko naši delovni ljudje in občani tako mirno in potrpežljivo prenašajo celo znižanje življenjske ravni ter sedanja pomanjkanja« (cit. po Delu). To, da mirno in potrpežljivo prenašajo znižanje standarda, je po našem mnenju precej sporna zadeva. Sploh ni treba začetni takoj štrajkati ali kaj podobnega, pač pa se odpor do sedanjega stanja kaže lahko v drugačnih oblikah, n.p. v indiferentnem oziroma indolentnem odnosu do neposrednega delovnega okolja, kakor tudi širše.

1) doseže navidezno (vendar povsem zadostno) homogenizirano opravičilo za svoje početje,

2) z vršitvijo kohezivne funkcije doseže vseljudsko-narodno enotnost.

Zato ima samo interpelacija na tuje časnike mo-goče res integracijsko in harmonizirajočo funkcijo,

vendar je to cena za podcenjevanje »lastnih« delovnih množic, na katere se skoz in skoz nanaša ter sklicuje.

NADALJEVANJE:

Pojav sicer ni nov, je pa svojevrstni fenomen, kako ljudje ob vedno večjem pomanjkanju to strpno in potrpežljivo prenašajo, kakor, da gre nemara za njihovo lastno krizo, kakor, da bi jo oni sami povzročili in od tod.... Mogoče pa to »čudežno stanje« pojasni sam tov. K.H.V., ko pravi: »Gre preprosto za to, da vkljub vsem šibkostim, pomanjkljivostim in napakam, delavski razred naše države že čuti in sprejme to družbo kot svojo lastno, da si je pridobil večje izkušnje in usposobil spoznati ter reševati svoje probleme, predvsem po samoupravni poti.« (vir. cit. isti). Zdi se, kakor, da bi tov. K.H. Vasilev hotel reči sledeče: V kolikor ne sprejemaš te družbe, ne smeš ravnati, delovati po samoupravni poti. Skratka gre za dva nivoja, ki se medsebojno izključujeta. Torej naj bi bila potrebna nekakšna privolitev za pridobitev naziva samoupravno, ki pa istočasno predpostavlja tudi privolitev nekoga drugega, ker sta za privolitev potrebna pač najmanj dva subjekta. Logika, ki iz tega izhaja, je pa sledeča:

Ker to družbo sprejemaš kot svojo potem tudi težave sprejemaš kot svoje, oziroma malo drugače rečeno: v kolikor ne čutiš, ne sprejemaš, te družbe, potem pač nekdo drug odloča namesto tebe. K.H. V. vpelje distinkcijo, ločenost/neločenost, z besedico »že«, ki deluje sublimacijsko: kriza je ponotranjena, prekoderana in učinkuje na zunaj: tuji časniki, sovražniki vseh vrst... Na splošno pa členek »že« sugerira, napeljuje na sledeče: ločenost ljudi od samoupravljanja ni nič drugega kot njihova specifična vključitev v samoupravljanje, besedica »celo«, ki naj bi tukaj izražala neko zaskrbljenost, pa ni nič drugega kot navadni cinizem. Simptomatično pa je tukaj nekaj drugega: to je sklicevanje na tuje časnike, na nekoga zunanega, ki v bistvu ni prizadet z realnostjo situacije. Pozivati se na nevtralnega razsodnika — kar pa seveda še ne pomeni, da sam poziv ni reminiscenčne narave (1) — po-

meni hkrati poistovetiti se z njim. Govorec, prenosnik informacije, sam pojasni svojo mistifikacijo: pojasni jo pač s tem, da se mora sklicevati na nekoga od zunaj, kjer najde tudi samega sebe, ker je tu notri, ne more tega racionalno — argumentirano utemeljiti; zato si nujno poišče neki vnanji prazni topos, katerega praznimo, pa čeprav na banalen način, sam zapolni. Ta zunanja — nadomestna — pozicija pa je v temelju birokratska pozicija (od tod tudi sintagma »naši delovni ljudje«). Posledica tega pa je, da govorec izpričuje cinizem s sintagmo »kako lahko«, daje pri tem videz nevednosti, nedolžnosti in se čudi skupaj s tujimi časniki še sam.

Vrinek:

Kaj pomenijo tuji časniki? To, da zastopajo in prikazujejo tuje javno mnenje. Ali bi se govorec lahko skliceval na domači tisk? Kajpak da ne, saj bi pri tem prišla na dan očitna perversija, ki ne bi bila nič drugega kot to, da bi se govorec, ki sam oblikuje javno mnenje, skliceval sam nase. Vendar pa je že sam diskurz, tuji časniki, naravnani na domače javno mnenje, točneje na sprejemnike javnega mnenja, z namenom prepričati. — ne na tisto, kar bi izhajalo iz samega govora (vsebinska) pač pa na tisto kar govori (forma, ki zastira). Birokratski diskurz se vzdržuje ravno v fiksaciji delitve: domače/tuje oziroma naše/ne-naše, javno/ne-javno. Če se govorec poziva na tuje časnike pa ubije najmanj dve muhi na en mah: in obratno: vključenost ljudi v samoupravljanje je njihova specifična ločenost (izključitev iz samoupravljanja).

Ta želja (strpnost, potrpežljivost) je torej ponotranjena v zapoved in je prav nemarno podobna tisti, kjer sin prevzame krivdo za očetove grehe nase in si s tem pridobi vizitko za svet odraslih! Fine.

OPOMBA:

1) Stvar se da dvojno razlagati: a) nanašajoč se na »nevtralnega razsodnika«, vsled izgubljanja lastne dominacije b) na tuji posojilni kapital.

MARKO ZORMAN

POLEMIKE

Denuncijanstvo pod masko revolucije

Nekoč je bil »maoizem« temeljna praksa nekaterih. Nekoč je bil »maoizem« racionalno jedro boja nekaterih. Nekoč je »maoizem« rasel iz puškine cevi, ki je zmerjala imperializem, fevdalizem in kolonializem. Danes pa se »maoistično« brbljanje izrisuje kot presežek neke militantne razsežnosti. Je kvečjemu za nameček. Bralac je lahko že dodobra zaslučil, da bomo danes spregovorili o »papirnatem tigru« in »slovenskih večernicah«. Grupa štirih nekdanjih revolucionarnih bojnikov je pred časom ponovno naskočila barikade — tokrat je bilo manevrsko polje dovolj dogmatično le v »MLADINI«. Vsakdo si lahko prav lepo prebere — za domačo nalogo kajpak — vrtoglavo zgoščen tekst, ki je konkvistadorsko »obšel svet«. (glej: Zoper »slovenske večernice« — Bavčar, Kirn, Kreft, Mastnak; MLADINA) Tekst je kajpak zelo »eksoteričen«, hvaležen in udoben. Uči nas tega in onega. Mi se bomo — in tega ne skrivamo — malce bolj posvetili 'onemu'. Če tekst preberemo čisto nalahno, počezno, si zelo kmalu načrtimo težko breme. Torej počezno! V čem je štos? Lahko bi ob vsej teži rekli takole: sorazmerno kratek tekst posebno odlikuje arsenal nenavadno »TEŽKIH« besed — izberemo jih lahko paradigmatsko: »imperializem«, »kolonializem«, »buržoazija«, »monopol«, »suženjstvo«, »nacionalizem«, »šovinizem«, »tehnobirokratizem«, »reakcionarno«, »unitarizem« in seveda na koncu »proletarska revolucija«.

Na tako majhnem prostoru tako izjemna teža, priznajmo, malce narcistično afektirana specifična gostota. Pretežke besede za tako zabaven tekst: s svojo pietetno legendarnostjo vnašajo v tekstualno ekonomijo prav poseben estetski učinek. Torej, na eni strani imamo koncentrirane same »TEŽKE« besede (oz. ves železni repertoar nekega prav specifičnega »naziranja«). Kaj imamo pa na drugi strani? Le kaj — objekt kajpak! Kakšen

objekt? Objekt okrog katerega se osredinjajo vsi zgoraj navedeni »veliki« in »težki« izstrelki. Invariantni (torej ireduktibilni) objekt, za katerega veljajo vse zgoraj navedene variante. Vsa enormna teža velja nekemu Mirku Čepiču. Velika revolucija torej ni požrla svojega malega otroka. To so prve bežne ugotovitve. O njih ne more biti niti najmanjšega dvoma. Nekoč je bil boj proti imperializmu stvar topov, pušk, klanja in krvi, danes pa je mogoče oznajati revolucijo in se bojevati proti imperializmu v treh tiskanih stolpcih. In to je napredek! Nekoč so imperialistom padale glave, danes pa ni poskrbljeno samo za zmagovalce. Tudi to je napredek! Dogmatizem »papirnatega tigr« se seveda ne more primerjati z dogmatizmom giljotine: zato pa lahko govoriti v imenu neke vrste spomina pomeni govoriti v imenu neke lokalne politike.

S konceptualno dedukcijo kot reprezentant nekega Gosposkega diskurza, kot čisti reprezentant nekega radikalno privilegiranega političnega diskurza. Tekst četverice — v vsej svoji označevalni ekonomiji — proizvede naslednjo povsem očitno definicijo: »Mirko Čepič je imperialist.«

Definicijo velja najprej prebrati kot šalo, da v sami govorici nalezimo na neko nemožno razmerje, na neko radikalno nesmiselno razmerje. Hkrati jo je treba seveda brati kot marginalno fantazmo, ki zastira, varuje in dislocira neznosno »realno« (npr, da neki Čepič pač ne more biti »imperialist«). Šele nato preberemo ta segment dobesedno: to, kar reče, natanko s tem, kar reče. Reče pa natanko to, da je Čepič imperialist.

imperializem (Čepič: Odprto pismo) generalna destrukcija sistema. Izjava »Čepič je imperialist« je paradigmatsko identična tisti: »Odprto pismo predsedstvu je generalna destrukcija sistema.« Strukturno zavzema isti topos. Da ne bi užitek eksplodiral, moramo metaforo jemati dobesedno, prav v svoji dobesednosti pa je skrajno bedasta,

iracionalna, mistična, saj vpeljuje neko nemožno razmerje. Prav smešna je, če jo preberemo dobesedno, saj se vrta zgolj v prazno, le cepeta na mestu — je nesmiselna. Milo rečeno je nemogoče, da bi bil Čepič imperialist in da bi bilo Odprto pismo predsedstvu generalna destrukcija sistema. Prava bedarija! To slednje pa je politični diskurz očital nekemu Tribuninemu članku. Mesto izjavljanja je torej v obeh primerih povsem identično. Kaj to pomeni — o tem premišluj kadar utegneš! Obe iz-

javi pa nas učita predvsem to, da je tista radikalna NEMOŽNOST v obeh primerih popolnoma UTAJLJIVA!!

Tekst pa je vendarle naredil nekaj zelo dobrega — dobro je ovadil Čepiča. Lov na čarovnice se je pričel. Še so temne sile. Lovska sezona je odprta. In prav je tako.

MARCEL ŠTEFANČIČ, junior

Zvijača za komunistov in inteligence

Kapitalistični način proizvodnje in novoveška znanost sta z roko v roki vkorakala v zgodovino človeštva. Kapitalizem se je v zagatah svojega razvoja stalno obračal k znanosti in se z njeno pomočjo tudi uspešno reševal. Uveljavitev parnega stroja v porajajoči se industriji je v začetku prejšnjega stoletja dokončno omogočila zgodovinski primat kapitalističnega proizvodnega načina in hkrati z njim vzbudila neomajljivo vero v znanost. To obdobje velja tudi za prelomno obdobje v zgodovini komunističnega gibanja, ko se je to od prejšnjih pragmatističnih (utopičnih) zasnov predstavljalo na znanstvene. Družbena delitev dela v pogojih blagovne proizvodnje, v kateri cirkulira kapital, pa seveda ne omogoča vsem razvijanja znanstvenih osnov komunističnega gibanja. Zato je potrebno znanstvene izsledke predati množicam.

Mladi Marx je zapisal: »Teorija postane materialna sila, brž ko zajame množice.« Tako je torej, nekoliko poenostavljeno povedano, delavstvo dobilo svojo avantgardo, avantgarda pa množice. Ta avantgarda, ki je kazala pot proletariatu pa kot vemo — večinoma ni izšla iz proletariata, ampak iz vrst inteligence. (Nasploh šteje ta znanstvena avantgarda delavskega gibanja le majhno število moških in žensk, saj so morali študirati in pri tem razvijati svojstvene poglede na zgodovino človeštva. Te može in žene poznamo kot marksiste. (Sožitje avantgarde in množice je v svoji približno 130-letni zgodovini obrodilo določene uspehe. V nekaterih deželah so komunistične stranke prevzele politično oblast.

Zveza komunistov Jugoslavije se je oblikovala od I. svetovne vojne dalje. Po koncu II. svetovne vojne in delno že med njo je pričelo njeno članstvo silno naraščati. Sprememba kvantitete pa lahko privede tudi do novih kvalitativnih določil kritičnih točkah kvantitativne rasti. Številčna rast članstva — kolikor je po eni strani, za vsako politično organizacijo zaželjena — prinaša s sabo negativne posledice, ki jim organizacija organizirana po načelu demokratičnega centralizma lahko podleže. Gre za to, da lahko veliko število članstva takšni organizaciji omogoča bolj lagodno delo.

Za uveljavljanje svojih (avantgardnih) stališč v pogojih demokratičnega načina odločanja, kjer se pri sprejemanju odločitev prešteva glasovi,

takšna organizacija ne potrebuje več nujno argumentiranega prepričevanja, temveč le večino glasov. Tako se kaj lahko zgodi, da dejanske argumente nadomestijo navidezni, z navideznimi argumenti pa pride na plan ritualizirane, klečeplazne in oportunistične. Avantgardnost se v takšnih pogojih dela seveda razblini, organizacija se zbirkotizira.

Avantgardnost zveze komunistov se izraža v dejavnosti njenega članstva, ki usmerja zgodovino k odpravljanju odtujenega dela. Avantgardnost zveze komunistov se ne izraža s statističnimi določili, z njimi se ne da nadomestiti dejavnosti njenega članstva. Dosedanje izkušnje so pokazale, da se zgodovine ne da ukiniti, da torej prevzem politične oblasti še ne odpravlja odtujenega dela, čeprav formalno pravno tako ne bi smelo biti. Sedanja kriza svetovnega gospodarstva daje zgodovinske pogoje, v katerih je mogoče korenito poseči v delovni proces in ostale mehanizme družbene reprodukcije. Kakšni bodo ti posegi in kakšne posledice bodo prinesli, pa ni mogoče dojeti z zdravim razumom domisljivo. Čeprav naj bi delavski razred po izjavah nekaterih klasikov marksizma posedoval to razsodnost intuitivno, je potrebno zgodovino študirati (znanstveno raziskovati) in to predvsem najbližjo zgodovino.)

Procese družbene reprodukcije je potrebno študirati tudi v njihovi vpetosti v človekovo naravno okolje. Zgolj na podlagi marksističnih študij je nemogoče zasnovati zgodovinski pot, ki vodi v odpravo odtujenega človekovega dela. Marksizem ni zadosten teoretski pogoj, na podlagi katerega je mogoče udejanjiti pot v komunizem. Marksizem torej ni tista edina revolucionarna teorija, ki to omogoča. (Ob tem se seveda zastavi vprašanje, kaj je pravzaprav s komunizmom, tem zgodovinskim ciljem, ki je zasnovan ravno z marksistično teorijo. Odgovor na to vprašanje zahteva široko obravnavo, ki presega okvire tega članka, in ga zato puščam ob strani.) Marksizem v tehnološko zasnovano delovnega procesa ne posega in ne more poseči. S tem se ukvarjajo druge vede. Iz tehnološke zasnove delovnega procesa izraščajo družbeni odnosi.

Pravzaprav se družbeni odnosi in tehnološka zasnova delovnega procesa medsebojno pogojujeta. Zatiskanje oči pred tem dejstvom bi pomenilo v

tem zgodovinskem trenutku za zvezo komunistov slovo od avantgardnosti. Model družbe, ki ne bi bil hierarhično zasnovan in ne bi omogočal vsakemu posamezniku v družbenih dejavnostih uveljaviti svojo avtentičnost, je proklamirani ideal samoupravne demokracije. Znanje, ki je potrebno za spreminjanje odnosov v proklamirani smeri, mora torej zajemati celoto področij znanja od družboslovnih do naravoslovno-tehničnih.

Sedanja kriza svetovnega gospodarstva ponuja v njenem razreševanju možnost integriranja obstoječega znanja, saj je potrebno preusmeriti gospodarstvo iz neobnovljivih surovinskih in energetskih virov na obnovljive, kar pa je mogoče doseči le s kompleksnim pristopanjem in z integralno uporabo razpoložljivega znanja. Materialni pogoji za integracijo nastajajo z razvijanjem informacijskih tehnologij in so danes pravzaprav šele v povojih. Ta integracijski proces v povezovanju znanja bo prav gotovo vplival na razvoj znanosti, vendar kot kaže ne v smeri poenotenja teorij, temveč v smeri njihove funkcionalne povezanosti, kjer vsaka ravno s svojo raznolikostjo in ohranjanjem avtentičnosti konkretnega pristopa omogoča njihovo kompleksnost.

V kolikšni meri se bo zveza komunistov vključila v kreiranje nadaljnjega zgodovinskega razvoja, je odvisno torej predvsem od tega, koliko bo uspela pri tem angažirati inteligenco in to ne le z marksističnim prosvetljanjem, temveč predvsem z omogočanjem raziskovalnega dela inteligenci na njenem lastnem strokovnem področju v okviru zgodovinske strategije proklamiranega cilja samoupravne demokracije. Na področju iskanja tovrstne strategije je potrebno opraviti še pionirsko delo. Za začetek je potrebno ugotoviti vsaj to, kakšno znanje je potrebno proizvajati, da se bo na teh osnovah lahko zarisalo strategijo ustreznega tehnološkega in z njim družbenega razvoja.

Delovni proces je torej potrebno študirati in to ne le z vidika čim hitrejšega razvoja (kar je zgolj kvantitativni kriterij), temveč je potrebno v projekcijo razvoja postaviti zgodovinske probleme, ki naj bi jih razreševali in odpravljali z drugačno strukturo proizvodnje. Pri obstoječih »jugoslovanskih« projekcijah razvoja pa kot da je edini pro-

blem, ki ga je potrebno razrešiti, plačilna bilanca jugoslovanske nacionalne ekonomije in likvidnost države.

Iskanje zgodovinskih možnosti uveljavljanja ideala samouprave demokracije v zgoraj obravnavani širini pa se v njih ni pojavilo. Nasploh se jim je kompleksnost zgodovinskega dogajanja izgubila nekje med načeli političnega sistema in nekaterimi očitnimi hibami, trenutne reprodukcije družbenih odnosov (socialna varnost, inflacija....)

Kolikor se v jugoslovanski družbi uveljavlja birokracija, je ta prisotna tudi v zvezi komunistov. Spopad z birokracijo v družbi in zvezi komunistov se ne more razrešiti v nadaljnjem prisegnanju na načela samoupravljanja. S stalnim prisegnanjem na ta načela se brani namreč ravno birokracija, ki ji očitno trdno vztrajanje pri sprejemanju teh stališč nič ne škodi. Bojišče je v oblikovanju zgoraj obravnavanih zgodovinskih perspektiv razvoja, v angažiranju inteligence, v zgodovinskem uveljavljanju avantgardnosti zveze komunistov. Ta avantgardnost danes torej ne more biti več zasnovana le na marksistični teoriji. Pristajanje na edino zveličavnost marksističnega teoretskega polja pomeni, da se zveza komunistov zapelje na stranski tir, kjer dogmatsko prisegnanje na preteklost odprava ustvarjalno in brezkompromisno kritiko, kjer se z uporabo znanih marksističnih obrazcev lahko prepričamo le že njim znane nasprotnike (malomeščane, nacionaliste, šoviniste, birokrate, anarhiste, ultralevičarje, liberale itd.) s čimer pa se dejansko krepi dogmatske birokratske strukture.

Obujanje že premaganih sovražnikov k življenju je voda na mlin birokracije. Stanje, v katero je uspelo poriniti birokraciji celotno znanstveno raziskovalno dejavnost (ki je malodane že crknila), otežkoča nastajanje zgodovinskih perspektiv in s tem odlaga poraz birokracije, jo zadržuje na zgodovinskem prizorišču. Birokrati se zavedajo, da jim je znanost nevarna. Kot dobri politiki uspešno manipulirajo množice. Govore o potrebnosti znanosti, o nujnem upoštevanju znanstvenih spoznanj v praksi, zraven pa počno vse, da do tega ne bi prišlo.

Dušan Turk

FRAGMENTI AKTUALNEGA

Zakaj študentski center nima izgube

ZVIŠANJE STANARIN V ŠTUDENSKIH DOMOVH

Znano je, da so se konec lanskega leta na konferenci Študentskega centra odločili za sprejetje 34,5% akontacije k ceni stanarin v študentskih domovih. Delegacija študentov jo je podprla kot ukrep uprave, poleg tega naj bi se z njo izognili plačevanju za nazaj, ko bo sprejeta nova cena za tekoče leto. Kmalu bo o dvigu cen v višini akontacije odločal zbor stanovalcev in če predlog ne bo sprejet, bo stekel »uskajevalni postopek«. Seveda, če nova cena ne bo potrjena, bodo stvari šle na višjo inštanco (Skupščina SRS), ki naj o ceni odloči in s tem bodo študenti stvar izgubili iz rok. Na akontacijo so študenti lažje pristali tudi zato, ker so računali na subvencioniranje hrane dijakom in študentom — gonilo se je celo, da bodo jedli zastoj, kar pa je dezinformacija. Regresiranje prehrane v višini 40% je zaenkrat samo potrjena pobuda RK ZSMS.

Glede na to, da bi se sredstva za to subvencijo črpala iz sredstev za štipendiranje, morajo to pobudo sprejeti udeleženci družbenega dogovora o štipendijski politiki v SRS. Teh je nekaj sto in izkušnje s poti in stranpoti samoupravnega odločanja nas učijo, da iz tega še nekaj časa ne bo nič. Za optimistični uvod v razpravo o subvenciji je poskrbel še zbor delegatov udeležencev družbenega dogovora o štipendijski politiki; na seji, na kateri so o pobudi razpravljali, ni bil sklepčen. Tačas pa se pripravila podražitev prehrane v študentskih menzah za 50%. Toda to še ni vse. Že so se pojavili predlogi za novo zvišanje stanarin, tokrat za 11,2% na novo ceno, torej 50% v primerjavi z lanskim decembrom. Štipendije pa so se v tem šolskem letu povečale za 26,5% (15% septembra) in v začetku letošnjega leta še 10% na ta znesek. Zagovorniki te nove podražitve pravijo, da bodo morali študenti, v primeru, da ne bo sprejeta, začeti varčevati. To naj bi dosegli predvsem z večjo pazljivostjo pri uporabi inventarja, podaljševanjem njegove dobe trajanja, varčevanjem z elektriko, vodo, itd.

Med sklepe za izvajanje varčevalnih ukrepov spada tudi dosledno evidentiranje in prijavljanje vsake povzročene škode, ugotavljanje povzročiteljev in izterjatve škode. Stroške vzdrževanja, ki bodo nastali zaradi poškodovanja objekta in opreme bodo plačevali direktno stanovalci doma. Stanovalci doma FSPN (ni vključen v ŠC) so povedali, da jim v okviru »varčevanja«, če ne sprejmejo povišanja cen, obljublja interne redukcije elektrike. Toda težko je verjeti, da bi se s takimi varčevalnimi ukrepi uspeli nadoknaditi skoraj 20% lanske cene — tolikšno razliko naj bi namreč študenti privarčevali. In tako bo prej ko slej — in po vsej verjetnosti že letos — na tapeti novo zvišanje cen za že omenjenih 11,2% na novo ceno.

Kaj sedaj storiti? Seveda delati družbenega problema iz nekaj desetih jurjev na mesec več v današnji družbeni klimi, ki študentom, še posebej družboslovcem, še zdaleč ni naklonjena, nima smisla. Toda če se bodo letos stanarine zvišale za 50%, to še zdaleč ne pomeni, da se tudi naslednje leto ne bodo. Ob stalnem naraščanju cen prehrane in padanju realnih osebnih dohodkov (precej študentov seveda vsaj delno podpirajo starši) in štipendij, si bo marsikdo visokošolski študij vse težje privoščil. Predvsem bodo prizadeti (jasno) mladi iz slabše situiranih družin in tisti, ki živijo izven univerzitetnih središč. Toda tovariši, ali nismo leta in leta govorili o tem, da morajo imeti vsi enake pogoje za šolanje?

Na tem mestu objavljamo dva teksta, ki skušata nakazati ključne momente v razvoju neke zgodbe, ki ji pravijo »problem študentskega centra« v Ljubljani. Problemi so, kot pravijo naši starejši kolegi, »poreči«, še posebej, ker gre predvsem za konkreten primer, ki pa v svoji historični razsežnosti vselej že razkrinkava mehanizme ideološkega boja, ki izstopa v tem kontekstu še posebej očitno. Ravno neposredno—instrumentalno razmerje znotraj institucije študentskega centra, se pravi, neposredna solidarnostna sprega, ki v njej deluje, prav to je tisto, za kar gre obema člankoma, ki sta podprta s številkami in argumentom financ!

Dva članka pa nastopata na istem mestu predv-

sem iz razloga, v katerem je razbrati »živo« zanimanje za omenjene težave, saj je eden od obeh člankov napisan po t.i. »službeni dolžnosti«, drugega pa smo na uredništvo dobili po običajni poti, tj. kot nekakšno »pismo bralcev«. Čeprav se trditve v obeh tekstih mestoma prekrivajo in še celo ponavljajo, pa je vseeno dovolj ilustrativen podatek, ki priča nemara predvsem o tem, da prav ta čas še marsikomu »ni vseeno«, kot radi to spreverjejo določeni mladinski funkcionarji. Obenem pa naj bo to že tudi poziv za vse, ki se skušajo vpisati v isti red, skratka, poziv za sodelovanje! Poziv za študente, ki jih ukrepi v ŠC neposredno prizadevajo! Poziv za vse, ki se jim ne jebe!

MAHINACIJE ZA PRIKRIVANJE DEJANSKIH IZGUB

Iskati vzroke za sedanjimi nagli skok cen v študentskih domovih je precej nevhvaležna zadeva, vendar bom vseeno nakazal nekaj problemov. Študentski center je OZD s sedmimi delovnimi enotami. Pravnoformalno so študentski domovi praktično izenačeni s hoteli, saj študenti sami krijejo materialne stroške (voda, elektrika, osebni dohodki delavcev....) Republiška izobraževalna skupnost sicer krije stroške za amortizacijo in investicijsko vzdrževanje, vendar bo tako le še do leta 1985.

Ob tem študenti nikakor niso in ne morejo biti zadovoljni z delom delavcev ŠC. Ta ima neprestano kadrovske težave, saj mnogi ne opravljajo dela, kot bi bilo treba. Pogoste so prestavitve delavcev na manj zahtevna delovna mesta, že od junija 1982 je ŠC brez vodje splošnega sektorja, nezadostno je vzdrževanje domov.... Seveda je vzroke za to iskati (tudi) v dejstvu, da imajo delavci ŠC osebne dohodke za 30% nižje od republiškega povprečja. Glavni dejavnosti ŠC, DE Dom in DE Restavracija pa sta v kroničnem deficitu. Kako je torej mogoče, da ŠC ob letnem računu nikoli ne pokaže minusa, ki bi širšo skupnost opozoril na težave, s katerimi se organizacija ubada, in seveda nujno terjalo širšo družbeno akcijo?

Obstaja majhna finta. Študentskemu centru so leta 1979 kot DE priključili tudi Študentski servis. Ta ustvarja dohodek tako, da delovnim organizacijam, v katerih delajo študenti preko servisa, zaračunava 10% manipulativnih stroškov. Iz teh sredstev (in leta 1982 jih je bilo po neuradnih podatkih milijardo in 800 milijonov starih dinarjev) bi se morala kriti tudi izguba glavne dejavnosti ŠC. In po zaključnem računu za leto 1982 je ta izguba požrla ves čisti dohodek ŠS.

Poleg tega so letos sredstva namenjena amortizaciji zmanjšali za 50%, razliko, se pravi drugih 50%, pa tudi namenili za kritje izgub. Tako menda ni ostalo dovolj denarja niti za popravilo centralne kurjave v študentskem naselju, kjer so podzemne napeljave v tako slabem stanju, da topla voda odteka v zemljo. Poleg tega kotlovnica nima dovolj pritiska, da bi zadostno ogrevali vse prostore, tako da predvsem stanovalci višjih nadstropij pridno uporabljajo električne peči in grelce. Seveda pa vse te malenkosti niso pomembne v času, ko imamo vseh energetskih virov na pretek. Očitno pač nekatere strukturam ustreza, da ŠC v končnem računu ne pokaže izgube, čeprav ima v ta namen rezervni sklad.

Kaj to praktično pomeni za študente? Nekdo stanuje v študentskem naselju in plača za mesec dni recimo 1500 din stanarine. Isti mesec dela preko servisa in zasluži 10.000 din. Servis dobi od organizacije, v kateri je študent delal, še 1000 din za manipulativne stroške in največji del tega denarja gre potem za kritje izgub DE Dom in DE Restavracija. Študent torej ta mesec v bistvu ni plačal stanarine 1500, temveč 2500 dinarjev.

Kaj pomeni to za širši študentski standard? Iz ostanka čistega dohodka ŠS bi se morale financirati občutljive dejavnosti, predvsem preko UK ZSMS. Teh sredstev pa, kot sem že omenil, za leto 1982 ni ostalo prav nič, enako pa kaže tudi za tekoče leto. O tej problematiki obširneje prihodnjic.

tomi gračanin

Problematika ŠC

ZA SAMOUPRAVNO RAZREŠEVANJE PROBLEMATIKE ŠTUDENSKEGA CENTRA

Problem likvidnega poslovanja ŠC ni nov. Verjetno bi marsikateremu študentu, v času ko so potekale različne akcije za razreševanje, zrasla brada, ki bi se po dolžini lahko primerjala z brado kralja Matjaža, ki čaka na svojo Alenčico oz. sistemsko rešitev.

Za študentski center bi takšna rešitev pomenila

razrešitev dilem glede statusa, s tem v zvezi bi verjetno prišlo do organizacijskih sprememb v samem centru in rešil bi se problem poslovanja študentskega centra.

ŠC, kot enovita delovna organizacija, posluje na ekonomskem principu oz. logiki. V šmornu te logike pa je njegov problem, da skoraj vsako leto posluje z izgubo, zakaj študentje ne moremo sprotne porasta cen dejanskih materialnih stroškov sprotno reševati v obliki vedno višjih cen osnovnih dejavnosti centra. Prihaja do razkoraka med dejan-

ske ceno dejavnosti in ceno, ki jo plačujemo študentje. Temu se po domače pravi poslovanje z izgubo. Toda ŠC izgube ne sme izkazovati, vsaj ne vse, saj bi ta, velika kot je, po logiki, po kateri posluje ŠC, vodila ŠC najprej v sanacijo, kasneje pa še v stečaj. Do tega seveda ne more priti, ker se ŠC nekje še vedno postavlja kot organizacija posebnega družbenega pomena in »izguba« /1 se na koncu (danes) vendarle pokrije in sicer na neki izrazito nepravilen in kratkoročen način.

Do leta 1979 je za takšno eventualno neskladje

skrbela republiška izobraževalna skupnost, po tem letu se ta pokrov umakne in študentskemu centru se priključijo študentski servis. Študentje na ta način v veliki meri sami rešujemo ŠC iz izgub, ki jih ustvarjata delovna enota dom in restavracija.

Seveda bi do pred letom in pol vse tekle po že zgoraj omenjenem ustaljenem načinu, ko ne bi zaradi različnih vzrokov prišlo do tega, da študentski center ni mogel izpeljati vsakoletnega predvidenega dviga cen stanovanja in prehranjevanja (Nadaljevanje na 5. strani)

(Nadaljevanje s 4. strani)

(odlok o zamrznitvi cen; kot npr. aprila 1982, ko se je zaradi, kot smo verjeli, bližajoče se sistemske rešitve blokiral dvig osnovnim dejavnostim — v tem času so se prodajne cene nekaterih ključnih artiklov dvignile — mazut, hrana — ŠC pa se zaradi tega ni mogel niti približno prilagoditi nastali situaciji na trgu). Redni izgubi se je tako pridružil še izpad predvidenega dohodka. Odgovornosti za takšen odlok kot tudi za izpad realnega dohodka Centra ni hotel prevzeti nihče oz. se je to breme preneslo na Študentski servis — (ne v celoti).

Ob današnjem zaključnem računu poslujemo sicer s stotimi milijoni prihodka, kar pa nič ne pomeni, če ne obrnemo pozornosti zopet na strukturo sredstev, s katerimi se je pokrila izguba DE Dom in DE Prehrana. Za kritje izgube teh dveh enot so se pretila vsa sredstva DE Študentski servis, del amortizacije ter 400 milijonov, ki so se vrnili v ŠC zaradi pred tremi leti zagrešene napake splošne službe družbenega knjigovodstva. Poslovanje ŠC je torej zopet rešeno po načinu, kot smo ga že prikazali za leta nazaj.

Ob začetku novega leta je bila zaradi reševanja problema likvidnosti s strani uprave uvedena akontacija na stanarino, ki so jo zbor ZK (21. december 82), sekretariat A ZK študentov ŠC in delegatska konferenca, podprli z zahtevo, da se čimprej izdelajo kalkulacije nove stanarine in cene KV obrokov ter dajo v redno razpravo na zbere stanovalcev.

Danes so pred nami izdelane kalkulacije. Višina stanarine je za 11% višja glede na skupno vsoto stanarine in akontacije, ki smo jo plačevali v januarju in februarju. Cena kosila naj bi se povečala (to je predlog) 56 din na 84 din (prvotno 96 din).

Vprašanje je, če lahko študentje krijemo celotne materialne stroške, tako dejanske kot predvidene, v okviru 11% (zgoraj navedeni podatki so iz predloga kalkulacij). Tega verjetno v sedanjem trenutku ne bomo zmogli. Veliko bolj je sprejemljiva rešitev v višini stanarin v današnji višini akontacije (stališče sek. A ZK ŠC). V tem primeru se bo izguba v

DE Dom in DE Restavracija kopicila še naprej, tembolj, ker je v predvidene kalkulacije vnesena dokaj vprašljiva postavka o 5% nižji porabi, ki naj bi jo dosegli z varčevalnimi ukrepi. To pomeni seveda zopet ustvarjanje izgub.

Način reševanja te problematike v preteklosti, in kot stvari stojijo zdaj, kaže na lep primer nelogike, ki je istočasno zelo neekonomski. Dvig v višini akontacije pomeni še vedno izgubo (isto velja tudi za prehrano) in zopet se bo postavilo staro vprašanje, kje sedaj poiskati vir sredstev. Velik del bo zopet padel na Servis in zopet bomo pričali neki farski, ki spominja na vedno znova prikazovano gledališko predstavo, pa še slabo povrh. Namesto, da bi v tem trenutku rešili problem Centra sistemsko, bomo zopet krpali neki nesistem kritja izgub delovne organizacije posebnega družbenega pomena, ki posluje navzven po ekonomskih kriterijih, znotraj ŠC pa cen ne more zaračunavati ekonomsko. Leta 1979 se je poskusilo to vprašanje galantno rešiti tako, da bi sedaj odgovornost za izgubo prevzeli preko ŠS sami študentje.

Zaradi takšnih zadev prihaja do zaostrovanja in napetosti, ki jim dolijejo pelina z raznimi nesoglasji med UK ZSMS in ŠC. Vprašanje, ki se v vsem tem zelo rado postavlja, je vprašanje, kdo bo prevzel odgovornost za eventualno nastalo situacijo. Družbeno politične organizacije bi si morale biti na jasnem tudi o tem vprašanju (mislimo na DPO v ŠC). Dostikrat sprejemajo razne sklepe in stališča, nimajo pa jasne predstave o tem kakšna bo akcija, da se bo neki sklep uresničil.

To so problemi, ki se v ŠC iz leta v leto ponavljajo vendar so njihove razsežnosti, glede na situacijo, v kateri se nahaja celotna družba, vedno bolj zapletene in vedno težje rešljive.

V tem trenutku je ugoden čas, da se zavzamemo za celovito sistemsko rešitev ŠC.

Leto nazaj (april 1982) se je v sistemskem reševanju prišlo še najdlje. Po dolgem razglabljanju in debatah, ki so bile pogosto ravno zaradi odsotnosti konkretne akcije na ravni kavarniškega pogovora, je bil izdelan predlog sistemske rešitve. Po tem

predlogu bi se nekatere dejavnosti vzgojnega pomena (in delovna mesta) sofinancirala, bodisi preko RIS—a, bodisi preko širšega družbenega dogovora. S tem bi se seveda status centra precej spremenil. Podrobneje bomo o tem predlogu spregovorili v eni izmed naslednjih števil.

Študentje bomo po eni strani težko odgovarjali za ustvarjanje izgube ŠC, po drugi strani pa tudi ne moremo prevzemati odgovornosti za način reševanja problema, če se bomo pri naslednjem zaključnem računu znašli v podobnem položaju.

Tak način reševanja ima veliko čev, vprašanj in ne nudi neke socialne varnosti študentom in tudi delavcem centra/2 Poleg tega, da ogroža, združuje v sebi nasprotja, pri katerih je Servis samo vršček. Dokler se namreč ne bo pristopilo k reševanju problematike ŠC se bodo sredstva Servisa še naprej stekala v pokrivanje izgube DE DOM in DE Restavracije. Dokler pa bo Servis edini garant za kritje izgube ŠC, ne bo pristal na nikakršno izločanje Servisa iz sklopa enovite DO ŠC.

Vidimo torej, da je ŠC mesto, na katerem se križajo številni med seboj nasprotujoči si interesi, kot npr. interes Centra, da iz dohodka Servisa krije svojo izgubo; kot npr. interes UK ZSMS, da z delom sredstev krijejo dejavnost Tribune ali Radia Student, (ki jih v primeru, da se vsa sredstva prelijejo v kritje izgube, ne morejo dobiti); kot npr. interes množic, ki ustvarjajo dohodek Servisa, da o tem odločajo; ali pa npr. interes širše družbeno-politične skupnosti, da ta problem razreši. Interes Centra je v tem trenutku verjetno legitimen, kajti dokler bo moral Študentski center sam iskati rešitev iz situacije, v kateri se nahaja, dotlej bo njegov interes črpal legitimnost iz težke materialne situacije, v kateri se nahaja.

Da bi torej prišlo do pobude, je potrebno uskladiti nekatere interese ter nosilce le-teh. Za začetek so to lahko temelji, na podlagi katerih bi lahko ti peljali usklajeno akcijo za sistemsko rešitev ŠC. Jasno je, da se bo le na ta način oz. v okviru tega lahko poiskala rešitev tudi za Servis.

Nesporno je, če povišanje, ki ga bomo študentje sprejeli, ne bo potegnilo za seboj širše družbene akcije za reševanje statusa in sistemsko rešitev; da bomo zopet zašli v težave. Izguba ŠC se bo kopicila, kar bo zopet sprožilo že omenjeni način sprotnega reševanja. Sprožilo bo sistem, ki je gnil in sam po sebi družbenih nasprotij ne rešuje, temveč jim pridaja večjo težo in širše družbene razsežnosti (med drugim vsebuje bolj ali manj prikrit način izkoriščanja).

Pobuda za razreševanje problemov bi lahko svoje mesto našla v okviru družbenega dogovarjanja in samoupravnega sporazumevanja.

Prednosti bi bile verjetno v stabilnejših cenah, varnost socialno ogroženih bi bila večja in s tem tudi pogoji za učinkovit študij. Kakršnakoli kratkoročna rešitev lahko stvar veliko poslabša. Pot, ki smo jo študentje že večkrat opravljali, bomo morali letos opraviti še enkrat in upam, da to ne bo sifozovo delo.

Smiljan Stiplovšek

(1) ŠS posluje kot DE ŠC. Izgubo v ŠC ustvarjata DE Dom in DE Restavracija. Ta izguba se deloma pokrije s prihodkom Servisa, tako da ŠC kot enovita delovna organizacija ne posluje z izgubo. V našem primeru govorimo o izgubi v domskem sektorju in sektorju prehrane.

(2) Tukaj je prisoten še dodaten moment: kvaliteta samih storitev, za katere bi lahko rekli, da so precej slabe kot dobre. Med delavci ŠC je kar 47,5% delavcev iz najnižjega plačilnega ranga, dohodki (OD) so precej izpod ustreznega družbenega povprečja v podobnih gospodarskih panogah. Kvaliteta, ki je že tako slaba, bi še bolj padla, to pa je verjetno bolj argument proti oz. ne vrši najboljše funkcije v procesu potrjevanja kalkulacij oz. cen za osnovne dejavnosti.

Ali veš

... da je inženir Božo Belič iz rudnika Bela Stena svojo tehnično izboljšavo **prihranil** kolektivu 980 tisoč dinarjev. Namesto nagrade pa so ga **kaznovali** z računom za 340 dinarjev, ker je med delom pomolil lestev!!

... da se v Jugoslaviji ukvarja z **inventivno dejavnostjo** (izumi, tehnične izboljšave, koristni predlogi itd.) **le 0,25 odstotka od vseh zaposlenih**. V NDR pa se, na primer, z inovatorstvom ukvarja **kar 30 odstotkov zaposlenih**.

... da človek potrebuje **na dan dva litra vode** za normalno življenje, v Sloveniji pa vsak prebivalec porabi nekaj manj kot 400 litrov vode.

... da je lani **vsak deseti Slovenec** sodil, da nam preti **nevarnost z Vzhoda**, medtem ko je ogroženost z Zahoda čutil samo vsak stoti. Kar 86,1 odstotka Slovencev ne vidi sedaj konkretne, neposredne vojaške nevarnosti, ki bi pretila Jugoslaviji.

... da bodo **zimске olimpijske igre** v Sarajevu veljale družbeno skupnost Jugoslavije **2,62 milijarde dinarjev**.

... da je lansko turistično sezono nočilo pri nas **10 odstotkov manj gostov** kot leta 1981. devizni dohodek od turizma pa je med januarjem in novembrom znašal 783,2 milijona dolarjev, kar pomeni **kar za 24 odstotkov manj** kot v enakem obdobju lani.

... da so v Vojvodini januarja zaklali kar za **četrtino manj** pitanih svinj kot januarja lansko leto.

... da se na Kosovem **čakalna doba** za prosto delovno mesto lahko zavleče tudi do **grozljivo dolgih deset let!**

... da je lansko zimo (januar, februar), ko so delali raziskave javnega mnenja, **le še slaba četrtina ljudi** (= 22,9 odstotka) izjavilo, da je **politika Zveze komunistov povsem v skladu z interesi večine ljudi**, vsi ostali pa so se do tega problema opredelili drugače: — vsak tretji pa na to vprašanje ni hotel, mogel odgovoriti.

... da so **največjo kritičnost** v zvezi s politiko ZK pokazali ravno tisti, na katere se Zveza komunistov najpogosteje sklicuje: to so bili **nekvalificirani in polkvalificirani delavci**.

... da komercialna hitrost vlakov pri prevozu blaga (všetjo tudi raztovarjanje itd.) ostaja pri 24 kilometrih na uro, hitrost dostave blaga pa 4,5 km/h. S tem je Jugoslavija kar za **celih 20 let v zaostanku** za razvitimi državami!

... da je ob vprašanju »Manj odhodov v tujino, manj nakupov v tujini?« že pred uvedbo paketa ukrepov pritrtilno odgovorilo **le zanemarljivih 0,3 odstotka anketiranih Slovencev**.

... da je Jugoslavija v letu 1980, na primer, izvozila glede na aktivnega kmetovalca **borih 299 dolarjev** vrednosti kmetijskih izdelkov, Nizozemska pa kar v vrednosti **54.892 dolarjev**.

... da je jugoslovansko kmetijstvo v zadnjih treh letih **povprečno »pridelalo« vsakoletnih 347 milijonov dolarjev deficita**.

... da so na Hrvaškem leta 1979 **zabeležili 31 prekinitev dela**, leta 1980 je bilo prekinitev oz. **ustavi-**

tev dela že 50, 1981 so delavci prekinili delo v **70 primerih**, lani pa so prekinili delo **65-krat**.

... da so lansko poslovno leto jugoslovanske tovarne sladkorja zaključile z grenko bilanco **3,4 milijarde dinarjev** izgube. **Samo v sedmih novo zgrajenih tovarnah** se je izgube nabralo kar za **2,8 milijarde dinarjev**.

... da bi lahko odpravili težave v preskrbi s **pralnimi praški** že z **15 do 20 milijoni dolarjev**, z nadaljnjimi **30 milijoni dolarjev** pa bi počistili z zadržanimi **okrog jedilnega olja**, za nemoteno preskrbo z zdravili pa bi zadostovalo **40 do 50 milijonov dolarjev**. Tega denarja pa ni!

... da **kar 80 odstotkov kadrovskih štipendij** razpisujejo za **manj zahtevne** poklice, čeprav se svetovna tehnologija usmerja k bolj zahtevnim oblikam in postopkom.

... da v tem letu čaka Jugoslavijo **odplačilo tujih kreditov v vrednosti 5,3 milijarde dolarjev!**

... da **bo** tega leta **manjkalo jugoslovanskem tržišču** predvidoma **okrog 186.000 ton jedilnega olja**.

... da **bi morali** lansko leto uvoziti **kar 60.000 ton kave**, če bi hoteli zadovoljiti vse potrebe, v **resnici** pa smo uvozili **pičlih 23.000 ton!**

... da je bilo leta 1972 v Jugoslaviji **156 milijarderjev**, to je tistih podjetnikov, ki so si ustvarili denarna sredstva v **višini 1000 starih milijonov** in več.

... da je trenutno **vsak deseti jugoslovanski »gastarbajter«** brez dela. To pomeni vojsko **70 tisoč**

nezaposlenih Jugoslovancev v deželah zahodne in severne Evrope.

... da bodo **težave z zaposlovanjem** izjemno velike še vse do konca tega stoletja in dlje. Težav ne bo konec hkrati s koncem ekonomske recesije. (raziskave Mednarodne organizacije dela — ILO)

... da **samo tretjina »gastarbajterskih« finančnih prihrankov** počiva v jugoslovanskih bankah, okrog 11 milijard dolarjev pa je v tujih bankah ali pa v no-gavici.

... da bo približno tri tisoč beograjskih OZD skupaj »pridelalo« kar za **70 odstotkov več izgub** kot lansko leto.

... da je bilo okrog malverzacij v športu objavljenih okrog 3500 člankov, čeprav je bila vsota »športnih financ« **le devet milijard dinarjev**. Hkrati pa je bilo objavljenih le 50 člankov, ki so obravnavali **1540 milijard dinarjev**, kolikor veljajo jugoslovanske investicije (često zgrešene) v industrijo.

... da je vrednost gradnje ob zaključku del na jedrski elektrarni Krško znašala **20,8 milijard dinarjev**.

... da je investicijska vrednost izgradnje novih rudokopov v Rudniku Lignita Velenje v dveh letih **poskočila kar za 5,5 milijarde dinarjev**.

... da je jugoslovanska produktivnost v letu 1981 padla za 1,5 odstotka, namesto da bi se povečala za 2 odstotka. V letu 1982 pa je padla produktivnost spet za 2,3 odstotka. Plani pa kar vztrajajo na zvišanju produktivnosti dela!

Arhitektura, kje si

iz teorije (povzeto po Françoise Choay: L'urbanisme utopies et realites)

Dva modela v urbanizmu — progresistični in kulturalistični — ki ju obravnava Françoise Choay, imata svoje korenine že v zgodnji delitvi človekovih aktivnosti na znanost in umetnost (kulturo). Če sta bili poprej še tesno povezani, ju je industrijska revolucija ločila, tako da sta si postali celo nasprotni. Na ta razcep kažeta tudi dva pogleda na mesto, na njegove napake in rešitve, ki se javljajo od začetka 19. stoletja dalje. Tu zaradi večje kontrastnosti predstavljamo dve skrajnosti; ob vsaki pa se pojavljajo še druge smeri.

Progresistični model:
Kot pove že ime, dominira ideja napredka in vera v razvoj tehnologije, ki bo vodil v blagostanje. Od začetnikov — Owena, Fourierja in Proudna pa do glavnih nosilcev te ideje v okviru CIAM-a (le Corbusierja, Gropiusa...) zasledimo karakteristične lastnosti mesta in pogleda nanj:

— Vlada funkcionalna logika mesta, kjer so dejavnosti ločene — delo, stanovanje, promet... Mesto primerjavo s strojem.

— Vlada učinkovitost: v gradnjo so uvajali metode standardizacije in mehanizacije. Iskali so univerzalno podobo mesta, ki se enaka lahko pojavi kjerkoli na zemeljski obli. Rezultat tega je »interakcionalni stil«, saj srečamo popolnoma enake tipe zgradb od Evrope do Japonske, od Amerike do Severne Afrike.

— Vzporedno s tem gre želja po tipizaciji. Gropius: »Modro omejevanje raznolikosti le na nekaj tipov zgradb izboljšuje njihovo kvaliteto in zmanjšuje stroške proizvodnje«.

Tudi stanovanja so podvržena tipizaciji. Funkcije bivanja določajo minimalen prostor, stanovalec se mora podrediti točno določeni shemi gibanja in načinu življenja — tisti shemi pač, za katero je arhitekt določil, da je najboljša.

— Novo mesto ne upošteva umetniške in kulturne tradicije, se ne navezuje na prirodne danosti (relief). To je doba buldožerja, ki lahko vse zdravna in omogoči novo, napredno in moderno v čistem »naravnem« geometrijskem rastru.

— Značilen je odprt prostor, kjer objekti ne ustvarjajo zaključenih prostorov — trgov oziroma ulic. Tu je veliko zelenja in sonca.

— Celovitosti mesta ni več, nastaja nepregledna struktura, mesto — vas.

Uspešnost mesta se meri z učinkovitostjo. Benoit Levy: »Mesto je treba spremeniti tako, da bo mesto sreče tisto, ki bi omogočilo racionalno in uspešno proizvodnjo — novo mesto mora biti mesto industrije.«

Owen se »izogiba primerjavi med dobrim ravnanjem z mehničnimi in živimi »instrumenti«. Povsod je prisoten pravi politični autoritarizem, prikrit z terminologijo demokracije. Skupni cilj (bolj ali manj jasno nakazan) je največja možna produktivnost. Torej dominira princip dobička in učinkovitosti.

Kulturalistični model

Ideja mesta in pogledi na industrijsko revolucijo oziroma življenje nasploh so tu popolnoma nasprotni progresističnim. Tu je srž modela v želji, da prevladajo duhovne potrebe nad materialnimi. Znano je, da je to že stara ideja. Morris in Ruskin sta že v začetku devetnajstega stoletja kritizirala industrijsko civilizacijo, torej ne le mesto, ne le del mesta, ampak celo družbo.

Oporo za kritiko kulturalisti iščejo v analizah preteklosti, predvsem srednjega veka.

Poudarjena so nasprotja: organsko-mehanično kvaliteta — kvantiteta delavnost — ravnodušje

Nasproti nepreglednim rastočim predmetjem postavljajo idejo zaključenega, celovitega mesta, ki naj ima tudi točno določene meje. Howard (avtor koncepta vrtnega mesta) omejuje število prebivalcev na 30.000 do 58.000. Kontrast narava — mesto naj bo jase.

Vsako mesto naj ima svoj karakter, ki naj temelji na kulturnih in naravnih danostih.

Odklanjajo geometrične zasnove in simetrijo. Ruskin: »Šahovnice niso zapor za telo — so grobnice za dušo.«

Sitte je že v preteklem stoletju opozarjal na napake pri načrtovanju mest, kjer se je umetniško oblikovanje podredilo čistemu funkcionalizmu.

prometu. Predlaga povratek k oblikam iz preteklosti. Vendar pa ne gre za oblikovanje neodvisno od življenja, saj se kulturalisti zavedajo, da, če umetnost hoče živeti, mora izhajati iz naroda. Potrebna je preobrazba celotne družbe. Torej osnovna ni koncept napredka (v tehnološkem, znanstvenem smislu) temveč kulture.

V PRAKSI

Kulturalistični model ni bil kos finančno učinkovitemu progresističnemu. Tako so njegove realizacije omejene predvsem na rekonstrukcije, novogradnje pa v glavnem na Anglijo in na nekaj turističnih naselij.

Prav tu pa se jasno pokaže ta absurd: prijetno, romantično mestce bomo zgradili le, da vanj zva-bimo turiste in imamo od njega profita! Torej kvalitetnega okolja ne gradimo človeku za vsak dan, ampak za koristi!

Progresisti so predpostavljali, da se lahko človeštvo izvleče iz bede le s pomočjo industrializacije in sčasoma jim je le-ta tesno povezana s profitom, postala cilj, pa čeprav je bilo za to treba žrtvovati kvaliteto okolja in življenja. Torej zavzemajo se za tehnološki napredek »v imenu človekove sreče.«

Na drugi strani pa so tu kulturalisti, ki jim je di-

(Nadaljevanje na 6. strani)

(Nadaljevanje s 5. strani)

rektni cilj kvaliteta življenja in okolja v kulturnem smislu.

Pri nas je v praksi premočan progresistični model. Kvaliteta okolja pada. Anketa, ki so jo izvedli na Gradbenem centru Slovenije (GCS) leta 1979, jasno kaže, da »bo treba v osnovi spremeniti ustaljen koncept standardnega stanovanja.«

Na eni strani nemočno opazujemo, kako z racionalizacijo stanovanja, z napakami modernega urbanizma pa okolje, izgublja na kvaliteti. Hkrati pa smo navkljub napredku in modernizaciji gradnje

priče rekordnim cenam za kvadratni meter stanovanja, ki so v zadnjem obdobju sedmih let naraščale hitreje od življenjskih stroškov.

Te ugotovitve so na videz paradoksalne, vendar:

Decembra 1979 je na GCS šestnajst raziskovalcev sestavilo zajeten Priročnik o racionalizaciji pri gradnji stanovanjskih objektov. Avtorji sami so se omejili na oceno, da bi bilo možno »z vztrajnim uveljavljanjem priporočenih ukrepov stroške relativno znižati do 30% vrednosti povprečne cene stanovanj.« Natančnejša predvidevanja bi bila neu-

temeljena, saj »tudi v inozemstvu takih podatkov nimajo, ker se prihranki skrivajo v dobičkih izvajalcev in se ne evidentirajo.« Cena stanovanj v Sloveniji pa je med letom 1980 in 1982 poskočila od 13.995 na 25.522 din na kvadratni meter. Takšno stanje nas preveč spominja na parole moderne funkcionalistične arhitekture in progresistov, ki so se izkazali za uspešne, a nehumane podpornike kapitalizma.

Kljub temu, da spada bivanje v kvalitetnem stanovanju in okolju v sfero človekovih primarnih po-

treb, pa je očitno, da ostaja v naši socialistični samoupravni družbi gradnja stanovanj še vedno dobičkonosna dejavnost, kar pa je nekulturno in nehumano.

Ostaja pa vprašanje, kam gredo dobički. Ali ostajajo v gradbenih podjetjih, ali predstavljajo zlato jamo za financiranje razbohotenih birokratskih dejavnosti, katerih korist je vprašljiva, ali kaj?

Vida Ogorelec

Logika državnega paternalizma

Prilagajati politiko pravu je dobro in koristno, obratno pa je to napačno in gnusno. (Kant — Um in Svoboda).

Nemara zveni ta skoraj dvesto let stari izrek malce naivno, če ne celo dogmatsko in ne-primerno (?) v sedanjem času, ko, vsaj tako se zdi, nismo več podvrženi duhu absolutnega. Vendar, če je kje, potem je ravno pri pravni instanci še vedno prisotna tradicija, običaji, navade avtoritarne hierarhično ukazajočega Uma. Teleologija pravne instance je njena konstantna reminiscenca in odtod nemara črpa celo svoj življenjski sok; sakralnost sodnega akta je samoupravni register govornega zreduciral na raven objektivnega; s tem je dokazal svojo lastno neprofanoost, v katerem še lahko zaslutimo, da je objektivni moment točka, kjer se sfera posebnega artikulira kot obča entiteta.

Če se zdi zgornja Kantova trditve naivna, bi njeno evokacijo lahko opravičevali z naivnostjo sedanjih evokacij; medtem, ko bi njeno dogmatičnost zagovarjali s tem, da je pač resnična in tako tudi na nek način primerna času. Resnična pa je v toliko, kot se je pokazalo pri prvi zaplembi TRIBUNE, da obstaja direktno povezanost oziroma menjava interesov med pravno (sodišče) in politično (MK ZKS) instanco. Sodišče je svojo neodvisnost zamenjalo za odvisnost od politične ravni.

Pa, da se ne bomo izgubljali v megli, navedimo raje argumentacijo sodišča pri prvi zaplembi TRIBUNE: Cit. »Po mišljenju senata s trditvijo v prvem odstavku, odprtega pisma... interesom delavskega razreda.« (Konec, cit. Dokumenti TRIBUNE 12/13) Kajpak, da mi nismo trdili, da je temeljna namera sistema kolektivne odgovornosti manipularanje delavskega razreda, pač pa, smo opozorili na izkrivljanje teh načel: za manipularanje s temi načeli, ki je pač konstitutivno za uveljavljanje državnega paternalizma; skratka opozorili

smo na ta razmik med normativnim in dejanskim. (Ta razmik, čeprav splošno uveljavljen, legitim in priznan, je zato toliko bolj sporen; nemara ga ravno zaradi njegove mehanske in vulgarnarave vskladanja politična praksa s takim veseljem uporablja oz. izkorišča (2). Še več, opozorili smo na protislovje, ki se pojavlja znotraj normativnega, ki se poskuša zabrisati in nato prenesti v umazano realnost vsakdanjika, kajpak, da v »Pismu« ni šlo za »izkrivljanje znanih ciljev«, pač pa za kritiko izkrivljanja sredstev, ki naj bi služili afirmaciji »znanih ciljev«. Sodišče je v svoji argumentaciji spregledalo (in to konstitutivno) ta moment; namreč razmik med normativnim in dejanskim, oziroma še natančneje, razmik znotraj normativnega je zabrisalo, kakor da sploh ne obstaja. Še bolj natančneje rečeno: sodišče je prepovedalo, odločalo na podlagi, nečesa, kar sploh ne obstaja. Seveda je ta paradoksalna logika sposobjena iz obrazca političnega totalitarizma. Sodišče govori o neki stvari, ki po njegovem imanentnem argumentiranju sploh ne obstaja; ne obstaja pa zaradi tega, ker je prepovedana. In krog se tukaj nekako zapre.

Na ta način pač sodišče lahko odloča na »objektivni« način, s pozicije absolutnega Uma. Ne gre za to, da bi se posebno uveljavilo kot obče (kar je klasična kritika meščanske pozicije), pač pa se celota znotraj sebe uveljavi kot moment posebnega, kot moment lastne prakse. Šele tako nastopi s pozicije objektivne vednosti. Šele tako nadomesti moč argumenta z argumentom moči.

S tem v zvezi ne preseneča določen manko v argumentaciji sodišča, namreč manko subjekta. V »Pismu« je pisalo, da gre za maneverski trik državnega paternalizma; medtem, ko je v argumentaciji sodišča subjekt izpuščen, pri tem bi nemara lahko skleпали (malce posplošeno), da je subjekt, kakršenkoli že je, konstitutivno, vedno nujno izpuščen,

vedno že vseskozi odsoten; v kolikor je sploh prisoten kakšen subjekt je vedno samo in zgolj nadomestek za »Pravega subjekta. IN boj, ki tukaj poteka je boj za nadomestek. Nadomestek subjekta oziroma njegova produkcija, točneje reprezentant, si je pravna instanca zagotovila v registru normativnega akta. Sodišče se je v svoji argumentaciji sklicevalo na drugo točko 81. člena. Zakona o javnem obveščanju, ki pravi, da je prepovedano razširjati sporočila s katerimi se razširjajo neresnične in alarmantne vesti, ki bi utegnile vznemiriti javnost. »Javnost« pač mora biti namerno nedoločena, da sploh lahko funkcionira nadomestnik (reprezentant) javnosti. Skozi nedoločenoostjo se šele proizvede državni paternalizem.

(V političnih govorih in dokumentih gre za podobno mehanizem, samo, da je tam stvar bolj sijajno — bleščeče zavita v demagoško leporečnost in frazoslavlje, ki največkrat doseže učinek že kar nekako po inerciji).

Kajpak, če se hoče zastopnik uveljaviti, mora Zastopanca najprej cenzurirati, oziroma še več, blokirati njegovo aktivnost. Tako je sodišče v svoji argumentaciji dokazovalo nekaj, kar je že predpostavljalo. Subjekt, ki ga je sodišče spregledalo («cenzuriral») kaže njemu samemu obrnjeno resnico; namreč ne samo, da je pod vplivom državnega paternalizma (katerega ime se očitno ne sme izreči; zato, ker tega imena sploh ni, in ker tega imena ni, ga je pač prepovedano izreči) pač pa je tudi samo del državnega paternalizma, njegov obrambni mehanizem; ker je sodišče tudi samo del ne-izrekljivega, si lahko tudi na ta način razlagamo drugo zaplembo TRIBUNE, ki je objavila »Dokumente« iz obravnave (ki je bila v zvezi s prvo zaplembo TRIBUNE).

MARKO ZORMAN

PISMA BRALCEV

Mihael Slivar
Šlandrova 8
63320 Titovo Velenje

Spoštovano uredništvo!

Oglašam se naslovu z vprašanjem, za katerega ne vem, ali mi lahko v TRIBUNI odgovorite in še druge stvari.

Namreč, danes sem stopil pred obličje direktorja inv. — pokoj. zavarovanja v T. Velenju in se informiral pri merodajni osebi ali lahko dobim varstveni (ali varnostni) dodatek, na kar mi je strogo, kot se spodobi njegovemu položaju, odgovoril, da se varstveni dodatek določijo osebi, pri kateri pokojnina ne presega mejnega zneska, ki znaša 7.000 din na mesec! Do tukaj je bilo vse lepo in prav toda, kako »grdo« zveni njegova trditve, da je to tako prav, ker ta Zakon ne upošteva, koliko oseb se s tem dohodkom preživlja! On pravi, da se z mojo pokojnino lahko preživlja ne le žena, ki nima nobenih dohodkov, temveč bi lahko imel tudi dva ali tri otroke in da se to prav nič ne upošteva! Kako hudo me je ta izjava prizadela, da sem se opotekaje odstranil od tega brezsrčnosti! Razumem, da se on ravna »PO ZAKONU« toda mislim, da mu ne bi bilo potrebno pokazati mi z gesto, koliko malo mu je mar, če se tisti, ki berači, lahko preživlja z družbeno-krivično miloščino ali ne, ker je pozabil na marsikaj! Posebej je pozabil, da sem po vojni delal od jutra do večera, brez soc. skrbi, ali imam malico ali ne, ali imam zagotovljeno varstvo otrok ali ne, ali imam

prevoz na delo ali ne, ali mi zadostuje prosti čas v nedeljo popoldan ali ne in tako naprej! Sedaj sem izenačen s tistim, ki je prodajal nogavice po 8 na dan, ker se mi nadure ne štejejo v pokojnino! Komu je za to mar? Tisti, ki so to kašo kuhali, so svoje »delo« astronomsko ovrednotili, čeprav so mnogi Družbi le škodovali!

Lansko leto ali bolje pred zimo (novembra?) sem po telefonu zastavil vprašanje na Studio ob 17. sodniku vrhovnega sodišča SRS, kako je mogoče sprejeti tako brezobziren in nečloveški Zakon, ki ne upošteva, koliko oseb živi od enega dohodka, temveč je »pomembno«, če ta dohodek ne presega mejnega zneska! No, rekel je, da to res ni prav in da bo na prihodnji seji o tem povedal svoje mnenje, tako da bi se to spremenilo! Toda, kakor vidim od tega ni nič! Za pokojnino sem delal 33 let in potem zbolel ter odšel v invalidski pokoj! Ta leta so bila uspešna in težka! Imam tudi srednjo izobrazbo pa se (kakor drugi tudi) sprašujem, ali je to plačilo po delu ali pa je to moje minulo delo, da se sedaj moram ponižati in prositi miloščino od Petra do Pavla in sicer — brezuspešno! Moja beračija znaša 10.260 din bruto! Zadnjič na nekem občnem zboru je neka oseba zastavila vprašanje, kako je mogoče, da naša občina brezposelnim izplača vsak mesec po 8.000 din podpore?! Tudi drugi se to sprašujejo.

To je moja socialna varnost in »plačilo« za pošteno delo! Nihče tega ne rešuje, tekoča druginja pa stopnjuje bolečino za nehumanost! Ravno tako je najbolj boleča brezbrzičnost, tistih, ki bi jim bila

dolžnost in v podobne probleme rešiti v čim krajšem času! Ne pa da pojejo hvalospeve naši družbeni humanosti in pravičnosti! Ko to govorijo vedno mislijo na sebe in le sebe! Mislim, da bi se takih krivic in nehumanosti sramovali tudi deklarirani kapitalisti, ki če živijo, dajo tudi drugim živeti! Sedaj poslušam govornike po sredstvih javnega obveščanja, kako le grozijo in govore, kako moramo stabilizirati naše gospodarstvo, toda vedno vse breme mečejo na bazo! Svoj hrbet pa spretno izmikajo in po vsakem padcu življenjskega standarda KASIRAJO z dvigom lastnih osebnih dohodkov v %, tako si prilajajo nekajkrat večje vsote družbenega denarja v svoj žep, kar ni rezultat njihovega dela, temveč dviga cen in svojega polajajočega se položaja v družbi!

Zelo glasno pa na vseh nivojih obsojajo birokratizem tehnomenadžerstvo, nasprotnike samoupravljanja in drugih podobnih reči! Narod pa se sprašuje, komu se meče pesek v oči? Mar je delavec za strojem ali kje drugje v proizvodnji in takem položaju, da lahko odloča ali vsaj delno vpliva na odločitve, ki nam niso v čast! Če to ni slučaj potem pa nas zanima kje so te negativne strukture in ali je kdo »s prstom mignil« da se prepreči to nečedno in za stabilizacijo naše družbe škodljivo dejanje! Mar bodo tisti, ki o vsem odločajo, stabilizirali cene in našo družbo? To sigurno ne, ker vidimo učinke »stabilizacije« na vsakem koraku! Če bi oni umirili (stabilizirali cene) potem pa si ne bi mogli brez dela povečevati osebnih dohodkov, kot jim je to sedaj

na veliko omogočeno! Nam pa »pojejo že ogulene pesmice« o tem, KAKO SMO VEČ TROŠILI, KOT SMO USTVARILI!

Zakaj ne povedo jasno in glasno (tedaj bi morali pokazati s prstom nase) kdo je to, več trošil, kot je pridelal!? Delavec, na kogar so obesili breme »stabilizacije« ali pa upokojenec z nizko pokojnino gotovo ne! Zgrešene investicije (EKK, KOERTING itd) pa tudi najnovejši kriminal, podkupovanje (celo 500.000 din in drugo), vse to ne dela »samoupravljavec« temveč tisti, ki so za časa svoje aktivnosti ovrednotili svoje delo in svojim svojem pa še precej pomembni so (seveda ne zastoj) kot svetovalci in drugačni »strokovnjaki«! To so najbolj brezobzirni in nečloveški, ki jim ni mar, kako bo živél odsluženi, nekoč družbi koristen, sedaj socialni problem! Če se tak prizadetež oglaš, kje na javnem mestu mu takoj prišijejo etiketo NERGAČ! Napad je najboljša obramba in tega se tudi drži!

Zakaj tem, ki so naše gospodarstvo destabilizirali in po vrhu še poskrbeli za 20 milijard DOLARJEV DOLGA v tujini, ne odvzamejo imetja in jih ne poženejo z dobro obloženih in podloženih stolčkov, če se na njih še nahajajo! Tako pa se pogrezamo v »ŽIVI PESEK«, kar je tem kozlom tudi interes, ker jim je družbena stabilnost le na jeziku! Zakaj je maslo predrago in ga ni v trgovinah — ker se sveti na »dragocenih« bučah! Tudi bučno olje je le za delavski razred abstraktni pojem! Kam in do kam smo prišli?! Lep pozdrav!

Označeni izničenec, izobčeni skrotovičenec

(svoji erotiziranosti)

danilo se je. svetloba je redčila zimsko meglo. napotila sem se proti skupini klasicističnih zgradb ob pokopališču. pod velikanskimi vhodnimi strebi so še vedno tičale skrivnostne sence. kapele so počivale v monolitni tišini, objete z bršljanom, njihova vrata so bila trdno zapahnjena, sklonila sem se in pogledala skozi ključavnico. prvi jutranji žarek je obsijal fresko s svetnikovo podobo. naslonila sem se na hladno steno. veke so mi težke padle na oči, bila sem strašno utrujena, a razjedal me je nemir, ki mi ni pustil spati. zapihal je veter in vzdrlhtela sem. s seboj je prinesel sladkoben vonj razpadajočega cvetja in ostro misel na praznino. krenila sem naprej. v visokih petah sem klečnila na pesku, noge so me bolele, ker sem vso noč stala ob grobu. pozornost mi je pritegnila kapela v obliki kope. njena vrata so bila steklena, pritisnila sem obraz nanje. stene v notranjosti so bile črne in sredi prostora je ležal črn sarkofag. nikakršnih svetih označb nisem razpoznala, kljub temu, da je že napočil dan, je tu še vladala noč. tesnoba mi je stisnila želodec,

oblil me je pot in z muko sem se zadržala, da me ni obvladala slabost. v glavi se mi je zavrtelo in za očmi sem začutila topo bolečino. zazdela se mi je, da roka drsi preko mojih škornjev. oprijela sem se podboja vrat, da ne bi padla, in se ozrla. bil je on. še preden sem se utegnila obrniti, se je naslonil name z vso težo in me potisnil na steklo, da sem komaj dihala. brada mi je molela kvišku, tako da sem gledala v nebo. v trenutku se je njegova roka znašla pod mojimi krilom in zarinil je svoj prst v usnjeni rokavici v mojo zadnjico. v oči so mi stopile solze zaradi napa in zagrnilo sivino neba z ostrino igel. naslonil je glavo na mojo ramo in mi začel poljubovati vrat, njegove ustnice so bile mrzle in mokre, gomazelo mi je po hrbtu. z drugo roko je razmaknil plašč na mojih prsih, mi stiskal dojko in jo tlačil z dlanjo v krožnih gibih. z jezikom je zdrsel z vratu na razgaljene prsi. spustila sem svoj obraz na njegove lase. vonjali so po dimu. zgrabil me je za mednožje, vtaknil roko v mojo nožnico in me dvignil, da sem se s tekočino telesa nasadila na njegove prste. oklenila sem se njegovega vratu, on pa se je začel premikati v meni. usnje se je trlo ob steno mojega

anusa in nožnice, vleklo kožo znotraj njiju za sabo, prsti v njem so se krčili, vrteli, suvali, pričel se je cediti sok in iz mojega grla so se začeli vzdihli sladkotrastja. nenadoma me je treščil ob vrata, da se je steklo žvenketaje razdrobilo. padla sem v kapelo, v temo. ko sem se spet zavedla, sem ležala na črnem sarkofagu. kamen sem čutila pod seboj kakor žamet, toliko prahu je bilo na njem in zrak je bil težak. on je sedel na mojih nogah in božal peto mojih škornjev. odpel si je gumble na hlačah in drsel z udom po njih, zavedla sem se zimskega mraza, v katerem sem drhtela. ko sem se hotela dvigniti, se mi je nekaj pretrgalo v hrbtu. obupna bolečina je zarezala v moje telo. čutila sem, da se mi hrbtnica spreminja v ognjeni gejzir. spet se je oglašila tesnoba v želodcu, zdaj mi je objela še grlo. kljub zatohlosti sem spet razočila praznino, ta nepregonljivi občutekodsotnosti je tičal v prostoru in opozarjal moje bivanje na odvečnost. trpljenje mojega mesa je postajalo zveličavno, slišala sem bližino smrti in padla v čudno zamaknenost. pogledal me je, kakor da bi njegove mačje oči ne premogle pogleda, kot bi se obzorje končalo že za njegovimi svi-

lenimi trepalnicami. poteze njegovega obraza so bile kot izklesane, negibno se mi je približeval in vendar je bilo to obličje namenjeno meni, bil je obraz moje notranjosti. razprl je ustnice in me poljubil. obrnil me je na trebuh in legel name. v meni je počilo. kosti so se razlomile. bolečine so začele bledeti, kakor da se od znotraj trgam od sten svojega telesa, ki se seseda kot topel vosek in se spreminja v medeno gmoto, ki odteka. upognil je mojo nogo k svoji zadnjici in medtem ko je peta mojega škornja drsela v njegov anus, je počasi prodiral v mojo nožnico. svetloba je ugašala in njegovo hropenje se je oddaljevalo. trzilaje se me je vedno močnejše oklepal in to in vroči curek njegove sperme sta bili poslednji stvari, ki sem ju čutila.

lela b.njatni

OPOMBA:

- za naslov je uporabljen verz iz pesmi felixa casia

DISCO ŠEŠTUDENT

PROGRAM:
Torek
15.3. Punk in hard core punk (Božo in Jane)
22.3. FV program
Koncert skupine Grč (Reka)
29.3. Nove plošče (Aldo)

Četrtek
17.3. African Jazz: King Sunny Ade (nova plošča)
Fela Kut
Miriam Makeba
Mandingo Griot Society (Jure Potokar)
24.3. Zoran Pistotnik program
Koncert Behemont
31.3. Novi Funk (Aldo)

Nedelja — Video klub
13.3.: Grace Jones

20.3. Stranglers
27.3. Gostuje DAN Video iz Milana

DAN VIDEO

Selekcija video programov, ki jo ureja in predstavlja DAN video namerava ponuditi izrpen izbor najnovejše produkcije ameriškega Independent Videa. Radi bi podčrtali izraz neodvisen, da bi ga lahko razmejili od tako imenovanega promocijskega programa, ki je pod direktno kontrolo gramofonskih hiš, te pa ta program pošilja na privatne televizije, da bi spodbudile prodajo plošč. Material iz DAN Videa je še nepredvajan in ima neko bistveno značilnost: izdelali so ga umetniki, videomakers, glasbeniki sami kot sestavni del njihovega umetniškega iskanja. Večina spada med glavne predstavnike, ki so vnesli spremembe na

glasbenem in neglasbenem področju v zadnjih letih, znotraj vseh razdirajočih gibanj, ki so razbijali vrstni in usmerjali proti novim težnjam. V tem smislu je uporaba elektronike v eksperimentiranju na vizualnem in glasbenem področju dosegla zelo zanimive rezultate, najboljši med njimi so zbrani na trakovih DAN VIDEO.

Program DAN VIDEO je zelo širok. Izbor, ki ga bomo videli v Ljubljani obsega TARGET VIDEO, in The kitchen. Target video je newyorška video hiša, ki jo vodi J. Rees. Zadnji rezultat njegovega dela so tri predstave z naslovom UNDERGROUND FORCES I. II. III., kjer J. Rees briljantno združuje realno in groteskno pri dokumentarnih in performance posnetkih naslednjih skupin: Killing Joke, Black Flag, Iggy Popo, New York Rappers, Appliances, Avengers, Rank and File, Dead Kennedys, Cramps, Snuky Tate and Group, Teatre of

Hate, Tuxedo Moon, X, Circle Jerks, Bad Rains, Mark Pauline, Code of Honor, DAF....

»THE KITCHEN« je center za muziko, video, ples in performance. To je najbolj zaslužna skupina za afirmacijo video arta v ZDA. Združuje znane video avtorje kot so Dara Birnbaum, Kit Fitzgerald/John Sanborn, Paul Dougherty, David Byrne, Brian Enox, John Ashlej, katerim video projekti temeljijo na muziki Ryhs Chatman, Suicide, Talking Heads, Bush Tetras, Petra Gordona ipd.

DAN VIDEO prihaja k nam z lastno opremo. Prvič v Ljubljani bomo lahko gledali video na platnu dimenzij 2 x 2 metra s stereo zvokom. Za to priložnost bo Forum poskušal priskrbeti primernejši prostor (KS Poljane?) O tem boste pravočasno obveščeni.

ZGodovina se ponavlja ali »Bolje slabo novo, kot dobro staro«

Čeprav je mogoče že vse jasno, seveda če ste prebrali dotični članek, ki smo ga povzeli po »Studentskem listu«, št. 827, z datumom 2. 3. 1983, naj še mi dodamo nekaj misli.

Naši (zagrebški) novinarji oziroma kritiki so odkrili ali bolje dobili pod nos že spet nekaj novega, ki jih je zbudilo iz stoletnega spanja pravičnih. Seveda, gre za nulto cifro »Glasbene mladine«, ki je do-

tične ustoličene glave »prave« in »ta zaresne« kulture spravila v nemili bes in revolt. Da bi bila slika popolnejša, se ob bok tem kulturnim janičarjem postavlja še eminentni »rock« kritik — v podobi njegovega veličanstva »alternativne« in, kar je najpomembnejše, od institucij in sistema verificirane »pametne« glave — prof. Darko Glavan.

Pa smo tam. Vsakdo se lahko dela pametnega, ko

zviška, s »presvitlega piedestala«, gleda rajo, ki se trudi za vzpostavitev novih odnosov v specifičnem območju mladinske rock kulture, ki pa, še kako vam verjamem dragi dogmatiki kritike, zmeraj bolj spodkopavajo vaše sterilne templje, tega kar vi imenujete »kultura«, pa najsi gre tukaj za mladinsko ali kulturo vobče.

Pa da končamo; saj se itak s kliničnimi primeri

psihopatologije prej ukvarja psihiater (še bolje psihoanalitik, po možnosti lacanovec) in ne novinar. Parafrazirajmo Brechta: **Rock je orožje, vzemi ga v roke!**

P.S.: Podrobnost s slovensko sceno in z nekaterimi tako zvanimi »rock kritiki« je zgolj naključna.

Hermej Gobec

KOME SMETA »MOL«?

kod dijela glazbene kritike u zagrebu mlada redakcija nailazi na neodobranje i prezir, među prvima reagiraju »vjesnik« i »večernji list«, čiji kritičari nekritički pljuju po novoj novini ne nalazeći niti jedne riječi opravdanja ili pohvale za »mol« i njegovu redakciju.

»Muzički omladinski list« novo je novinsko čedo u Zagrebu. Njegova se pojava već duže vrijeme najavljivala, a promocija se »dogodila« u siječnju ove godine. Međutim kako to obično biva u Zagrebu, porodaj je dočekan dosta kontroverzno. Nije naodmet spomenuti neke simptomatične detalje.

Redakcija tada budućeg »MOL-a« se sastojala isključivo od nekoliko entuzijasta, koji su od gradske »Muzičke omladine« dobili zadatak i mogućnost da pokrenu čitavi list. Nemogući materijalni uvjeti u kojima su oni radili ipak, ih nisu spriječili da čitavu zamisao i ostvare. Otkaz u zadnji tren od strane predviđenog grafičkog urednika, nedostatak

potrebnog pratećeg osoblja (desk, urednik, lektor, redaktor) samo su neki od problema s kojima se redakcija »MOL-a« suočila prije izlaska svog nultog broja. Zahvaljujući hrplosti i upornosti čitave redakcije prvi, ogledni broj se ipak pojavio na kioscima.

Tada nastaju najveći problemi za mladu redakciju. Kod dijela glazbene kritike u Zagrebu nailaze na neodobranje i prezir. Među prvima reagiraju »Vjesnik« i »Večernji list«, čiji kritičari nekritički pljuju po novoj novini ne nalazeći niti jedne riječi opravdanja ili pohvale za »MOL« i njegovu redakciju.

»Vjesnikova« kritičarka Jagoda Martinčević—Lipovčan tvrdi tako npr.: da u MOL-u nema ni traga ozbiljnoj glazbi, da bi odmah potom pronašla čak šest različitih naslova, koliko ona sama objavi za čitavi mjesec u svome listu. Pretpostavljam da je njoj rock potpuno stran glazbeni izraz, a da ni svojim godinama ne može prepoznati senzibilitet mladih, pa se ni neću duže zadržavati na njenim razglaba-

njima o mogućen glazbenom listu u Zagrebu. Sudim da bi taj list bio neopisivo sterilan i dosadan.

Povici kritičara iz »Vjesnika«, bi možda bili opravdani kad bi se mogli pohvaliti vlastitim omladinskim listom. Ali »Plavi vjesnik« je već odavno ugašen, a oni dijele savjete kako bi to trebalo izgledati. Valjda su pogriješili mjesto gdje trebaju (po)mesti.

Posebno zanimljiva je svakako »kritička« ocjena MOL-a u listu »Studio«, gdje je njihov kolumnist, prof. Darko Glavan, biranim riječnikom stručno popljuvao čitav poduhvat, dijeleći savjete šakom i kapom. Naravno, on se već poodavno samozvano uvrstava u rock-kritičara, pa je kao takav našao za potrebno da dečkima objasni »kako se to radi«. Njegovi vulgarni napadi nisu ništa drugo nego narcisoidni, panagirici, u smislu »dečki, ja to pak najbolje radim«. Njegovo »stručno« objašnjenje o ciljevima »Muzičke omladine« i njenog lista, skoro da nije završilo »skromnim« zaključkom da prilikom pokretanja ovakvog lista treba osobno Glava-

nova dozvola. Ipak, kako se radi o (često) kompromisima u rocku, ne treba ga posebno ozbiljno shvaćati!!!?

U razgovorima sa redakcijom »MOL-a« primjetio sam da su oni sami svjesni propusta koje su napravili u svom nultom broju. (Zanimljivo je da su svi recenzenti »MOL-a« zaboravili ili »predvidjeli« ovu sitnicu t.j. da se radi isključivo o nultom broju!! Rekoše mi, da će redakcija ubuduće biti mnogo otvorenija i fleksibilnija, a već se pomalo angažiraju najbolja glazbena pera ne samo u Zagrebu, nego i u Ljubljani, Beogradu i Sarajevu. Osim toga, već je izrađena i potpuna nova grafička maketa lista, pa će se izbjeći i najveći prigovor »MOL-u«. Štvima je izgleda bilo važnije kako je roba upakirana, nego što se u paketu nalazi.

Prema najnovijim informacijama MOL bi se trebao pojaviti u ožujku, i tada održati svoj petnaestodnevni kontinuirani život.

j.b.

Naklce, Naklce ...

Ko se peljete proti Gorenjski — po lepi asfaltirani cesti — se spomnite, da so morali za vašo prijetno vožnjo Naklanci nekaj tega asfalta tudi požreti. Domovi, 50 do največ 300m oddaljeni od dimnika, ki ima svoj vrh v višini hišnih temeljev, imajo »črno obnovljene« fasade, pa tudi povrtnine in sadno drevje. Tri- in večkratno presežena dovoljena stopnja onesnaženosti zraka povzroča pri starejših ljudeh in astmatikih napade in nespečnost, otroci zelo pogosto bolevarajo za bronhitisom, pojavljajo se alergije na dihalih in koži, povečala se je smrtnost zaradi raka na pljučih. Iz silosa uhajajo katranovi in asfaltni hlapi, ki nezno smrdijo. Edina, ozka pot iz zaselka ob bazi je nenehno zasedena s tovornjaki, ki dvigujejo prah, onesnažujejo zrak z izpušnimi plini, povzročajo potresne sunke druge stopnje ter so stalna grožnja odraslim, predvsem pa otrokom, ki v času največjega prometa, ko vozi tudi 70 tovornjakov na uro, po tej poti odhajajo v šolo, oz. prihajajo iz nje. (Odgovor cestnega podjetja na nesrečo, ko je tovornjak zapeljal čez nogo otroka je bil: »Cesta ni otroško igrišče«).

Tako so Naklanci, v imenu širših družbenih interesov, požirali prah (v 14 urah obratovanja odvrže obrat v okolico do 5000kg prahu) ter ga splakovali s samoupravnimi dogovori, določili in plani, s katerimi sta jim Cestno podjetje ter občina Kranj obljubljala, da se bo baza preselila, ko bo gramoznica izkoriščena. A gramoznica je že izkoriščena, baza pa še obratuje in vsak čas bo začela obratovati nova, večja, lepša, z več prahu, smradu in hlapov. Kljub samoupravnemu dogovoru, nespremenjenemu urbanističnemu načrtu in brez soglasja krajevne skupnosti. Slednja je namreč verno zastopala mnenja krajanov, jih odvrčala od demonstracij (ki so jih hoteli organizirati, ko so spoznali, da so izigrani) v prepričanju, da se da resnico doseči po samoupravni ali vsaj pravni poti. Rezultat tega prepričanja je nova asfaltna baza sredi Naklega ter žalostno spoznanje krajanov, da v široko pahljačo družbenih interesov njihov interes ne sodi, kakor tudi sami ne sodijo med tisto srečno družbo, ki samoupravlja.

HISTORIAT ALI KAJ ZRASTE IZ NAFTNIH KORENIN

Korenine tega problema so stare pravzaprav že okrog 20 let?

Drži. Nekako tedaj so v gramoznico v Naklem cestarji (Cestno podjetje Kranj, op.p.) pripeljali prevoznico peč za gretje asfaltne mase. S tem se je začelo. Potem so 1969 zgradili asfaltno bazo s kapaciteto 80 ton asfaltne zmesi na uro, leta 1974 pa dogradili še silos za gotove asfaltne zmesi, s čimer so letno proizvodnjo še povečali. Povedati moram,

da je bila ta tovarna gradena brez lokacijskega, gradbenega in obratovalnega dovoljenja (in je vsa ta leta brez njih tudi ostala), pač pa z zagotovilom občinskih struktur, da bo obratovala le, dokler gramoz ne bo izčrpan. V tem smislu je napravljen tudi urbanistični načrt ter srednjeročni plan občine.

Kako pa ste krajanji tedaj reagirali na postavitev baze?

Verjeli smo obljubam, da bo to le začasno, še posebej ker so kranjski urbanisti izdajali lokacijska dovoljenja za gradnjo stanovanjskih hiš okrog baze. Vedeli smo, da bo gramozu kmalu zmanjkalo, zato smo bili pripravljeni potrpeti. Požrli smo tudi dejstvo, da so čistilne naprave nehale delovati že po enem letu od postavitve in da republiška sanitarna inspekcija, ki smo jo na to opozorili, ni opravila svoje dolžnosti. Tov. Albin Križaj, ki je večkrat klical asfaltno bazo, zakaj obratujejo brez čistilnih naprav, pa je dobil odgovor: »da ga to čisto nič ne briga«.

Pa vendar je gramoz že zdavnaj zmanjkalo in ga sedaj dovažajo iz drugih gramoznic sem?!

Tako je, izgrajili so nas.

Kljub temu, da ste pravočasno reagirali?

Ja. Julija 1978 je DOMPLAN iz Kranja poslal KS Naklo zahtevo za soglasje k lokacijski dokumentaciji za postavitev nadomestne asfaltne baze na istem mestu. (Izmed različnih soglasij je za pridobitev lokacijskega dovoljenja potrebno tudi soglasje KS). Že sam izraz »nadomestna baza« je varljiv. V urbanističnem planu je jasno rečeno, da »širjenje baze na nove površine ni možno«. To pomeni, da se ne sme širiti in večati na tej lokaciji. Pri postavitvi »nadomestne baze« pa gre v resnici za novo tovarno z dvakrat večjo kapaciteto!

Cestno podjetje je kršilo tudi srednjeročni program, ki izrecno poudarja, da se bo ob novi investiciji treba pogovarjati o novi lokaciji. V resnici pa je podjetje že pred začetkom dogovarjanja investiralo v pripravo terena za novo bazo; pripeljali so material, zravnali dno za temelje, naročili ojačanje električne napeljave (pri tem so, v prošnji na KS za soglasje navedli, da je napeljava dotrajana. Ko je tov. Papler na zboru krajanov decembra 1978 očital tov. Polajnaru, da Cestno podjetje neresnično obvešča krajanje o svojih namerah, je tov. Polajnar izjavil: »Kar se tiče obvestila za kable, se opravičujem. Ni bilo v redu napisano, res gre za povečanje.«) Poleg tega so že sklenili pogodbo o dobavi in montaži nove asfaltne baze (s Kovinarsko iz Krškega) ter začeli pridobivati soglasja za gradnjo itd. Hoteli so nas takorekoč postaviti pred izvršeno dejstvo, kar ni po mjestu nič drugega kot izsiljevanje.

(Tudi IS Kranjske skupščine je Cestnemu podjetju Kranj očital »ostrino pri pridobivanju lokacijskega dovoljenja« — Delo, 19. 12. 1978)

In kako ste vi odgovorili na zahteve po soglasju?

Na zahtevo krajanov je krajevna samouprava prošnjo zavrnila.

Pri tem ste bili označeni kot »nasprotniki družbene interesa o asfaltiranju ceste«?

Ja, ta etiketa se je pojavila v časopisu s strani Cestnega podjetja. Vendar je popolnoma neupravičena, saj nismo proti novi asfaltni bazi — pač pa proti neprimerim lokaciji. Zato smo jim ponudili dve novi lokaciji v naši KS!

Kako je ob vaši odklonitvi reagiralo Cestno podjetje?

Prihajali so na KS in nas skušali prepričati.

Kdo?

Direktor Tone Polajnar. Prepričevali so nas, da je nova baza potrebna, da bo čistejša (na vprašanja, kaj bo s hrupom, smradom, nevarno povečanim prometom, izpušnimi plini ipd., so odgovarjali, da onesnažujejo tudi druge tovarne). Sicer pa je tov. Polajnar za katranove in asfaltna hlapa menil, »da so popolnoma neškodljivi — kot na primer parfum. Razlika je le v vonju.«

(op.p.: Negativno mnenje k lokaciji je izrekla tudi komisija za varstvo okolja pri IS skupščine Kranj ter SIS za varstvo okolja gorenjskih občin).

Kako pa so se odzvali na vaše predlagane lokacije?

Splah se niso hoteli pogovarjati, češ da ni sredstev za novo asfaltno bazo, da je zato potrebno obnoviti staro. V resnici pa je v načrtu jasno rečeno, da se obstoječe dotrajane naprave odstrani, ko začne novo redno obratovati. Kasneje so nam obljubljali, da bodo ob ustreznih finančnih pogojih, resno pomislili tudi na preselitev baze. Vendar se krajanji še prav dobro spominjamo enake obljube, ki so nam jo dali pred dvajsetimi leti. Poleg tega pa menimo, da je vsekakor ceneje postaviti novo bazo že zdaj na novi lokaciji, kot jo kasneje prestavljati

»INDIVIDUALNI« IN »DRUŽBENI« INTERESI ALI DRUŽBA—TOVARNA KRAJAN INDIVIDUUM

Takrat so vam v podjetju tudi očitali, da nasprotujete samo »nekateri«, zato da »naj razsodnost zadržite nasprotja in prežene hotenja, ki nikomur ne koristijo«.

Ravno zato so ljudje začeli zbirati podpise in številno le-teh jasno kaže, da je tistih »nekaterih« zelo veliko. To pa se je potrdilo istega leta tudi na zboru krajanov, ko je bil ta najbolj množičen vse od vojne

sem in je soglasno sprejel sklep, da baza ne spada v naselje in naj CP prouči možnosti o postavitvi nove baze na Jurčkovi jami.

Kako da ste se pravzaprav odločili za zbor občanov? Kaj ni bilo dovolj že izraženo negativno mnenje KS?

Z zbor občanov smo se odločili, ker je takratni IS občine Kranj (predsednik Drago Stefe) od nas zahteval, naj razumemo situacijo in privolimo v lokacijo.

Vam je znano, zakaj je IS zastopal tako stališče, saj so bili sprva proti lokaciji v Naklem?

CP je stalno pritiskalo na občino, naj jim izdajo lokacijsko dovoljenje (čeprav se niso imeli še vseh potrebnih soglasij!!!). Pri tem so »opozarjali na škodo, ki bo nastala, če bo treba opremo za nadomestno bazo skladiščiti«. Govorili so tudi, da stara baza lahko vsak čas preneha obratovati (zaradi dotrajanosti), kar pomeni ogrožanje finančne in socialne varnosti delavcev (stara baza obratuje še danes, op.p.!!) ipd. S slednjim »argumentom« so »osveščali« tudi delavce, ki so potem v strahu za delo, na sejah delavskega sveta sprejemali sklepe, s katerimi je CP pritiskalo na občino.

Cestno podjetje vas je obtoževalo, da ste na zboru občanov sprejeli sklep, da boste ob morebitni izdaji lokacijskega dovoljenja za razširitev in obnovo sedanje asfaltne baze, poiskali zaščito zakonitosti na vseh ravneh, tudi na Ustavnem sodišču.

Ta stavek je bil na zboru občanov res izrečen, vendar je potrebno navesti tudi kontekst (citirano iz zapisnika). Tov.: Križnar: » 8. novembra smo bili predstavniki KS poklicani na občino, kjer smo posredovali mnenje krajanov. Na koncu je bila izrečen grožnja, da je svet gorenjskih občin za bazo v Naklem in da bo izdana lokacija, če smo Naklanci za to ali ne. In potem sem dodal, da bomo iskali zaščito zakonitosti tudi na Ustavnem sodišču.«

Sicer pa so bili ti njihovi očitki prej nemočni udarci v trdno enotnost krajanov kot pa resni opomini. Da je bilo naše ravnanje pravilno in da je potekalo strogo po samoupravni poti, nam potrjuje tudi izjava tov. Maglaja (predsednik OK SZDL Kranj), ki nas je januarja 1979 na seji koordinacijskega odbora v Naklem podprl v naših prizadevanjih (isto tov. Košir, republiški sekretar za narodno obrambo in nekdanji predsednik SO Kranj) ter izjavil, da OK SZDL spremlja dogajanja okrog asfaltne baze ter da so DPO Naklo pravilno ravnale in ves čas imele popolno kontrolo nad dogajanjem.

Obveščanje – funkcija samoupravljanja

SEM KOMUNISTI IN PARTIZAN, DRUGEGA NIMAM POVEDATI

IN MEMORIAM

JARC MIRAN 5. 7. 1900 – 24. 8. 1942
KI SI IZGINIL NEZNANO KAM.
KAJUH 19. 12. 1922 – 22. 2. 1944
KI SO TE POŽRLE BELE VODE.

SEJALEC V ZIMI

Tako je prav: z zemljo sva zdaj sama.
Še ptic ni preko belega polja.

Svet je leden, še zrak se ledeni.
Od tu je danes daleč do ljudi

in blizu do zemlje kot nikdar prej...
Česa naj iščem v svetu še posej.

Kot zrno sem, ki v mrtev čas zori.
Nov kosec pride, vse vas pokosi.

POETOM

Ne peti, rjoveti
bi morali v teh dneh,
poeti. Kajti pesmi tihe
več ne ranijo srca
in zato, poeti
naših groznih dni,
pojte, kakor v boju
bajoneti
skušajte v ljudeh razumeti
ogonj, ki jim v srcih tli.

DIVJE KAKOR LAČNI PSI

Divje kakor lačni psi
bomo zgrizli stari svet.
Zgrizli bomo stari svet
divje do krvi,
do krvi in do kosti.
In nato bo lep pogreb.
Kakor miravljice
bomo šli za krsto
(dela dosti bo takrat)
in z zemljo,
z zemljo
zasuli
ta naš dobri
stari svet.

O GOZDOLCI

O gozdovci
naša zato
tu naši sp
smo pokol

Globlje ka
sle so nan
Tam, kjer n
najde v za

mir žival
ognje sm
Pesem pr
srca nam

O kresovi
puške, ba
naših stre
vseповso

Zarja bo
črne jate
ko bo priv
vojska pa

SLOVENSKI SONETI

I

Ne moti me, ne moti te tišine.
Zdaj mrak je v svoje varstvo vzel zemljo.
Ne klči dneva! Mar ti pretežko
v samotni je nositi bolečine?

Mrtvi so travniki in prazno polje,
daljinski veter brije prošlost z njih,
še mojo naj izbriše... Svet je tih,
tak tih, da slišim kri, ki v meni polje.

Kri Trubarja in Gubea, ki se bije
z onstransko vdanostjo žene Marije
za žitja našega poslednji obraz...

Doklej se bomo v tej usodi trli,
le s pesmijo na ustih trudni mrlji?
Zemlja molči. O, čudno nem je čas...

V SRBIJO... V ŠLEZIJU

Črni avti vozijo v nočeh,
črna, težka slutnja žge v ljudeh.
Čela mračna,
deco kolnejo v teh dneh,
lica vsa drugačna
kakor za nasmeh...

Kaj boš delal in garal,
drevi boš morda že v ječi spal!

V črni noči, temni noči
pridejo po te:
brez besede pusti domačijo,
pusti mirno,
naj te izselijo,
naj se tvojih žuljev
drugi veselijo!

Črni avti vozijo v noči,
v vseh nočeh.
Črna, težka slutnja
žge v ljudeh.

PESEM TALCEV

Le nikar ne jočite za nami,
žene, matere, dekleta;
jutri pademo v gramozni jami
kakor dobra, zvesta četa.

Le nikar ne jočite za nami,
laže nam bo v pasti, če z rokami,
stisnjenimi v pest, žalujete za nami...

Le nikar ne jočite za nami,
žene, matere, dekleta;
jutri pademo v gramozni jami
kakor dobra, zvesta četa.

(Nadaljevanje s 7. strani)

Kakšen pa je bil odgovor: Cestnega podjetja na vaš predlog o selitvi na Jurčkovo polje?

Tov. Polajnar je rekel, da finančne primerjave glede postavitev baze v Naklem ali na Jurčkovem polju niso delali, saj večji stroški niso problem, če je to v interesu ljudi (?).

Kateri so bili prava argumenti za selitev na Jurčkovo polje in proti argumenti Cestnega podjetja?

Bistrica oz. t.i. Jurčkova jama je bila sprva kmetijsko področje. Ko so to spreminjali v gramoznico, so odstranili s celotne površine v globino en meter rodovitne zemlje. No, tedaj, ko so potrebovali soglasje krajanov za spremembo namembnosti področja, so zatrjevali, da je gramoz dober. Zdaj, ko je na vrsti vprašanje selitve v Bistrico, trdijo, da je gramoz slab. Zato smo prosili STC Ljubljana za preiskavo gramozja. Ocena z dne 12. 1. 1982 je, da je dober; pa še dovolj ga je za več let.

Gramoz je torej na mestu samem, pot za dovoz drugega materiala pa je krajša kot do Nakla (benzin). Druge prednosti: možen je cenen električni prikluček, nobenega problema ne predstavlja prometna ureditev, telefon je že v Bistrici. Rešilo bi se vprašanje onesnaževanja zraka in vode (sedaj odpadna voda z olji in naftnimi derivati prosto odteka v podtalnico, ki je vir pitne vode v Naklem), prometnega kaosa. Na stari lokaciji ni več gramozja, kakor tudi ni možno prostorsko širjenje obrata.

Glede glavnega argumenta »cestarjev«, da je Jurčkova jama premajhna, odgovorjamo, da je celo večja kot tista v Naklem (oni pač operirajo s starimi podatki izpred nekaj let, v tem času pa so mnogo materiala porabili, tako da se je jama seveda razširila). Drugi ugovor (finančnega značaja) zavračamo, saj zahteva postavitev nove baze enaka sredstva v Bistrici ali v Naklem. Argument češ da kmetijska skupnost ne da soglasja, pa je smešen, saj ga je dala!

Vrnimo se k zboru krajanov. Kako je na sklepe reagirala občina?

IS SO Kranj je 26. dec. 1978 ustanovil komisijo z nalogo, da spremlja postopek za izdajo lokacijskega dovoljenja in da presodi analizo Cestnega podjetja o možnosti lokacije na Jurčkovem polju. Rezultat dela komisije je bila ugotovitev, da je Jurčkova jama primerna lokacija. Vendar CP ni hotelo popustiti.

TUDI V LJUBLJANI JE ZRAK ONESNAŽEN**Problem se je torej nerešljivo zapletel?**

Ja, začel je dobivati politično razsežnost. Februarja 1979 je bila v Kranju delovna skupina CK ZKS pod vodstvom tov. Bojana Klemenčiča. Organizirali so sejo, na katero so povabili člane ZK iz Cestnega podjetja, OK ZKS Kranj, Domplana pa tudi iz Naklega. Ker so bili vabljeni le komunisti z ožjega terena Naklo, smo Naklanci (oz. sekretar) prosili, če lahko pride tudi tov. Korenčan (predsednik sveta KS) in tov. Križnar (predsednik skupščine KS). Ko smo to zahtevo postavili kot pogoj naše udeležbe na sestanku, so jo sprejeli. Sestanek je trajal štiri ure, in ves ta čas so nas člani CK prepričevali »naj ga ne lomimo«; kot bi šlo za otroško trmoglavost!

So imeli člani delovne skupine CK ZKS prej kakšne razgovore s predstavniki tovarne?

No, tega jaz ne bi vedel. Vsekakor so bili o zadevi »dobro« poučeni. K je pa so te informacije dobili — na občini ali podjetju — ne vem.

Vendar so na sestanku zastopali že izdelano stališče, da bi morali vi popustiti? Ja!**S kakšnimi argumenti so vas prepričevali?**

Govorili so, da je situacija težka, da moramo razumeti, da je tudi v Ljubljani zrak onesnažen. Rad bi povedal še to, da so ves pogovor snemali in mi smo prosili, če bi si lahko trak izposodili. No — nismo ga dobili in ga tudi najbrž nikoli ne bomo.

Kako se je sestanek zaključil?

Predstavniki Cestnega podjetja so predlagali, da postavijo novo tovarno na sedanjo lokacijo pa jo preselijo čez 5 ali 8 let. Mi tej obljubi nismo verjeli. Ponudili smo pa dve nadomestni lokaciji, dokler ne bo zgrajena nova tovarna asfaltna na primernejšem mestu. Potem je tov. Zdravko Krvina (tedaj član delovne skupine) predlagal (po nasvetu tov. Kardejlja) ustanovitev družbenega sveta za rešitev te problematike.

Ta družbeni svet je bil marca 1979 res ustanovljen in sicer iz predstavnikov CP, KS Naklo, Občinske skupščine ter strokovnjakov iz republike. To naj bi bilo koordinativno telo, delovalo pa naj bi do rešitve problematike.

Rezultat dela tega sveta je bil družbeni dogovor, sprejet pomladi 1979. V njem je jasno rečeno, da asfaltna baza ne sodi v Naklo, zato naj se poišče nova lokacija, med gradnjo in poskusnim obratovanjem nove tovarne pa lahko stara pod znosnimi pogoji dela — največ tri leta. Občina in Gorenjska banka pa naj zagotovita Cestnemu podjetju denar za postavitev baze na novi lokaciji.

GOZDNA TAKTIKA**Kako se je stvar odvijala naprej?**

Sprva so bile neke težave pri drugem delu sklepa tega družbenega dogovora. Gorenjska banka namreč ni hotela dati posojila, češ, da kaže investicija na izgube. No, končno se je le nabralo 16 milijard.

Med tem časom pa je Cestno podjetje izbralo čisto novo lokacijo sredi mladega gozda v Zvirčah. Tam je teren popolnoma neprimeren; med drugim gramozja sploh ni! Mi smo lani junija povabili novega predsednika občinske skupščine tov. Cvara, predsednika IS tov. Hočevarja ter predsednika OK ZK tov. Velkova, naj si ogledajo vse predlagane

lokacije. Ko so videli posekan gozd, so se zgrozili, kdo je predlagal ta teren.

Kaj je z gozdom danes?

To je zdaj pač njihovo zemljišče, les je posekan, teren pa stoji. V Cestnem podjetju zdaj pravijo, da bodo čez 8 do 10 let tam naredili garaže in deponijo za vzdrževanje bodoče avtoceste.

Torej: na določilo dogovora o namestitvi baze na lokaciji izven Nakla so predstavniki Cestnega podjetja odgovorili s predračunom, ki je daleč presegal razpoložljiva sredstva?

Ja. Teh številki so se ustrašili vsi, tako občina kot banka. V resnici pa je bilo vračunanih tudi mnogo stvari, ki za obratovanje niso nujno potrebne in jih tudi sedanja baza nima (npr. pokrite deponije, upravno poslopje...) Za preselitev v Jurčkovo jama bi denar zadostoval!

Vsekakor je bila to manipulacija, skrbno preračunana na učenek. Še sedaj ne moremo verjeti, da je občinska uprava nasleda popolnoma očitnemu namenu Cestnega podjetja, da zaradi težkega gospodarskega položaja s prikazovanjem ogromnih stroškov izsilijo zase ugodno odločitev.

In res. V družbenem svetu so se začele zadeve nekoliko čudno sukati in obračati nazaj proti Naklu; iz časopisov smo izvedeli, da so Gorenjska gospodarska zbornica in drugi že sklenili, da ostane baza v naselju. Julija 1981 je predsedstvo skupščine gorenjskih občin zavzelo stališče, da ta hip (in najbrž še nekaj časa) ni realnih materialnih možnosti za izgradnjo nove asfaltna baze na novi lokaciji. Pri tem pa za investiranje v nakup in delno ureditev lokacije v Zvirčah nihče ni polagal računov. V nastali situaciji so bili variantni predlogi: da se obstoječa baza popravi, da se proizvodnja asfalta v Naklem ustavi in se asfaltna mešanica kupuje drugje, npr. v Črnučah; to bi bilo ekonomsko čisto upravičeno, pa tudi likvidacije podjetja ne pomeni, saj je njegova osnovna naloga vzdrževanje cest, ne pa proizvodnja asfalta. Pri tem bi pripomnil, da je v sedanji gospodarski situaciji sploh dvomljiva investicija v tako velike kapacitete. Ko so planirali, 1979. so res upravičeno načrtovali povečano proizvodnjo. Kajti stara baza — s svojo kapaciteto 80 ton na uro je delala pogosto od štirih zjutraj pa do štiriindvajsetih zvečer. Sedaj pa že nekaj let obratuje s polovično kapaciteto: koliko bi bila torej izkoriščena kapaciteta 200 ton na uro!?

No, tretji predlog je bil, časna postavitev nadomestne baze v Naklem ter prestavitve na novo lokacijo, ko bi bile za to dane možnosti. Vendar se beseda »časna« pojavlja že 30 let, od postavitev prve naprave za kuhanje asfalta, torej je to le taktična beseda, ki želi pomiriti duhove.

Se je o predlaganih variantah kaj razpravljalo?

Bolj malo. Očitno je bila najbližja rešitev Naklo. Kajti poleti 1981 so se začeli na nas vršiti pritiski in izsiljevanja. Najprej so poklicali na občino predsednika SZDL, kasneje sekretarja OO ZK in jima na vsak način hoteli vsiliti misel, da je vračanje na staro lokacijo edino možno in nujno. (Pri tem so sekretarji OO ZK »povedali«, da lahko, če se nalkški komunisti ne bodo »spametovali«, razpustijo OO ZK!)

Občani so videli, da so zadeve prišle tako daleč, da jih nihče nič več ne vpraša, zato so poslali nekaj peticij s podpisi (npr. predsedniku skupščine Stanketu Božiču, Gospodarski zbornici, občinskemu komiteju, SZDL...)

Zakaj peticije? So krajan izgubili zaupanje v druge, samoupravne poti?

Kako ga ne bi! Določba iz 1978, da mora imeti Cestno podjetje tudi soglasje KS, v letu 1981 naenkrat ne velja več. Potem: občinska skupščina je ob sprejetju odloka o odprtju nove gramoznice na Bistrici določila, da se opustijo in zazenijo dosežanje. Od tega ni bilo storjenega nič. Nadalje: odgovor, s katerim je bil 1979 ustanovljen družbeni svet, določa: »deluje do razrešitve problema, zaradi katerega je ustanovljen.« Vendar se nobena rešitev, sprejeta v zadnjem času ni reševala preko tega sveta. Na družbeni dogovor, sprejet kot sklep sveta, so preprosto pozabili (čeprav ga do danes še nihče ni razveljavil!), pa na svet najbrž tudi, saj ga nihče ni razpustil.

Kaj je storila krajevna samouprava?

Svet KS Naklo je na svoji junjski seji zavzel stališče: »Krajanji in vse DPO odločno zahtevamo, da se stvari, ki se tičejo nas in našega okolja, ne urejujejo mimo nas, da se spoštuje samoupravni sporazum o asfaltni bazi iz leta 1979 in se nova tovarna postavi na novi lokaciji, ki je lahko tudi na območju KS Naklo, vrednost investicije pa naj se prilagodi finančni situaciji, ki ni nastala po naši krivdi.« (Nastala je zaradi zavlačevanja Cestnega podjetja, ko so bila sredstva za postavitev baze dana — zato posledic nismo dolžni nositi krajanji Nakla.)

Potem smo poslali vsem gorenjskim občinam dopis z nekaterimi dobrimi in sprejemljivimi rešitvami. Odgovora ni bilo. Pač pa je sekretarka ZK tov. Koral Kristina poklicala na komite: sekretarko OO ZK Naklo, preds. skupščine KS, predsednika sveta KS ter predsednika SZDL. Dve uri je trajalo »peglanje« češ, da moramo pripraviti javnost, da spremeni svoje mnenje in prid lokaciji v Naklem.

Kako so to utemeljevali?

S tem, da moramo kot člani ZK razumeti situacijo.

ZA KAJ RABI KOMUNIST**In rezultati sestanka?**

Seveda smo rekli NE, saj nismo krajevna samouprava mi, pač pa krajanji! Nato smo se dogovorili, da skličemo vse člane ZK iz KS Naklo. Ta sestanek je bil 7. 10. 1981. Prisotni so bili tudi predstavniki

OK ZKS, IS Občine Kranj ter CP. Spet je trajalo dobre štiri ure:

Kristina Koral: »Stabilizacija je tu, odpovedati se bomo morali marsičemu. Postopoma bomo šli v boljše čase, prestavitev asfaltna baze v prihodnosti je zato realna.«

Ista, čez nekaj časa: »Lokacija na starem mestu je časna rešitev lahko pa smo si na jasnem, da to ne bo eno leto.«

Argument je bil: »Komunisti ne moremo biti indiferentni do problemov Cestnega podjetja. Zanje je edina sprejemljiva varianta stara lokacija.«

Franc Fiser je k temu pripomnil: Po kakšnih pravih lahko člani ZK razveljavimo sklepe zbora občanov.«

Koral: »Z današnjo razpravo ne razveljavljamo sklepov, pač pa se le opredeljujemo do problemov.« (!?)

Konc Alojz, st. »Kako lahko komunisti že 18 let gledamo to svinjarijo v Naklem?«

Marjan Gradišar: »Komunisti, ki smo odgovorni za dogajanje v KS, krajanov ne smemo več farbat!«

Franc Sajovic: »Ponudili smo lokacijo na Jurčkovem polju. Kakšen protargument je to, da ne smejo motiti Gradbinca (solastnik zemljišča, op. p.) Ali je kdo klical vodstvo podjetja, ki je toliko časa zavlačevalo z rešitvijo na odgovornost? Ali bomo našli pametno rešitev, ali bodimo brez asfalta. Na nas se izvaja pritisk!«

Zdravko Korenčan: »Cestno podjetje samo trdi, da je nova lokacija boljša. Zakaj potem iskati časne rešitve na stari? Izmikate se vprašanju, za koliko časa bi bila to »časna« lokacija!«

Franc Fister: »Dosljej smo asfalt za cesto plačali občani sami, prav tako vodo. Cestno podjetje pa nam je to uničilo!«

Vendar prepričevanja o nujnosti uvidenja težke »stabilizacijske« situacije kar niso hotela prenehati. Zato je Franc Križnar pripomnil, da je čudno, da mora stabilizirati samo baza, za ureditev hipodroma na Brdu pri Kranju, kjer bodo sinovi funkcionarjev za zabavo jezдили konje, pa da je dovolj denarja?

Dodal je tudi: »Danes smo slišali, da če ne bomo mi za to, bo pa nekdo drug sprejel sklep, da tovarna ostane v Naklem. Vendar krajevna samouprava tudi nekaj velja!«

Ivan Torkar: »Sem član OK ZKS, zadolžen za CP, zato sem bil na sestankih njihove OOOZK. Tam so bile stvari ozko postavljene, upoštevali so se samo ozki interesi podjetja.«

Ludvik Kuhar: »Dogovarjati smo se pripravljene, če pa se bomo pogovarjali tako, da asfaltna baza mora biti v Naklem, se to ne pravi dogovarjati! Postavljate nas ob zid!«

Koral: »Mi se ne moremo postavljati v vlogo foruma. Z argumenti vas moramo prepričati. Vemo tudi, da so pred nami volitve. Zato je dovolj, če se opredelimo, da asfalt mora biti, in da mora biti tudi sodelovanje med Cestnim podjetjem in krajevno skupnostjo.«

Milan Pagon: »Ko smo asfaltirali cesto in smo dobili asfalt iz Ljubljane (?) smo videli, da je le-ta cenejši od Nakelškega. Ali ne moremo za prehodno obdobje uporabljati Ljubljanski asfalt in iti v novo gradnjo, ko bodo sredstva za to?«

Franc Križnar: »Dokler se na vrhu ne bodo stabilizacijsko obnašali, naj tega ne zahtevajo od nas. Od tega, kako bodo tukaj izpadli razgovori, ali nas boste v nekaj prisilili, je odvisno, kako bodo ljudje gledali na samoupravljanje.«

Brane Polak: »Bil sem na sestanku komunistov v Kranju pred leti.« Takrat je direktor CP rekel, da mora biti lokacija v Naklem. Pravih argumentov pa ni bilo ne takrat, ne danes!«

V zapisniku sveta KS Naklo, julija 81 piše:

»Ne moremo ugotoviti, zakaj jim je lokacija v Naklem tako všeč, vse bolj pa se vsiljuje misel, da želijo oprati s sebe odgovornost za veliko gospodarsko škodo, nastalo zaradi neodgovornega zavlačevanja in jo naprtiti nam, ki pri vsem tem nimamo opraviti drugega, kot da že leta požiramo prah in neizpolnjene obljube.«

To pa je tudi integralni del članka, zaradi katerega je Cestno podjetje težilo podpisana predsednika sveta KS ter predsednika skupščine KS za klevetanje op.p.)

Marjan Gradišar: »Zakaj ne bi zavzeli stališča, da je lokacija tam, kjer to določa družbeni dogovor. Če so ovira sredstva, naj se zbirajo prispevki na medobčinski ravni. Saj pravite, da mora stvar stati, ker je širšega družbenega pomena. Zakaj naj torej plačujejo le Naklanci?!«

Kakšen je bil vaš vtis s tega sestanka?

To je bil poskus, da bi prek ZK izvedli pritisk na ostale krajanje in tako strli »odpor«. V proces soodločanja pa niso bili vključeni samoupr. organi od sveta in skupščine KS do zbora občanov, ki edini lahko prekličejo sklepe izpred treh let.

In kakšno je mnenje OK ZKS Kranj?

»Komite na osnovi zapisnika s sestanka ocenjuje, da nekateri razpravljalci ne razumejo globine sedanjega boja ZK za uveljavitev politike ekonomske stabilizacije in celovitosti vsebine, predvsem tištega dela statuta ZKS, ki v 2. členu opredeljuje pravice in dolžnosti članov ZK, na kar so bili na sestanku večkrat smiselno opozorjeni.«

VARIACIJE NA TEMO: URBANISTIČNI NAČRT**Kako se je stvar razpletala dalje?**

Bilo je nekaj izrednih skupščin KS do sestankov. Zaključek vsega skupaj je bil, da je v tem trenutku gradnja nove asfaltna baze na novi lokaciji nemogoča, zato se spremeni urbanistični načrt mesta Kranj, tako da se nadomestna baza postavi v Naklem. SO Kranj pa, kot podpisnik družbenega dogovora o izgradnji nove baze, vztraja na uresničitvi tega dogovora, le da se izvedba prestavi v ekonomsko ugodnejši čas.

Spremeniti je bilo torej treba urbanistični načrt, nakar bi lahko izdali lokacijsko dovoljenje?

Ja. Ker Naklanci nismo hoteli dati soglasja, so dali na sejo vseh treh zborov Ob skupščine Kranj točko: rešitev problemov in predlog za Naklo. Mi smo dali na predlog amandma (Utemeljitev: 1. Ekološki problem 2. Neusklajeni in nasprotujoči si podatki o stroških na novi in stari lokaciji 3. Nesamoupravni in nezakoniti postopki pri pripravi predloga).

Pred glasovanjem o amandmaju je predsedujoči Edo Jurjavec poudaril, da z zavrnitvijo amandmaja delegati ne zavrnejo upravičenih zahtev KS, saj bo občina Kranj vztrajala na dogovoru o kasnejši preselitvi baze (Kdaj naj bi bil ta »kasneje« ni povedal). Iz tega ni reško razbrati, da je bil amandma zavrnjen (20 glasov za, 1 proti, 10 vzdržanih). Lahko se je nekemu z Jezerskega odločati o Naklu, posebej, če mu predsednik vnaprej da odpuške.

Poleg tega so na občini kršili poslovnik, ker na ZSD in DPZ niso vabili delegata, ki bi amandma zagovarjal. Enostransko prikazovanje problema neprizadetim in obiski predsednika SO Kranj po delovnih organizacijah z naročili delegatom, kako naj glasujejo, so lepa samoupravna podlaga sprememb urbanističnega načrta;

Naklanci smo nato sklicali izredno sejo skupščine KS, ter, na zahtevo občanov, še zbor prizadetih krajanov. Tam prisotni so zatrčili, da je bil postopek nepravilen, da jih je obšel (zbori lahko dajo le predlog, ki mora nato v javno razpravo; tudi v KS) ravno zato, ker so na občini vedeli, da našega soglasja za spremembo urbanističnega načrta ne bodo dobili. (Tako torej spremenjen urb. načrt formalno pravno sploh ni veljaven!)

Na zboru smo sklenili, da v primeru izdaje lokacijskega dovoljenja uporabimo pravna pota. Pri tem nas je spodbujalo tudi mnenje tov. Avgustina Laha, h kateremu smo šli 23. okt. po nasvet. Povabili smo tudi tov. Božiča z občine, pa je dejal da nima časa (je pa tov. Lahu telefoniral in rekel, naj nam ne pomaga, saj smo že itak dovolj trmasti!) Tov. Lah je izpisal dve strani zakonov in dejal: Bodite brez skrbi, če boste šli v upravni spor, imate vse argumente na svoji strani!«

Ste se po vsem tem še vedno skušali dogovarjati z občinskimi strukturami?

No, saj so ti že večkrat pokazali svoj pravi obraz! Ko smo jih vendar preprosili, da si na lastne oči pogledajo teren, so soglasno izjavili, da je najprimernejša Jurčkova jama. (Ob pogledu na posekan gozd v Zvirčah so se zgrozili o lokaciji v Naklem pa so si bili enotni, da v nobenem primeru ni primerna.) Mi smo upali vsaj v te, njihove lastne, izjave.

In kakšen je bil rezultat?

11. 2. 1982 so odobrili lokacijsko dovoljenje.

Ste se pritožili?

Na Republiški komite za varstvo okolja, na Višje sodišče, ustavno sodišče... Povsod smo dobili odgovor, da nismo pravna oseba, da nismo upravičen sprožiti postopka proti izdaji lokacijskega dovoljenja.

Sedaj se je torej izkazala pomembnost seje zborov SO Kranj?

Da. Na spremembo urbanističnega načrta lahko vplivamo (zato javne razprave sploh ni bilo in načrt torej sploh ni veljaven), na izdajo lokacijskega dovoljenja pa ne (ta pa je bila izdana ravno na podlagi neveljavnega načrta!)

Torej smo prosili družbenega pravobranilca samoupravljanja za Gorenjsko za varstvo naših ustavnih pravic. Minilo je več kot pol leta, odgovora pa še nismo dobili. (Na naše vprašanje, kako je s to pritožbo, je družbeni pravobranilec odgovoril, da ima odgovor že nekaj mesecev napisan, vendar ga nima smisla pošiljati, kajti krajanji se bodo morali slej ko prej sprijazniti z rešitvijo.)

V pogovoru so sodelovali: Franc Križnar, Franc Fister, Ivo Konc, Zdravko Konjar, Ivo Lavrič

P.S.

Objektivnosti na ljubo smo za razgovor prosili tudi direktorja Cestnega podjetja tov. Polajnarja, ki pa je odgovoril da nas pozna in da ve, da si manj škodi, če nič ne reče. Sicer pa da je sklep (nekega) sestanka ZK, da zadeve ne bodo več javno publicirali in da se sam tega sklepa drži. Za izjavo: »da bodo raje počakali, da bo članek objavljen, pa potem tožili«, ni povedal ali je tudi sklep kaknega sestanka. Sicer pa imajo s tožbami že kar nekaj prakse, o tem (in še o marsičem) boste brali v naslednji številki Tribune.

VANJA BRIŠČEK

Primer tov. Štajnerja — ŠESTI DEL

Zadnjič smo tov. Štajnerju prepustili besedo. Pogledimo: »Mnogo razvitih dežel, zlasti še nekdanje kolonialne sile, nosi hudo odgovornost za današnje razmere v razvijajočih se deželah, katerih večina je stoletja trpela pod kolonialnim izkoriščanjem in zatiranjem. Nekdanjih kolonizatorjev ne morejo rešiti te odgovornosti nikakršne spremembe v politiki in nikakršni argumenti. Navzlic temu zanikanju ta moralna odgovornost (podčrtal M. B.) bremeni upravljalce in narode razvitih dežel vsvoje pezo.« (1) Analiza analov zgodovine, razumene v multidimenzionalnosti dialektike razmer in razvijanja kot dialektiki biti in zavesti ljudi, med stvarnim in navideznim pomenom in naravo njihovega spoznanja, ta analiza objektivno potrди »hudo odgovornost« razvitih dežel, ki je le-te subjektivno ne priznavajo, saj so kakopak razširjale »civilizacijo«, v kateri je zajeta enotnost nasprotij nujnega ekspanzija razvoja) in splošnega ter posebnega, ki gre tu za kapitalistično ekspanzijo z vsvoje specifiko.

»Spremembe v politiki« pa so spremembe v interesu kapitala multinacionalnih družb oziroma razvitih dežel kot največjih multinacionalk in te pogujejo k večjemu razvoju Juga v absolutnem smislu, medtem ko v relativnem nazaduje (v odnosu na razvite). Štajner namerava na podlagi moralne odgovornosti, morale, ki je fiksirana kot moraliziranje, reševati spopad med Severom in Jugom, pri tem pa se mu v tem razmerju izmuzne dejstvo, da (teoretično) Jug lahko eksistira neodvisno od Severa, Sever pa ne more eksistirati brez Juga. Le-ta stoji v razmere neodvisno od svoje zavesti in svoje volje, ko pa je v njih, jih nujno spreminja. Za Jug so razmere neposredno naravni življenjski pogoji, posledno pa jim s procesom revolucionarnih reform dodaja pomen ječe — razmere so konstitutivni člen prakse revolucionarnih reform, pomen okovanosti in ne-svobode pa daje praktično ravnanje. Razplet je možen le, v kolikor Jug ekonomsko prisili Sever k novi planetarni ekonomski ureditvi.

Štajnerjevo moraliziranje vodi k temu, kar danes dejansko že obstaja (namreč OZN) in njegov edini namen je odvzeti orožje Jugu — »krepke motivacije in vzgibi« so ravno etabilirani ekonomski odnosi, to je eksploatacija Juga po Severu — in tu gre ravno za to, da je »orjaška večina materialnih, finančnih in tehnoloških sredstev v lasti razvitih«, s katerimi Sever omogoča oblast in eksploatacijo Juga, medtem ko je nemoč Juga v manjšini materialnih sredstev, v zadolževanju in tehnološki odvisnosti. Ravno to je topos anamneze in ker je »treba računati tudi na močan odpor« Severa, se postavlja proces revolucionarnih reform v vlogi objektivnih nujnosti, kot prisila konkretne dejanskosti, če noče Jug propasti in statirati/eksistirati v anarhiji lakote in surovini, s tem le kot aneksija neizčrpnih rezerv in razviti Sever. Tu je »neizprosna logika zgodovinskega razvoja«, ne pa v Štajnerjevem mesijanstvu in magičnih zaklinjanjih (ki so magična, ker so nezamisljiva), da bo »nova ureditev prej ali slej nastala tudi, če se razviti zanjo ne bi zavzemali«, ker je to pač a priori neogibno.

Štajnerjevo mišljenje je stihijsko, osamlja, mrtvi, abstrahira, vrednoti, je enostransko, skladno

s postavljenim ciljem (fragment, ki ni iztrgan citat iz knjige, ampak je knjiga citirana v fragmentu, to lepo pokaže .. in je produkt vsakdanje utilitarne prakse stvarnosti, ki je kot vemo čutna dejavnost. Pojavna oblika stvarnosti je v nasprotju z zakonom, strukturo, notranjim bistvenim jedrom. Neposredna utilitarna praksa, historično pogojena, enostranska, fragmentarna, temelječa na delitvi dela in razredni razdelitvi družbe, onemogoča razumevanje — čeprav se nosilci te prakse v njej počutijo »kot ribe v vodi« (Marx). Producira svet psevdokonkretnosti (2), sestavljen iz: 1) sveta zunanjih pojavov (površina), 2) sveta fetišizirane človeške prakse (manipulacija), 3) ideoloških oblik prakse in 4) sveta fiksnih objektov (naravno učinkovanje). Bistvo torej ni dano neposredno, pojavlja se v pojavu — dialektika pojava in bistva se kaže/skriva v stvarnosti, ki je enotnost obeh, odnos pa odkriva znanost s sistematičnim, kritičnim napotkom k razumevanju/poznavanju stvari: »Vsa znanost bi bila odveč, če bi se pojavna forma in bistvo stvari neposredno prekrivali.« (3)

Nadaljujemo tam, kjer smo ostali. Jug mora Sever prisiliti v novo planetarno ekonomsko ureditev s vojo subjektivno akcijo organizirano na novih temeljih v gibanju neuvrčenih, ker je pač edina alternativa Juga, da postane ekonomski in političen subjekt. Alternativa Severa je polarizacija vzhod-zahod, ekonomski, ideološki in vsakršni drugi boj, ki iz tega izhaja. Jug je marginaliziran objekt ekonomske eksploatacije.

Štajner hoče donkihotsko odpirati oči z besedami, da je nova ureditev zgodovinska neogibnost, skrivnost neogibnosti pa je v »dialektični pogojenosti novega« in v »splošnem interesu«, ki se konstituira kar tako, sam od sebe in brez subjekta kot kaka Heglova ideja. Izpeljava konsekvenc vodi k pristajanju na načela Brandtove komisije o soodvisnosti Severa in Juga in k izogibanju konfrontacije parcialnih interesov Severa s planetarnimi interesi Juga. Redna preskrba s surovinami (v prvi vrsti z energijo), varnost kapitala in investicij itd. na eni in lastna materialna baza, lastna predelava surovin, lastna industrija, odprava eksploatacije na drugi strani. »Sinteza in zgodovinsko usklajevanje«, »skupno potrpeljivo spoznavanje, ugotavljanje vsakršnih interesov« (4) tako različnih interesov je fiksirano kot ne-možno in je-možno le s subjektivno akcijo neuvrčenih. »Nič hudega ni«, če začne Jug prek neuvrčenega gibanja uveljavljati svoje interese, ki so planetarni interesi: od kršenja neokapitalizma do udejanjanja socializma (heterogenost neuvrčenih ni anemičnost, ampak prednost 3) kot svetovnega procesa. »Razumevanje« Severa seveda seže le do razumevanja svojih lastnih interesov čez plot kapitala, pa naj bo privatni ali državno-birokratski, ne vidi in kolikor bi Jug presedlal s svojega konja revolucionarnih reform obenem še na drugega — da bi poskušal izražati tudi znane interese Severa, za kar se Štajner zavzema — bi padel z obeh v blato popolne odvisnosti do Severa »zakaj zgodovina kaznuje napake ob takšnih ocenah« (Štajner).

Vse to in več najdemo v Štajnerjevi omrtni anestezi mednarodnih odnosov, ki jo implicitno

imenuje NOVA FILOZOFIJA IN TEORIJA RAZVOJA! (5) Zanimivo je predvsem Štajnerjevo mehanicistično sklicevanje na dialektiko v pomenu deus ex machina: vedno mu uspe izgubiti subjekt. Ker pa gre dialektiki za »stvar samo«, ruši svet psevdokonkretnosti s prikazovanjem posredovanosti, izvedenosti fiksnih stvaritev, tvorb, predmetov iz družbene prakse človeštva. Destrukcija psevdokonkretnosti je le »druga plat dialektike kot revolucionarne metode za preoblikovanje stvarnosti, «(6) (7), je revolucionarna praksa spreminjanja stvarnosti, ki jo producira človek in njegova zavest, da to res dela. Stvarni svet je produkt družbenega človeka, človek je subjekt družbenega sveta.

V kolikor govorimo o destruktiji psevdokonkretnosti, govorimo o: 1) revolucionarni kritični praksi človeštva (humanizacija), 2) dialektiki mišljenja in 3) realizaciji resnice, to je človeške zgodovine (individuum mora sam, ne da bi ga kdo zastopal, osvoboditi kulturo in živeti svoje življenje).

Kakšni so interesi Severa? Pojdimo lepo po vrsti:

1) Na področju investicij in izvoza kapitala: direktna naložba na Jug, predvsem prek multinacionalnih družb, eksploatacija surovin za namenom oskrbovanja lastne predelovalne industrije in zagotavljanje trgov za svoj kapital, ker so v razvitih deželah Severa slabše možnosti za oplajanje le tega.

2) Na področju tehnologije: monopolno izkoriščanje boljše tehnologije in s tem produkcija ekstra profitov za nadaljnje naložbe v razvoj tehnologije — s tem prisiljevanje Juga h kupovanju licenc in nove tehnologije še pred tehnološko zastaritvijo produkcijskih sredstev, ki se producira na Severu (tehnologija), ali pa prodaja zastarele tehnologije.

3) Na področju trgovine: protekcionizem, etabliranje mednarodnih integracij z relativno notranjo svobodno cirkulacijo in zunanjimi trgovskimi ogradaimi; kontrola nad planetarnim trgov nadplanetarno ponudbo in povpraševanjem.

4) Na področju cen: zagotoviti prednost cenam industrijskim izdelkom nasproti cenam surovin; tržne manipulacije in špekulacije ter izkoriščanje nesorazmerij; z oligopolij/monopolij; kontrolirati gibanje cen.

5) Na področju gospodarske strukture: finaliziranje lastne produkcije in izkoriščanje ekonomskih razlik med Severom in Jugom — skratka obramba obstoječega, to je Juga kot trajnega vira cenenih surovin in cenene delovne sile ter trga za izvoz kapitala.

Anticipacija anomalij je tudi »pretežni bodoči potencialni interes« (3) če ostane Jug pasiven oziroma tak, kot je zdaj, antipod, pomensko nasproten antonim, ali v primeru, da bi se Jug vdajal neštevilnim iluzijam, ki mu jih ponujajo »radikalnejši« posamezniki oz. teoretiki ali politiki razvitih dežel. Taka je na primer teza o »partnerstvu in vzajemnih koristih« (Waldheim), ki naj bi omogočala, da mednarodni ekonomski odnosi ne bi več delovali samo v prid bogatega Severa ali teza o neposredni pogojenosti razvoja Juga z naglo ekspanzijo Severa — ko pa je ta ekspanzija možna le na račun relativnega nazadovanja ekonomskega razvoja Juga.

Volk sname svojo ovčjo kožo, ko izjavi, da »svet potrebuje sistem, v katerem izvoza blaga ne bo ovirala nobena dežela«, kar, če prevedemo v razumljiv jezik, pomeni svobodo izkoriščanja resursov in delovne sile Juga in tudi svobodo protekcionizma, zaščitnih carin, špekulacij, manipulacij.

Štajner v svojih antinomijah govori o »samoo-skrbi« v smislu oskrbovanja. Demistificirajmo. Če začnemo antropomorfn, gre pri oskrbovanju, skrbi na sploh, za prvotni, elementarni način eksistence, ekonomije za človeka. Skrb je subjektivno transponirana stvarnost človeka kot predmetnega subjekta, je vpletenost v mrežo odnosov, je gola dejavnost osamljenega družbenega individua, je praktična angažiranost posameznika v spletu socialnih odnosov, ki niso objektivizirani, je nadsbjektivni svet, kakor ga subjekt vidi, je svet v subjektu; skrb je v zaskrbljenosti in nezaskrbljenosti. Zato se delo, ki je razkosano in razosebljeno, kaže kot golo »oskrbovanje«, »samoo-skrba« ali manipuliranje (mimogrede: oče pojma »oskrbovanje« je Heidegger, ki se s fetišizacijo in mistifikacijo človeških odnosov premakne od pojma »delo« k »oskrbovanju«). Oskrbovanje pomeni podjetnost, zaposlenost, povsodna prisotnost, zapreženost individua, komune, družbe, države v dokončnem svetu aparatov, naprav, relacij in odnosov. Onemogočen je pregled celote. Individuum itd. oskrbuje in je oskrbovan, praksa pa se v pojmovno odtujeni podobi ne kaže več kot geneza človeškega sveta, ampak se fiksira le še v obliki vsakdanjih manipulacij. Individuumi itd. so manipulatorji in objekti manipulacij.

Abstraktno človeško delo se pretvarja v abstraktni svet koristnosti — stvari in ljudje dobivajo pomen glede na manipulativnost. V skrbi oz. Štajnerjevi »samoo-skrbi« je individuum, komuna, družba, država itd. vedno že v prihodnosti, iz sedanjosti pa dela le sredstvo za realizacijo projektov, jo razvrednoti, prehiteva in se vzpenja k prihodnosti, ki je še ni. Fetišizirana prihodnost je privilegirana na račun preteklosti in sedanjosti, ki se v prihodnosti »realizirata« — fetišizirana je temporalnost sploh in v njej se razkriva avtentična narava človeškega časa. »Oskrbovanje« je negacija življenja, individuum, komuna itd. živi v prihodnosti in ne v sedanjosti, zanika kar je in prevzema kar ni. Štajnerjeva »samoo-skrba« in vse nadaljnje konsekvence so izvedene iz postvarele podobe prakse in praksa sama je avtentična temporalnost.

Milan Balazic

Opombe:

- (1) Štajner, Kriza 2, stran 181. CZ. Ljubljana 1982
- (2) Kosik, Dialektika konkretnega, str. 37. CZ. Ljubljana 1967
- (3) Marx, Kapital 3/2, str. 365
- (4) Štajner, ibidem, str. 183
- (5) Štajner, ibidem, str. 187
- (6) Kosik, ibidem, str. 43
- (7) Kosik, ibidem, str. 45
- (8) Štajner, ibidem, str. 187

Dv ženski

»Moje ime? Anja. Ko sem bila majhna, so me najbrž klicali še kako drugače. Nisi imela nobenega srčkanega, majhnega otroštva. Hodila si v glasbeno šolo in bila v ponos staršem brez posluha. Tukaj je bilo sto obrazov raznih tet, ki so te pazile, to sta starša odhajala v neznan, se vračala in se kregala. V albumu so slike, kjer imaš v mišji repek spete lase in stojiš zraven tortic. Samo po tem se radlikujejo, da je na torti najprej ena, potem dve, tri, štiri, pet svečk. V bistvu imajo samo opice prijazno otroštvo. Jedo banane in plezajo, ni jim treba hoditi k baletu, klečati v kotu, piti sirupov, se fotografirati s tortami, ki jih potem tako in tako požoro sorodniki z bedastimi smehljaji. Otroštvo morda je in morda ni simpatično, dokler traja. Takrat petpostno ne štekaš dosti in kar štekaš, štekaš po otroško. Šele s časovno distanco, ko si že na meji najstniških in dvajsetniških let in z razumom in kopčanjem, ki sploh ne spada nazaj, brskaš in riješ po svojem otroštvu v mazohizmom svinje, ki rije po blatu; šele takrat se odpre rana, ki se zaceli šele, ko starši rečejo adijo in te posloviijo s tega sveta in se preselijo v večna ložišča. Potem štekaš spet na otroški način in jim ne moreš zameriti, ker si odvisen od njih. Svoje otroke boš mučila po naučenih pravilih.

»Anja sem. Priimek? Ni bil, nikdar omenjen. Ja, morda je res kakšno dekletje kje, ki je bilo model zava, toda v začetku dela jasno in glasno piše, da je vsaka podobnost z resničnimi osebam zgolj naključna. Po modelu bi morali vprašati njo. Dajte, zakaj bi jo imenovala avtorica? Kopira se veliko in kdo bi lahko trdil, da je tisti, ki kopira neki ideal ali to poskuša manj živ kot original!? Zakaj bi ji rekla avtorica? Saj tudi otroci ne kličejo svojih staršev avtorji, pa nosijo njihove gene. In so popolnoma drugačni, kot so planirali starši, ko so jih delali, so popolnoma drugačni, kot so to hoteli starši.«

(Prehajamo na vrinek št. 1).

Noč. Zakonska spalnica. Mož v črtasti pižami, tena v pikčasti, roza srajci, kar se pa ne vidi, ker sta vsak pod svojim kovtrom. Mož ugasne luč in tako konča uspešen delovni dan. Seli se pod ženino lahno, kar jo vznejevolji. Čisto je crknjena, ker je sem uribal stopnice. Reče pasji izgovor, da Aljoša še ne spi. Za trenutek usmeje možovo po-

zornost drugam. Toda mož je pameten kot vsak mož in se zaveda, da je vse treba delati z glavo, predvsem pa taktično. Žena, danes sem prebral v Pravdi, da v dvajsetletki planiramo dvig gospodarstva in stabilizacijo, za kar potrebujemo sposobne mlade kadre, ki bodo z visoko zavestjo in globokim vpogledom v ekonomsko znanost pomagali našim državi in domovini do blagostanja in še večjih uspehov. Žena, prav bi bilo, da se tudi midva vključiva po svojih močeh v naš novi veliki gospodarski plan, doprineseva svoj del in to še danes, tako da napraviva enega izmed bodočih perspektivnih ekonomistov. »Ti si trapast. Pol naju bo pa zajabal in študiral književnost al pa film.« Žena, zakaj sva pa midva tukaj. Pravilna vzgoja, vzgoja je vse, ti že ves čas ponavljam. Kaj pa Aljoša? On spada v prejšnjo desetletko in bo politolog. Žena ne ugovarja več, ker si misli, prej ko se vdam, prej bo konec.

»Jaz jo bom vedno imenovala ona. Sovražim jo, ker sem drugačna, kot me je opisala. Saj se zavedam, da je brezumno, kar ji očitam, da je na mnogih straneh ona in ne jaz, da mi je podtikala sebe, svoje frustracije, svoja razmišljanja. Imava skupno gensko zasnovno in se ne marata. Njen odnos do mene? Zaveda se, da ji je spodletelo. Morda ne v ustvarjalnem smislu, saj sem živa, bolj kot je hotela. Samo hotela je drugače.« Gre do okna. Še vedno je brez zaves in še vedno je prepričana, da jih bo napravila sama. Študentsko naselje, glasba iz diska. Opazuje okno, določeno okno. Tam ni luči. Sede na posteljo in spet vstane. Gre po džezvo. Polna je zoca. Vrata pusti odprta, odrra v kopalnico, splakne posodo, nalije vodo, zapre pipo, počasi nazaj. Plošča štedilnika se je medtem že segrela. Vsipa sladkor. Žličko, ker ji ugaja grenka kava. Ne more se odločiti, ali naj počaka, da voda zavre, ali naj se vrne na kavč. Ostane. Z žličko se treplja po roki. Sprehod do okna. Nobenih sprememb. Odpre knjigo na mizi in jo prelistava. Splošna ljudska obramba in družbena samozaščita, drugi del. Ponovi v mislih že prebrane točke, ki so pod naslovom, kjer je prenehala obratiti strani. Voda klokota. Sipa kavo. Prenese vse na mizo. Skodelico, džezvo, pepelnik, cigareto. Obred se je začel. Poišče nereseno križanko.

»Vsak ima svoj imidž. Zakaj ga ne bi imela tudi jaz? Vse je pomembno. Od cigarete, ki jih kadiš, dežnika, nogavic. Toda bolj pomembna je vsebina,

ki jo sporočaš s tem, hoté ali nehote. O sebi bi težko sodila. Ona pravi, da vzbujam pri ljudeh neko naklonjenost kot bolnik, ki mu je treba pomagati. Ja, strinjam se. Najbrž je mislila na moj izgled, bledica, podočnjaki, drhtenje rok, živčnost, zaprtost vase, kar se kaže tako, da dajem le pripombe in se sama ne izpostavljam kritiki, ker ne oblikujem lastne teme ali stališča.«

Pride zadržano, že ob vohodu na vrt išče z očmi znanca. Prisede, prekine pogovor z ali mi ne boste čestitali, noseča sem, no... Odrevenelost. Koliko strupa je imela v sebi. Zahtevala je sožalje, zahtevala skrb, zahtevala je sočutje. Morala bi jo vprašati, kako se počuti mlada mamica, kajti hotela je prijateljstvo, ki ga že davno ni bilo. Potem sta se oni dve trapili z njeno bolečino, občutki, neosnovano, izhajajoč iz sebe, čutili, kako bi najraje vzela kvačko in si izkprala iz maternice tujek, ga izbrisala iz možganov. In namesto nje sta doživljali krizo, izbirali ime, se spraševali, kakšnega spola bi bil, opravičevali splav. Ona ni tega nikoli več omenjala. Morda komu drugemu. »S čim naj se rešujem, če ne s cinizmom? Raje napadem, kot da bi bila napadena. In izgubljena bitka še ni izgubljena vojna. Bilo bi smešno govoriti o prijateljstvu. Tako kot o prijateljstvu med mamo in hčerko. Temelj je nezaupanje.«

(Vrinek številka 2)

Nastopajo osebe, ki smo jih imeli že priloiko spoznati, nova persona je samo Kostja, bodoči ekonomist. Scena je zakonska spalnica, ki je podnevi dnevna soba, torej je zdaj noč. Gori sveča, ker stabilizirajo ali bolje rečeno blefirajo, da prostovoljno varčujejo z elektriko, v resnici je redukcija. Mož hoče končati uspešen dan, pa ne more pihnniti sveče, manjka mu sape, ker dela po tanovem v propagandnem oddelku, kjer napihuje balončke, ki jih spuščajo v zrak, ko pride na obisk kakšen tuj državnik. To, da so na balončkih face teh državnikov, ne igra zdajle nobene vloge. »Žena dej ti pihni svečo!« Žena proba al ne rata. Ona vsu sapa not potegne, vun je nemre dat. Ona celi božji dan nosi po šten-gah ajmarje vode, pa sapa iz navade lovi. Z Aljošo tudi ni nič. Malo ima deformirano čeljust, kar je zakrivila dobra vzgoja moža, ki je vedno nagovarjal prvega sina. »Pokaž nam, no, kakšni debili so kapi-

talisti«. Aljoša je kazal in kazal, pa mu je čeljust ostala nekoliko postrani. Kljub temu je bil perspektiven otrok, kot vsi, dokler ne odrastejo. Pokličejo Kostjo in ta oslini prste in ugasne svečo. Navdušenje v očetnjavi. »Kostja, reci ateku, kaj boš, ko boš velik?« O navadnih, smrtniških stvarih so se menili zméraj po kmečko. »Ekonomist«. Mož ga je v temi skušal premeriti. Ni mu zaupal. Njegova genialnost je bila prevelika.

»Hotela me je podvreči lastnim resnicam. Zanj sem predstavljal hrobnik, ki v temi izgleda neskončen, a si ne upaš na pot in preveriti. Zazdelo se ji je, da se je odločila in trčila ob steno. Za mojim molkom torej praznina. Najbolj mučno je strmoglavljenim bogovom. Ne pozna me, razkrila me je v določenih točkah, kjer sem postala v njenih očeh ničla. Tako majhna kot mali o. Toda menda nisem samo kup mesa, ki vegetira in zahteva ljubezen za vsako ceno? Dobro, naj bo. Tudi varnost. V vsakem pogledu. Od stola, ki že danes stoji nezaseden v pisarni mojega očeta in me čaka, da osebe, ki enkrat tedensko priseže, da me ima rada.

Jaz sem zanjo to. Toda za vsakega bralca sem neki to. Jaz sem sto takih to. In nobeden ni resnice. Resnični so samo vsi skupaj. Zavedam se, da je ona postavila izhodišče, zavedam se, da...« Sedi in čaka na novo naključje, novi horoskop, novo možnost, novo priliko. Sedi na mrtvi točki z odpetim fršlusom, ker je rada komod, ob kavi in čaka nezadovoljna, rada bi šla kam daleč, v Pariz na primer, ker je talentirana za jezike. Čaka, da se bo v oknu njenega ljubimca prižgala luč in bo skrivoma odšla tja. Še dobro, da se prah ne nabira na ljudeh. Ima bicikel. Z biciklom se vozi na krajše obiske, ki so kratki po dolžini poti, ker nima kondicije in nobenega znanca, ki bi stanoval več kot 200 metrov od nje. Bicikel spada k imidžu. Tudi jaz bi imela rada bicikel, pa ne takega, kot ga ima ona. Na biciklu ni nič fajn. Samo pozna se ji, da je štorasta. Ne uživa. Dela žur po kalupu drugih. Neustvarjalna in dolgočasna. Je free, ker se fuka v Tivoliju, če je dosti spila. In ni free, ker mora to gobcat okol, da še drugi rečejo, da je free in še sama bolj verjame.

»Ne gre za hinavščino. V odnosih do tipa ženski ne bosta nikoli zaveznic. Zaupnost se zlorablja za namige, toda poslušajte, to je vendar del igre. Žena (Nadaljevanje na 12. strani)

(Nadaljevanje z 11. strani)
ske si veliko zaupajo o intimnih odnosih, samo na bolj abstrakten način, ki pušča dosti svobodnih asociacij in domišljije. Moški uživajo ob konkretnih opisih. Ja, to je moje mnenje. Mislite na sceno v kopalnici? Letos sem si rekla, da si bom privoščila vse, kar si še nisem. Zloraba partnerja? Da si to upam le s tistim, ki gre v trgovino in kupi pol kile salame, če rečem, da sem lačna? Ne, ni čisto tako. Nekomu instinktivno zaupaš, da te ne bo zlorabil kot tarčo dobrih štosov. Pogoj ljubezen? Skoraj. Sicer imaš pa z vsakim tipom svojo sceno. Od zaljubljenke in mučiteljice, od device do kurbe.

Bele ploščice pomite z vimom v soboto. Škafi v banji. Radio na pralnem stroju na full. Najprej sleče spodnje hlačke. Na njih je prilepljen samolepilni vložek, že obarvan s temno krvjo. Kje so časi,

ko si v trgovini še dobil samolepilne vložke! Prime spalno srajco čisto na spodnjem robu. Potegne jo čez glavo, malo se zaplete, podrži jo še za hip pred seboj nato odvrže. Po notranji strani stegen polzijo kapljice krvi, nekoliko lepljive. Sladkoben vonj. On stegne roko, še vedno sedi v banji in razmakne stegna. Kri na prstih, kri na stegnih, kri na tepihu pred banjo. »Rada imam rdeče rjuhe.« Življenje je fuk brez orgazma. Življenje je orgazem brez fuka. Darilo je nasmeh. Samo gora vidi svoj vrh. Resnica je slepa. Sam si sodi in bog ti bo pravičen. Rada imam učinkovite in jedrnat modrosti, tudi če so neumnosti. Bedaki so sol modrosti. Kako bi končala pogovor? Recimo, da pravimo srži mojega spora z avtorico jabolko in izpustiva vse spletke od nekega sorry v sekretu do ignoriranja. Torej jaz in moja avtorica imava jabolko spora.

Zakopala bom to jabolko v zemljo, zemlja zmeraj vse opere in prečisti, od vode do grehov, in počaka, da zgine. Danes tako in tako vse temelji na gnilih principih. Temelj današnje naprednosti vseh patronov je princip gnilobe. Naj bo še moj. »Vrtnik številka 3, (ki je tudi simbolično zadnji). Znanе osebe. Noč, ker se domači snidejo le takrat, ko je garanja za existenco konec. Kostja je na pragu svojega življenja, čeprav mu ni niti na kraj pameti padlo, da bi študiral ekonomijo. Starši so se s tem nekoliko potolažili, ker se je tudi vseмогоčna dvajsetletka zasukala za sto in še nekaj stopinj. Kostja v temi malomarno: »Jutri grem na Poljsko.« Žena in mati v isti personi, obe funkciji sta enako pomembni z biološkega vidika, zato bi lahko rekli tudi obratno, mati in žena v isti personi, drugače delavka in občanka: »Jezus!« Mož in oče neperspek-

tivnega otroka: »Kva? Prfuknjeno, butelj, črna ovca, kar pejd, družga si ne zasluži!« Kostja pogumno: »Za punk ni depozita!«
P.S. Kostja ni nikoli šel na Poljsko, ne prej ne potli, ker je depozit velou tud za punk Prekrižal noge, prižege cigaret, rahel dreget roke, vrže proč vžgalico, globoko potegneš vase dim, streseš z glavo, da ti gredo lasje z obraza, skloniš se nekoliko naprej in čakaš. Vsako čakanje je čakanje na smrt, je nauk, ki najbrž tukaj ni opazen ali razviden, bila pa bi omembe vredna škoda, če ga ljubi bralec ne bi opazil in predvsem upošteval njegovega globokega pomena. Servirano na pladnju, dne, 2. II. 1982, užitnost pogojna, tistim, ki so brez domišljije, priporočam, da si pomagajo z logaritemskimi tablicami.
Ena od dveh žensk

Artikulacija

(O bojkotu kolokvija, kastracijskih učnih pogojih, zidu demokracije in še o čem)

NASLOVU OB ROB

ARTIKULACIJA (lat. ARTICULATIO iz ARTICULUS — členek) oblikovanje glasov, izreka, izgovor
ARTIKULIRAN = izoblikovan, zavestno razčlenjen
ARTIKULIRATI = oblikovati glasove, izgovarjati, izrehati

Toliko Verbinc. O fatalni razsežnosti besede bi vam vedeli povedati več na FSPN. Ali nemara o njenem izdajalskem obratu študentov (ki jim je bila najprej izrečena kot očitek) nazaj na mesto izrekanja; in tisti, ki so sodili, bodo obsojeni.

Prav krasno nejasno se je zapletlo, kajne? Kar mirno, na koncu vam bo prav žalostno jasno!

ČLANKU NA POT

Na FSPN smo postali pozorni že na okrogli mizi, ki je bila organizirana ob izidu Krtove brošure Študentsko gibanje. Kar nekaj študentov te fakultete je namreč hotelo izvedeti od »eminenc leta '68« konkretne napotke za »akcijo«, prilagojeno današnjim razmeram in razmerjim. Naivna vprašanja so seveda ostala brez odgovorov, so pa prav zanimivo štrlela nad glavami sicer zaspane študentarije. Torej nekje so le buče, ki ne le čutijo breme, ki ga nosijo, pač pa se ga hočejo tudi znebiti. Na to smo se spomnili, ko smo konec decembra (1982, se razume) slišali, da se na FSPN-ju nekaj dogaja. Razjasniti kaj je tisto nekaj: na kraju samem, kje neki drugje. Pa niso bili naši bodoči novinarji nič kaj navdušeni nad tem, da bi zaupali svoje izkušnje ne vrednim rokam tiska in s tem sotrpinom na drugih fakultetah. Argumentov za svoje paranoične zaščite niso imeli; močno sumimo, da so nasledili »dobronamernim priporočilom« profesorjev, češ da so to »interni problemi, ki jih ne gre razglušati« (sveti strah pred pogubnim vplivom na druge študente?). Tako so nas na problemskem sestanku študentov in profesorjev II. letnika FSPN-ja (dogajanje se je namreč zgodilo v dogodke ravno v II. letniku) bolj »trpeli« kot »radostno sprejeli«. Začuda pa se je intervju, ki smo ga izvedli po sestanku, razvil v prav živahno debato in analizo dogodkov in stanja. Vsemu temu je — jasno — sledil briljanten članek. Njegovi objavi pa so se prav prebrisano postavile po robu nekatere objektivne okoliščine (zablembe Tribune, op. p. nepoučenemu — naj ga bo sram — bralcu). Tako so se dogajale žalostne stvari: čas je (kljub zaplembam) tekel dalje, skladno s tem je članek izgubljal svojo sočno svežino in postal vse bolj pravšno neaktualne. Na videz! Kajti, vlej jo kanaljo dialektično, ki nam je pokazala, da volj ko rinemo v času naprej, dlje in boljje vidimo udi nazaj. Zgodilo se je namreč, da se korenine decembrskih dogodkov niso posušile (kot so v intervjuju študentje bolj ali manj pesimistično napovedovali), nasprotno, čile in zdrave napajajo mlade februarke veje. In če je decembrski bojkot nekaterim naivcem vzbujal upanje, da je zgolj naključen, je februarški to iluzijo krepko mahnil po gobcu. Ob tem je odletel tudi prah z intervjuja, pri čemer so se prikazale njegove nove razsežnosti, predvsem pa je veža in zanimiva tedaj oblikovana (bolj vulgarno, a »endarle« analiza. Toliko o razlogih našega posega / oddaljeni december. Zdaj pa končno zabredimo v amazano konkretnost.

ČRNI PETEK

Na ta lepi decembrski dan je asistent Maček napovedal kolokvij. Študentje se zberejo ob dogovorjeni uri in nato... čakajo, čakajo, čakajo. Ter opazujejo porednega Muca, ki se sprehaja pred učilnico. Na njihove prošnje, naj vendar začno, ne reagira, dokler si dodobra ne pretegne krakov (nekako 20 min po dogovorjenem času). Naj se ve, kdo je glavni! Nakar nadaljuje v istem slogu in izziva študente z nekakšno delitvijo na A in B. Pa tudi to še požrejo. A pride trenutek, ko so siti tudi njihovi ubogljivi želočki: ob četrtem vprašanju milo prosijo Mačka, naj jim pojasni, kaj hoče z njim izvedeti, a Mačku ni do pojasnjevanja. Vrli študentje pa tedaj složno hop, pa so na nogah, oddajo liste in gredo. Bojkot! Nezaslišano! Faloti!

(Ali kot temu pravi prof. Gantar, predstojnik sveta II. letnika: »To je bil pobalinski in kratkoročni akt, otročji revolucionarizem!«)

Študentje sicer priznavajo, da je t.i. bojkot nepremišljen dejanje — v kolikor se je odigral spontano. Nikakor pa ne gledajo nanj tako punktualno, kot bi nekateri želeli, nasprotno — jasno se zavedajo, da je to posledica stanja, ki se z bojkotom ni niti bistveno spremenilo, niti razrešilo; za to bo potrebno še truda in moči. Zlahka se odrečejo tudi za tohlim metaforam o revolucionarnosti, razrednem boju ipd.

(Dragica Korade, predsednica sveta letnika: »Bojkot je bil »revolucionaren« le toliko, kolikor nas je poenotil, združil!«)

Ta pretvorba egoističnih individuumov v kolektiv sicer ne izbrše razlik v mnenjih in interesih, vendar poudari obrise skupnih ciljev in daje s tem možnost za akcijo. Kolikor se po eni strani »bojkotaši« branijo pretirane evforije nad rajskim občutenjem enotnosti (kakšna vrednota je to, vedo iz »dopetkovih« izkušenj, ko so bili žalostno razbiti in s tem akcijsko nemočni), ki bi lahko pripeljala do ustvarjanja imaginarnega (sovražnika ob obilici linearnih) na ljubo nasilnemu ohranjanju enotnosti, pa si po drugi strani ne pustijo te iste vrednote odvzeti. Tako odgovarjajo Mačku, ki ni prav nič zadovoljen z nivojem artikulacije: »... ki ne pritiče bodočim družboslovcem!«)

Mojmir Oevirk: »Pa ravno maček nam bo govoril o artikulaciji, ko pa je sam neartikuliran za popizdit. Že dve leti lahko občudujemo njegovo nesposobnost komuniciranja s študenti!«

Dragica Korade: »Naša artikulacija je bila že v redu in na nivoju. Če pa se pogovarjamo o dvo-smerni artikulaciji, moramo pri tem govoriti o enakopravni konfrontaciji mnenj, ne pa o enostranskem — za katero stran gre, se ve — popuščanju!«

V pojasnilo k temu »enostranskemu popuščanju« so povedali, da so probleme skušali reševati tudi bolj »pravolinijsko« (to je bil tudi eden očitkov ob bojkotu; češ, zakaj se niso poslužili drugih, bolj samoupravnih-socialističnih sredstev).

SAMOUPRAVNO-SOCIALISTIČNA SREDSTVA

Bojan Labovič: »Dva dni pred kolokvijem smo imeli sestanek OO ZK II. letnika, ki so se ga udeležili tudi profesorji: Južnič, Klinar in Bibič. Pogovarjali smo se o učnovzgojnem procesu, našem položaju v njem in o (iz tega izviraajočih) problemih in težavah. Razumevanja polne tolažbe (... saj smo tudi mi špicali predavanja...) so poskus debate preokrenile v smer dobro znane: Mi sa mladima

možemo da sarađujemo, ali prvo skinite ovaj plakat sa zida.«

Izkazalo se je torej, da trenutno razmerje sil zaenkrat ohranja boj v odnosu institucija: zunajinstitucionalni elementi. Vsekakor pa bo ta »boj« treba prenesti v same institucije.

Igor Lukšič: »Pri tem pa je seveda treba iti v proces osveščanja — teoret. izobraž. študentov in hkratne konkretne analize.«

Potrebni bi bilo torej veliko »zdravomislehih« glav; v tej točki pa zaenkrat slabo kaže. Postvarala zavest in njeni logiki imanentna »nujnost obstoječega« je v glavah študentov drugih letnikov še vedno tako močna, da gledajo na trudapolna prizadevanja II. letnika s posmehom ali pa so do njih ravnodušni.

Igor Lukšič: »Pri tem je moraliziranje v stilu« grdi fantki, ki se samo piflate in grebete za ocene«, nesmiselno. Potrebno je zgrabiti problem pri korenu in ga začeti ruvati z razpoložljivimi silami — samo na tak način se lahko osvešča!« (poslušajte, mladinski funkcionarji, ki iščete svojo bazo!)

Torej: akcija, pri tem pa ne pozabiti izkoristiti tudi vse možne poti preboja po »institucionalni poti«. Če je študentsko gibanje iz sedemdesetih let doprineselo študentom formalno pravico sodelovanja v procesu, ki jih pravzaprav napravlja študente (torej učnovzgojnem procesu), je zdaj nemara čas, da te formalne možnosti uporabimo in jih napolnimo z vsebino.

Eno izmed možnosti smo že nekoliko omenili — to je ZK. Tu je pobuda prišla od tov. Švare (iz Razi-skovalnega inštituta), ki je na eni izmed običajno dolgočasnih in neživljenjskih sestankov predlagal, da bi razpravljali o smislu in namembnosti kolokvijev.

Olga Gruden: »Prva reakcija je bil smeh študentov!« No, pa so kmalu spoznali, da se smejejo lastnim truplom. Sklenili so, da bi bilo dobro spremeniti sistem sestankov in se pogovarjati o lastnih problemih (namesto, da berejo poročila s s sej CK ZK). Naslednja dva sestanka (z eno samo točko dnevnega reda: problematika šolskega sistema) sta bila baje enkratna, pa tudi udeležba ni bila več problematična.

Druga formalno dana možnost vplivanja je jasno ZSMS. Položaj te organizacije na FSPN-ju je danes takšen kot je položaj ZSMS sploh:

Olga Gruden: »... zadnja volilno programska konferenca se sploh ni končala, ker so ljudje že prej odšli. Tako smo izvolili le predsednika (pa še tu je pri volitvah sodelovalo izmed približno 800 študentov le 15 pridnih buč). Pri razpravi so se pojavile različne tendence; od tega, da razpustimo ZSMS, pa do ustanovitve alternativne organizacije ali nekakšnega novega SKOJ-a.«

(Glede na to, da se take teze pojavljajo čedalje resneje tudi po drugih fakultetah in celo na volilno programske konferenci UK ZSMS, je očitno, da mladinska organizacija uspešno postaja institucija v najzlahnejšem pomenu besede.)

Seveda nekaj vnetih mandeljcev vseeno »deluje«, v glavnem pa je ZSMS na faksu »zamrzne-na«.

Zoran Thaler: »Funkcija ZSMS je na FSPN-ju trenutno ta, da se formalno vzdržuje, dokler se ne pojavi neka vsebina, ki bo potrebovala legitimite-to.« Iztok Jelačin: »Po mojem ni naša naloga, da bi iz ZSMS naredili množično organizacijo, kjer bi mase drle na sestanke in pohode. Množičnost je farsa!«

Igor Lukšič: »In to tista masovnost, ki nam jo

vsakokrat, ko ZSMS dvigne glavo in zabode nož v konkretno razmerje sil, vržejo v glavo kot očitek, češ, da nimamo študentov za sabo (pri čemer jih isto dejstvo ne moti, ko vodstvo ZSMS le prikima-va).

Čakanje na generacijo idealnih (udeležajočih se sestankov) študentov je torej iluzorno. Dejstvo je, da sam sistem študijskih razmerij (in razmerje sil) usmerja študente v iskanje linije najmanjšega odpora. Ičo Vidmar: »To v stilu Brechtovske opreznosti: Zdaj bom še malo tiho — hudičev zvit moraš biti, da kam priležeš (v službo) — bom pa potem spregovoril.«

Pridne buče so v sistemu, kot je, previdne buče. Tu torej ni kaj, problem »rekrutiranja« članov ZSMS-ja se lahko razrešuje na dosti bolj zvit način, kot z direktno usmeritvijo dejavnosti ZSMS v to. In sicer — kot smo omenili že prej — s tem, da se lotijo konkretnih problemov (praktično in teoretično — analiziranje in s tem »osveščanje« ostalih študentov, kot temu pravi Igor). Teh (problemov) je nedvomno dovolj in preveč, vsi po vrsti pa rastejo iz sistema izobraževanja, kakršen je danes. (In ravno to naj bi analiza posameznih problemov pokazala). Da ta sistem odlično funkcionira, je jasno. In odličnemu funkcioniranju je imanentna obramba lastnih pozicij. Kako to počne zatohlo gnili učno-izobraževalni (bolj učno in manj izobraževalni) proces: študente vpenja memoriranje in referiranje pozitivnega, faktografskega znanja v tolikšni meri, da je analitični pristop k čemerkoli (tudi učni snovi) že vnaprej onemogočen (Tu se tudi razkrije, zakaj je prva skupna reakcija proti temu sistemu tako spontano emocionalno-intuitivna). (Visoka frekvenca predavanj onemogoča poglobljeno znanje. sama struktura predavanj se nagiba vedno bolj v nedružboslovne predmete, vaje so se zreducirale na pripravo obveznega ustnega nastopa enkrat letno itd.)

To je torej tisto mesto, kamor lahko (in mora) poseže ZSMS. To je tudi edina pot za preseganje podrejenega položaja študentov, kar pa je spet nujen predpogoj za uresničevanje njihovih samoupravljaljskih možnosti (in dolžnosti).

ZID DEMOKRACIJE

Osveščanja teh nemarnih študentskih subjektov je bila namenjena (in je še) tudi prva konkretna akcija II. letnika: ZID DEMOKRACIJE. (Glede imena so imeli sicer pomisleke, češ, da je pompoznen, državi nevršečen: alternativni naslovi so bili:

- Stropor talentiranih samoupravljalcev
- Z glavo skozi zid
- Artikulacija (Zoran: »Beseda, ki jo sveto izgovarjam zvečer, preden grem spat, jo morasto sanjati in jo izustim takoj, ko se zbudim.«) Konkretno pa pomeni to stroporpritrjen v učilnici drugega letnika, pripravljen nositi vse mogoče eksistencialne krike (beri priložene teze).

VELIKI FEBRUAR

Kot veste, ta Zid demokracije ni bila tudi že zadnja akcija. Decembrski bojkot je februarja dobil bratca (tokrat gre za bojkot predavanj SILO in DZ, ki jih na tej fakulteti predava prosluli prof. Tominc. Sicer pa ima tip z bojkoti že grenke izkušnje. Z njimi so ga osrečili študentje FF, ki tudi niso bili zadovoljni z nivojem njegovih predavanj. Stvar se še ni razrešila. V »postopku« je tudi vprašanje kolokvijev; baje so študentje ustanovili komisijo, ki naj preveri kvaliteto in raven le-teh. Vsekakor — ko izvem kaj več (in to bo prav kmalu) — se spomnimo tudi na vas.

možgane napenjalo: Vanja B.

OPUSTU, ki ga ni bilo

FESTU 83, KI GA NI BILO

Dogajanje je postavljeno v naše ljubo glavno mesto, Beograd po imenu in v še bolj famozno gradbo Sava Centra, ki že na daleč prijeto zavlačuje po dekadentni kulturi social-meščanskega tipa. Čas je verjetno znan že vsakomur: 4.—11. februar v tekočem letu 1983. Predmet našega zanimanja: **Mednarodni filmski festival — FEST** ali tudi **festival festivalov** imenovan.

Preden odidemo na ogled v glavno areno dogajanja, še dolžno pojasnilo oziroma opravičilo. Časovni razmak med končanim potekom festivala in tem zapisom je nastal vsled mnogih obveznosti, predvsem študijskih, avtorja teh vrstic. Slednje, t.j. ovljenje izpitnih rokov ipd., je še kako znano študentovski populaciji, zato o tem ne bi zgubljali prečeh besed. Toliko za ugod.

V nadaljevanju — vsega slabega po malem, temer ter tja kakšna svetla iskrica z letošnjega FEST-a.

ŠTEVILKE. ŠTEVILKE

Prikazanih je bilo okoli 50 filmov iz 19 dežel sveta, kar je po kvantiteti skromnejše kot lani. Od tega je prispelo 19 (devetnajst) filmov iz ZDA, po 5 iz ZRN in Madžarske, sodelovale pa so še Argentina, Avstrija, Poljska, koprodukcija Maroko, Senegal in Gvineja ... in seveda Jugoslavija z 1 (enim) filmom. Upravičeno ali neupravičeno je bilo na mestu dogajanja prisotnih okoli 600 novinarjev, da ne omenimo množice ljudi s Pres izkaznicami okoli vratu, dobljeno ali izpod pulta ali preko zvez niti ne govorimo. Vse to velja za novinarske projekcije.

Festovski program za široke ljudske množice pa naj bi si ogledalo okoli 170.000 gledalcev, ki naj bi cenovno vstopnic pokrili tri četrtine stroškov festivala — tj. prispevali bi okoli 750 milijonov (starih seveda). Ostalo pa bi prispevala Kulturna skupnost Beograda. Končna cena festivala, kakor so nam jo posredovali na prvi konferenci za tisk, se giblje okoli 1 stare milijarde (beri: milijarde).

Taka številna podoba festivala, se je od prve novinarske konference nadalje pokazala kot nezanesljiv podatek, saj računanje s približki še kako hitro ustvari dinarsko praznino, ugodno predvsem za različne manipulacije finančne birokracije, ki je bila leprav tiho, tolikanj močnejše prisotna.

O FESTIVAL

FEST ni več tisto kar je bil. Takšna in podobne trditve filmskih kritikov in novinarjev je bila najmočnejše zastopana tendenca prve dni. In to povsem umestno. Povprečnost predvajanih filmov je še iste najbolj zagrizene cineaste spravila na rob živčnega zloma.

Festival je uradno odprl film »Predvčerajšnjim« madžarskega režiserja Petra Bacaja, ki ga pri nas poznamo predvsem kot avtorja filma »Priča«, ironično satirične aluzije na čase velikega Stalina. Tematsko sta si filma zelo podobna. Obračunavanje z »Predvčerajšnjim« časom od 1947 — 51 je v zadnjem filmu Petra Bacaja odkrito, direktno. V tem filmu ni mesta za parabole metafore — je neposreden avtorski dokument ideologije, njenega vzpona ter zanos in njenega padca. Film povedan z besedami samega avtorja: »Predvčerajšnjim« je v popolnosti zasnovan na avtentičnih dogodkih in to je moja izpoved — od začetka do kraja, za razliko od »Priče«, katere zgodba je izmišljena čeprav znanova bazira prav tako v avtentičnih dogodkih. Film se začneja z izgradnjo proge Samac—Sarajevo, na kateri sem bil tudi jaz z grupo Madžarov...

Na žalost je naše bivanje v Jugoslaviji kasneje postal vzrok mnogih konfliktov. Film govori o moji generaciji, ki se je po vojni z ogromnim entuziazmom vključila v socialistično gibanje za lepšo bodočnost in predstavlja resnično zgodbo o tem kako zgodovina to generacijo melje: nekateri pridejo v zapor, nekateri na oblast, tako tretji do samomorilkega dejanja. Ne pozabite, to je čas od 47 — 51 leta, ko veliki demokratični vzpon preide v stalizem, mi vsi kateri smo bili udeleženi pri gradnji proge v Jugoslaviji pa proglašeni za sovražnike.« Tako Peter Bacso.

Sicer pa smo si tekom festivalskih dni lahko ogledali še štiri madžarske filme različnih avtorjev, »Objeti pogledi« režiserja Karolya Makka, »Čas se stoji« Petra Gothara, »Ana« Marte Mesaros in »Razbiti svodi« Pala Gaborja. Prav ti filmi so poleg švicarskega — turškega »Pot« scenarista Yilmaza Güneya in režiserja Serifa Scenara osnovni poudarek letošnjega Festa, ter ubranili saj kanček renomeja 70 let.

Ce lahko rečemo da je v vzhodni kinematografiji trend družbenopolitičnega filma latentno prisoten

že od sredine 60. let pa nadalje je sedaj prav primeren čas za vračanje nazaj, za kritiko tistega kar uradno nosi naziv: stalizem. Časovna distanca to omogoča. Še več. Celozeleno je vračanje v »predvčerajšne« čase, čimbolj nazaj, samo brez možno prisotnih paralel za včeraj in za danes. Stara zgodba. Na vprašanje enega izmed novinarjev na konferenci zakaj madžarski film ne obravnava socialne tematike in družbena nasprotja, je Bacso v odgovoru dal posredno vedeti da »sedaj ni pravi čas za sedanost, temveč bo to šele prihodnost, ki bo sodila sedanost«. Zelo tipičen odgovor real socializma, in žal tudi resničen.

Poleg že omenjenega »Predvčerajšnjim« je izreden vtis zapustil film Karolya Makka »Objeti pogledi«, delan po romanu Erzsebeta Galgoczia ki je obenem poleg samega režiserja tudi scenarist. Gre za intimistično suptilno zgodbo mlade novinarko, ki poleg tega da je lezbijka, nekompromisno piše resnico o raznih lokalnih nepravilnostih.

Svojem početjem pa prekorači polje ideološkega in moralnega tabuja in konflikti, ki s tem nastopijo jo neizbežno pripeljejo do zadnjega kadra — samouničenja. Film nam neposredno razkriva mehanizme v odnosu posamezne človeške eksistence do sistema ideološko moralnih shem sredi 50. let.

Dobra igra glavnih igralk ni ušla žiriji v Cannesu, leta 82, kjer je film dobil nagrado za najboljšo žensko vlogo. Tako. Film »Čas se stoji« ste si imeli priliko ogledati na MiniFestu, zato o njemu ne bi besedovali. Prav začudujoča je vsekakor poteza slovenskega selektorja o izbiri enega samega madžarskega filma! Pa o tem raje pozneje.

Ostale vzhodne kinematografije, vključno s poljsko, so se Festa udeležile s precej povprečnimi, včasih že prav banalno navidnimi filmi (bolgarski »Kan asparuh«), vsekakor pa pod »umetniškim nivojem prejšnjih let. Precej prahu in besed je bilo seveda okoli **Wajdinega »Dantona«**. Ob precejšnjih težavah z megljicami ki so se vile nad Beograjskim letališčem, ob vsakournih morilskih menjanjih termina za prikazovanje, je film vendarle prišel v novinarsko dvorano na platno. Nepopisno veselje je kmalu zamenjal čisti obup, pa ne po krivdi filma ampak iz čisto fizioloških posledic sedemdnevnega buljenja na platno. Preutrujenost je avtorja, kljub vsemu prizadevanju (tri kave in gosti sok) prisilila le k pasivni konzumaciji in zato bo morala kritična beseda počakati na ugodnejši trenutek.

Poleg teh dveh filmov sta posebne omembe vredna tudi filma **»Razred 1984«** režiserja **Marka Lesterja** in **»Dvainštirideseta«** **Paula Morrisseyja**. Prvi film je posvečen nasilju v šoli, ki je vsakdanja pojava v ZDA, vendar zaradi tveganja v kalup drame (sem pa tja se gledalcu dozdeva, ne brez razloga dozdeva da gleda melodramo) ni prepričljiv. Dvainštirideseta je inscenirana zgodba iz najbolj razvpite ulice New Yorka: droga, sex in sleng — je edino kar ta ulica premore.

V celoti je cineastična podoba ZDA zelo kompromitirana, saj so režiserji slavni imen. **Costa — Gavras s filmom »Missing«** (Pogrešani) **Milos Forman z »Ragtime«-om**, **Robert Altman z »Jimmy Dean, povrni se«**, **ter Blake Edwards z »Viktor—Viktorija«** in **Wim Wenders z Hammettom**, prikazali na FESTU svoja najnovejša dela, ki vsa po vrsti spadajo v večinski del festivala, ki ga je novinarska srenja Sava Centra poimenovala — povprečni. Za vsak film velja da je v svoji povprečnosti vseboval elemente, ki soizstopali ter vzbudili pozornost — recimo dobra igra **Johna Cassavetes** v filmu **»Nevihta«** **Paula Mazurskyja** in v filmu **»Zakaj sta me obsodili na življenje«** **Johna Badhama** (ta film ste si lahko ogledali na ljubljanskem Mini Festu) — tako izpade iskanje pozitivnega v povprečnem kot skrajni kompromis filmskega kritika, ki je prisostvoval na FESTU.

V tretjo kategorijo filmov, za dobrimi in povprečnimi, pa spadajo tisti, ki »festivalu festivalov« zares niso potrebni. Naivni bedasti muzikli, tokrat **»Ani«** **Johna Hustona** in pseudo—zgodovinski spektakli, recimo **»Vojna za ogenj«** **J.J. Annauda** ter strip film (kaj od obeh stvari je bolj debilno bedasto se da razpravljati) **»Konan«** **Johna Miliusa** so bili špica Festa »ki ga ni bilo«. Drugače lahko tako selekcijo filmov razumemo kot nesposobnost selektorjev oziroma njihovega neznanja in nepoznavanja filmske scene ali pa popuščanju distributerjem, ki so že itak na glas, da je njihov edini kriterij pač — komercialnost proizvodov, kar je seveda sinonim za polne blagajne denarcev. Ostaja nam še ena razlaga, ki se sliše najbolj verjetna, dotični filmi in njim podobni so prišli na fest iz preprostega razloga, da kvantitativno zapolnijo vrzeli v »bleščeči« podobi Festa.

Pa pustimo te stvari raje ob strani saj nas tako ali tako pripeljejo samo do nemočnega izliva besov

na organizatorja in brezpotrebne kvarjenja živčnega sistema, ter preden preidemo na sklepni del našega zapisa, omenimo še nekaj filmov, ki prihajajo iz gnilega zahoda. V mislih in že tudi na papirju imamo filme, ki niso vezani na zibelko kapitalističnega imperializma, temveč pomenijo, vsaj filmsko dokajšen nasprotni konec teiste stvari.

Z Fassbinderjevimi »Ouerelom« na začetku našega »zahodnega« popisa smo že delno predstavili zahodno nemški delež Letošnjega festa. Prav je, da spregovorimo o še enem — režiserju — avtorju znanih filmov: Agira, gnev božji, Strožku, Nosferatu, fantom noči in še bi lahko naštevati — Wernerju Herzogu. Na letošnjem Festu je bil celtočno prisoten z zadnjim filmom **»Fitzcarraldo«**.

»Nori« Fitzcarraldo poskuša nemogoče, da bi lahko eksploatiral kavčuk in s tem dobil denar za realizacijo želje, ki ga obseda vse bivanje ob Amazonki. — pripeljati opero, v majhno mesto sredi džungle. Za realizacijo je potrebno samo eno dejanje — prepeljati barko prek hriba z ene reke na drugo do obljubljenih gozdov kavčukovih stebel. Norija se začneja... Hercog: »Zgodba o nekem nemogočem dejanju me je že dolgo časa obsedala in to je bila tudi začetna za film o Fitzcarraldo. Zatem se je pojavil moj prijatelj von Stein, ki mi je svoje čase z 30.000 dolarjev pomagal da končam Agiro in mi rekel, da Peruanci upajo, da se bom enkrat vrnil in tam posnel še kakšen film. Branil sem se da nimam dobre zgodbe — imel jo je von Stein. Povedal mi je zgodovino barona Fitzcarralda z konca prejšnjega veka, ki je imel privatno vojsko 5000 Indijancev in eksploatiral gumo za račun Belgijcev. Ta človek je svojo ladjo pripeljal preko planine, z ene reke na drugo! Zares, to je bila prava zgodba o nemogočem, divjem snu, kateri vseeno postane mogoče. Tisti drugi Fitzcarraldov sen, o operi v džungli, je fikcija, ki se bi rekel popolno vklaplja v eno tako čudno osebnost.« Hercog je to posnel in si s tem filmom nikakor ni omajal renomeja dobrega režiserja. V Canesu 82 je film dobil nagrado za režijo.

O TA GNILI ZAHOD

Gnili zahod je tudi tokrat osvojil FEST. Na srečo naših dušebrižnikov ne toliko po kvaliteti kot kvantiteti. Pa se tudi tukaj najde poleg pseudo-zgodovinskih spektaklov, serijskih filmov za tri cente in stiliziranih muziklov in še bi lahko naštevati podobne imperialistične izdelke, prav dobri, celo odlični filmi. Mnogo slavni imen je bilo prisotnih na platnu: John Badham, R. W. Fassbinder, Luis Malle, Eric Rohmer, Paul Mazursky, Werner Schroeter, brata Taviani, Paul Schrader, Wim Wenders, razvpita Altman in Forman pa Herzog in nepogrešljivi Spielberg...

R.W.Fassbinder je režiser, ki sigurno najbolj izstopa iz celotne plejade zahodnjakov s svojim zadnjim posnetim filmom **»Ouerelle«**. V katalogu Festa je bil predstavljen tudi njegov predzadnji film »Veronika Voss — filmska zvezda«, vendar na žalost mnogih ljubiteljev (lahko bi govorili kar o fenovstvu) na platna Sava Centra ni prišel.

O »Ouerelle« brez pomislekov lahko napišemo, da je najbolj Fassbinderjev film v vsem njegovem opusu. Zgodba (mimogrede: Fassbinder jo je povzel po romanu »Ouerelle de Brest« Jeana Geneta) se odvija v pristanišču in bližnji javni hiši. Ouerelle, mlad mornar je diabolična oseba, je angel smrti in ljubezni v temnem mornarskem svetu, fatalen za svojo okolico, je tisto očiščenje moškega, ki ga Fassbinder prepozna za svojo vizijo in ljubezen; pač tistih intimnih preokupacij za katere je veljal do konca življenja kot posebnost. Ouerellovo iskanje identitete v morbidnem polsvetu mornarske luke in javne hiše se izkaže uspešno. Ouerell najde sebe, prepozna svojo dvojnost, ki prej usodna za druge postane usodna zanj; Ouerellov konec nujno sledi logiki zgodbe oz. režiserjevega pogleda na svet. Scensko je film zasnovan na elementih teaterske scenografije, vse se zdi kakor da gledamo nekje iz distance, 13 vrste Fassbinderjevega fantazmagoričnega gledališča. K mračnosti vzdušja najbolj prispevajo barve, ki s svojo blede plakatno noto kar bijejo v oči, pa čeprav tako neopazno, da se tega zavemo šele po projekciji ko odhajamo iz dvorane.

Konec filma je obenem tudi napoved, sedaj že faktično Fassbinderjeve smrti. »Ouerelle« je Fassbinderjev nagrobnik in epitaf.

V zvezi s »Ouerellom« lahko spregovorimo o še enem simptomatičnem pojavu mentalitete našega samoupravljalkega malomeščana. Gre seveda za spolnost in nje prikaz. Če je bila dvorana ob projekciji madžarskega filma »Objeti pogledi« oz. ob scenah lezbične ljubezni napeto tiha in so ljudje obeh spolov zadrževali dih, je v podobnih moških

prizorih filma »Ouerelle« prišlo do pravega viharja nelagodnega premeščanja po stilih, »dame« so se po možnosti čimbolj očitno hihitale od zadrege, da o mrmranju »gospodov« vsespovprek po dvorani in pritajenih ironično-sarkastičnih komentarjih ne govorimo. Zares popoln občutek kina Sloge, ko muovie zaide od utečenih koleznih možganskih vijug klasičnega porabnika tovrstne »kulture«!

Eden od boljših filmov je bil tudi **»Blade Runner«**, režiserja **Ridleya Scotta**, avtorja znanega **»Aliena«** (Osmega potnika), v Cannesu leta 79 nagrajenega z Oskarjem za posebne efekte. »Blade Runner« (naslov je slengovskega izvora in pomeni »službenega izslednika«) je dokaj preprosta SF zgodba bazirana na krimi žanru. Glavni zaplet nastane, ko »detektiv« X dobi nalogo, da eliminiira grupo upornih humanoidnih robotov. Prvo jih mora seveda najti.

Filmu ne manjka niti nenavadna love story med replikantom (tako imenujejo ljudi iz 2019. leta humanoidne robote) in detektivom. Precej površinska narativa, ki nekatere možne probleme odnosa človek—robot samo nakazuje, vendar z očitno in namerno distanco; režiser očitno ni imel namere globlje posegati v to tematiko. Zgodba mu je le izgovor za precizno realizacijo filma na planu režije in scenografije, kar je Scottu tudi do največje možnosti uspelo. Veliko zahvalo pa dolguje scenaristu, ki je isti kot v »Alienu«. Prav nasprotno od Scotta, **Paul Schrader** v **»Cat people«** ves film polaga v narativo. Tako kot v filmu **»Hardcore«** (Podzemlje seksa) manj v »Ameriškem žigolu« je glavna nit sex, varno zatočišče vseh režiserjev, ki svoje nesposobnosti skrijejo v osladkano potrošniško blago.

Schrader je ena izmed redkih izjem, ki se niso ujeli na tako ceneno formulo »uspeha«. Zgodba oziroma »fantazija« kot je dejal avtor je naslednja: Irena (igra jo Nastasia Kinski) se snide z bratom Polom (Malcolm Mac Dowell) od katerega je ločena že od otroštva, od misteriozne smrti njihovih staršev. Oba sta potomca starega ljudstva mačk in v sebi nosita poleg človeške podobe tudi animalično stran. Da bi se tega »prekletstva« rešila mora priti do incesta med bratom in sestro. Sestra to zavrne. Brat Pol se vse pogosteje spreminja v mačka — leoparda in mori po mestu...

Film konsekvntno ostaja zvest samemu sebi in Schraderju. Prepisimo kar režiserja, ki je o svojem filmu dejal naslednje: »Kako definirati ta film? Jaz bi rekel kot erotsko, mračno fantazijo v kateri se mešajo poezija, Eros, mit, magija in strah. Nastal je pod vplivom nekaterih evropskih filmov, predvsem »Procesa« Orsona Welsa, »Oči brez obraza« in »Orfeja«, nikakor pa ne pod vtisom prve verzije »Ljudje mačke« briljantnega, poceni črno belega filma v režiji Jacquesa Tarnerja, snemanega v Hollywoodu. Iz stare verzije je sposojena samo osnovna ideja, drugače je v njej bilo vse bolj diskretno; ni bilo golote, ni bilo krvi, gledalcu je bilo prepuščeno da si izmisli zgodbo; tukaj je, pač, kar živimo v času brez skrivnosti vse predočeno — in nasilje, in seksualizirani strah za »navadno publiko« in kulturološke reference za filmske intelektualce (mit, poezija, Eros in proklamirani filmski vzori). Četudi »Ljudje mačke« niso, na žalost, erotičen film, če je erotičnost v filmu — kakor napetost, suspenz, v kriminalkah — zunanje-vzburljivo ojačanje gledalčevega pričakovanja. Mogoče je vzrok v tem ker sem se v mladosti pripravljval da postanem protestantski duhovnik, pa sem postal — kakor je rekel neki novinar — zstrašen in radeveden pornograf, voajer (v katerem čepi cenzor), ki bi rad videl, kako drugi delajo tisto, o čemer je on sanjal.«

Na tiskovni konferenci, ki je sledila, Schrader niti najmanj ni prikrival bistva tega filma. Na vprašanje oziroma ugotovitev, da je njegov film predvsem komercialne narave, smo lahko slišali lakoničen odgovor: »Če ti nekdo da 4 milijone dolarjev, je povsem jasno da narediš film, ki bo finančno uspešen in, ki povrne celotno naložbo oziroma naredi dobiček!« Film »Cat people« je dober film in komercialen — zelo preprosta formula, kajne ne!

O FESTU, KI GA NI BILO

FEST JE MIMO. In tudi naš zapis. Potrudili se bomo, da napišemo še kaj več o »Dantonu« in »Yol«-u in še o kakšnem filmu, ki smo ga nenamerno izpustili (»Somrak« Gorana Paskaljevića.)

Verjetno se vsakemu bralcu poraja isto vprašanje: Zakaj govorimo vendar »O FESTU, ki ga ni bilo«, ko pa je očitno dogajanje v Sava Centru, trdi nasprotno? O tem pa prihodnjič. Za vas se je z štirimi očmi trudil Hermej Gobec.

Pišma bralcev

Hodim po cesti in ugledam tribuninega kolporterja. roka mi refleksno zdrsrne v žep in zgrabi jurja. tribuna je že moja. slastno jo prelistam in pogled se mi pripne na glasbeno stran, kjer piše z debelimi črkami VIRGIN PRUNS. slastno berem in že po prvih besedah spoznam; da je avtor na ljubljanski glasbeno kritičski sceni še precej nepoznan, sprevidim pa tudi, da nadobudnež prav gotovo velja med

znanci za dobrovoljnega šaljivca. v daljšem uvodnem žlobudranju me šaljivi nadobudnež od stavka do stavka bolj zabava, pove tudi smešnico na račun dveh infantilnih smetozov, ki jih pozneje še enkrat lirično vplete v svojo humoresko, toda šele zdaj začne šaljivec kazati prave karte. lahkotno v alanfordovskem stilu se pokroviteljsko pošali z otroci socializma. (sami so krivi, da so živi). nado-

budnež lahko povečuje napetost s podrobnim opisovanjem četrturke pavze. klobčič humoreske zanesljivo odvlja s sicer nekoliko dolgovoznim čebljanjem, toda ko napoči odločilni trenutek, malo čez sredo članka, razkrije vse svoje adute. šaljivec se ves razžari, iz besede v besedo kritičsko pronicljivo obrezuje obrezane device nadobudnež pokaže svoj svetovljanski duh in kar iz topa kot za šalo se-

suje obrezane device. humoreska se bliža koncu, saj so šaljivcu obrezane device že davno ispuhtele iz glave. zaključek je sicer bolj resigniran, kljub vsemu pa me je članek prijeto zabaval. šaljivemu nadobudnežu želim še več podobnih priložnosti, da se izkaže, saj prav gotovo posega na ljubljansko glasbeno kritičsko sceno na zelo svojstven in zabaven način.

Dopis sina vaškega boksarja —

Z radijskih valov zadnjih trideset let uhaja narodno zabavna glasba, o kateri veselo kramlja na eni od strani revije Stop Marjan Star. Podobnega

natolcevanja si je privoščil tudi izredni dopisnik študentskega časopisa Tribune Tomaž Anžlovar in to na področju nove glasbe.

Uredništvu Tribune gre zameriti, da je omogočilo objavo kar treh člankov mladega in neperspek-

tivnega kramljača, s področja živega glasbenega dogajanja v Ljubljani in njeni okolici.

Prizadetost pisca se pokaže že pri opisu zapetljajev pri samem vstopu v dvorano Doma svobode v Šentvidu. Kvazi rock kritiku Tomažu ni jasno, da bi

za to potreboval vstopnico. Verjeti gre redarju, da ne more na obraz spoznati neafirmiranega, a trudečega se pisana.

Slikovitost govora poročevalcu ne pomaga pri (Nadaljevanje na 15. strani)

KAJ SE JE ZGODILO?

Zopet se je pripetilo, da moramo pojasnjevati odsotnost Tribune v redu družbenih sredstev obveščanja, kar traja že mesec dni.

Kaj se je zgodilo?

Redakcija Tribune je bila zaključena v ponedeljek, 7. marca (in z manjšimi korekturami je številka v tej podobi tudi pred vami), izšla pa naj bi v sredo, 16. marca.

Toda v tiskarni (Ljudska pravica) se je pokvaril tiskarski stroj in zato je bil tisk preložen. Po popravilu stroja je sledilo pomanjkanje osnovnega materialnega temelja časopisa — papirja, kar je seveda spet povzročilo preložitve izida.

V tem času je tovariš Horvat (predsednik izdajateljskega sveta), skupaj z dvema urednikoma, pregledal vse tekste in v nobenem ni našel česa spornega.

Še isti dan, ponedeljek, 21. marca, je bil sklican sestanek komunistov (Sveta Univerze), kjer so člani izdajateljskega sveta Tribune »prali glave« (po njihovi izjavi). In nato je sledilo tisto usodno: s ponedeljka na torek je tovariš Horvat telefoniral odgovornemu uredniku Tribune, da naj se tisk ustavi za določen čas.

Takoj v torek je bil sklican neuradni, neformalni sestanek tistih članov izdajateljskega sveta, ki so bili prisotni na omenjeni seji Univerze. Namen sestanka je bil **Preučitev situacije**.

»Situacija« pa je v vsej svoji brutalnosti nastopila z zahtevo po radikalni spremembi Tribune. Zahteva, ki je bila oblikovana v nekakšni **depeši**, poslani iz Beograda (sama eksistenca te depeše je značilno nihala od zatrditev v spodrseljajih, do zanikanja v »treznem« razgovoru), ki je bila povod za sklicanje ponedeljkovega sestanka. (Nikakor pa naj ne bo bralec naiven, češ, seveda, zaradi depeše so se vsi potrudili pokazati svojo rodoljubnost, s tem, da so izpolnili njeno zahtevo po radikalni spremembi Tribune. Ne. Sestanek je bil boj pluralizma interesov, ki je šele prinesel odločitev, kot je eksplicitno zatrdil tovariš Hainz (predstavnik SZDL) »prepričali so me«.)

Zahteva, izražena skozi usta članov izdajateljskega sveta, se je cepila nekako takole:

- 1.) Tribuna naj postane »sindikalni časopis«.
- 2.) Tribuna izide takšna, kot je pripravljena, toda v tem primeru sledi **zaplomba**.
- 3.) Glede na potek dogodkov okoli Tribune pomeni zaplomba njeno **likvidacijo**: torej dokončno ukinitve vsakršnega izhajanja.
- 4.) **Odstavitev sedanjega uredništva**. Uredništvo je voljno sledilo tej zahtevi in samo postavilo naslednjo možnost:
- 5.) **Uredništvo samo odstopi**. (Sledilo je zadovoljstvo članov izdajateljskega sveta — tov. Hainz: »To bi bilo najboljše.«)

Brutalni pritisk je povod, da je uredništvo pristalo na preverjanje svojega dela: izdajateljski svet naj se posvetuje s svojo bazo in oceni letošnje delo uredništva.

V četrtek, 24. marca se je sestalo še predsedstvo Univerzitetne konference, ki je prav tako ocenjevalo delo redništva in ga ocenilo pozitivno.

V ponedeljek, 4. aprila 1983, je bila seja Izdajateljskega sveta, na kateri je bilo sklenjeno:

Material, pripravljen za št. Tribune 18/19, je primeren za objavo, z izjemo osrednje strani, ki je bila predmet spora, in jo je uredništvo Tribune pripravljeno sprejeti kritike, ki so letele na račun dela uredništva in konceptualne zasnove Tribune.

Člani Izdajateljskega sveta so v razpravi kritizirali način, stil pisanja in »dekadentno naravo« Tribuninega pisanja, kot je bilo formulirano s strani tov. Kariža. Po drugi strani so kritični očitki padali tudi na delo predsedstva UK ZSMS, ki je bilo zadržano za izdelavo ocene delovanja uredništva in izpolnjevanja programskih zasnov v zadnjem študijskem letu — a svojega dela ni opravilo, ker se je zadržalo zgolj na načelnem strinjanju z dosedanjim delom Tribune, ni pa tega mnenja tudi ustrezno utemeljilo.

Kljub nekaterim ostrim prigovorom na časnikarsko prakso Tribune, je Izdajateljski svet mnenja, da ta ustrezno izpolnjuje naloge, ki so zahtevane z njenim mestom v obstoječem ideološkem prostoru naše družbe.

POEZIJA

ponoči ko se vračam domov
je tovarna videti tako nedolžna

luna brije po pijanih očeh
in vem da zjutraj ne bo ista
luna brije po pijanih očeh
in ti jo gledaš dolgo dolgo
da bi le bila tudi zjutraj luna
morda bi moral biti že zjutraj pijan

kako boli
kako peče
kako se znoji
kako trde so
noge v betonu
zjutraj

težko je jeklo
težka je tovarna

ves čas zapiješ
da si malo mrtev
da te ni
da te ne jebe
kako boli
kako peče
kako se znoji
ko se dela
ko se pije
ko se življenje kali
toda kako lepo
zveni če to napišeš

nabrusiš jeklo
nabrusiš misli
odrineš voz
odrineš besede

kako lepo je
potem to boli
kako lepo potem
peče

ko delavca ni
mora pisati in
lažje bo
ker blazna je delavska beseda

pišem železo
železo gori
pišem železo
glava gori
pišem flašo
pisan in gnil
pišem flašo
glava blede
pišem tovarno
tovarna umri
ljubim tovarno
beseda ne umri

še eno noč sem pofukal
noč ob ženski
noč ob flaši
zjutraj ne smeš biti zaspan
še eno noč sem pofukal
zjutraj pa zopet klečim
kolena bolijo
se zvijam
hoče da delam
ne morem ker noč
zjutraj me pojebe
malo me pofuka
od spredaj od zadaj
in jaz klečim
se zvijam
kako bi klav zjutraj
klav bi rojake
klav bi brate
vsem bi pojebal mater
klav bi železo
koljem trak ne ljudi
klav bi zjutraj
klav bi
pa mi spodrsne ob znoj
zjutraj si zaklan
bi klav

delavska noč traja do polnoči
delavska noč hiti da ujame
kar se še da
delavska noč je kratka
do polnoči moraš pofukati
kar se da
do polnoči moraš popiti in pokaditi
kar se da
da ti potem ni slabo
zjutraj ko piješ mleko
da lažje preneseš
ko te pojebejo v tovarni
ko si mlad si nor in veš da
se boš nekoč vprašal kaj
je bilo ko je prišla ona
in se ti dala
delavska noč je kratka in
ti moraš biti malo nor
in malo pijan da jo
hitro pofukaš in da jo
potem še odjebeš
ko si mlad si nor in
kako banalno to zveni
če veš da je treba
biti nor da tako garaš
in tako mnogo zaradi tega
prespiš

ESAD BABAČIĆ—CAR

DISCO ŠTUDENT

TOREK

5. 4. disco FV — Pet Barbarič v vojsko gre...
koncert: Apostoli morale (Ljubljana)
12. 4. disco FV — D. J. M. Ogrinc
koncert: Gast' rbajtr's (Ljubljana)
19. 4. disco FV — DJ. I. Vidmar
koncert: Usmerjeni heroji (Ljubljana)

ČETRTEK

7. 4. AFRIŠKI TOPLOTNI VAL: Ebenezer Obey,
Pamelo Mounka pripravlja Jimi
14. 4. TOM WAITS pripravlja Stane Sušnik

NEDELJA — Video klub od 18-22. ure

10. 4. CABARE VOLTAIRE
17. 4. LAIBACH — 23 SKIDOO — CABARE
VOLTAIRE

(Nadaljevanje s 13. strani)
 komentiranju dogajanja. Prepriča nas, da nastop širok Socializma ni blestel in tudi ni bil najslabši. Nevede, saj ljubljanski rockerji (tako jih T. A. imenuje) niso nikoli bili več kot povprečni, dokler so stali samozadovoljivi, s tem pa mladi in tako tudi rečni onanisti. Ker me je narava obdarila s kratko umetno pametjo, tu teksta nisem mogel drugače razumeti.

Sledi opis združitev teatra in novega rocka anambla Virgin Prunes, ki pa je na enem svetu že nekaj časa pogost (glej Tribuna št. 14/15, 4. stolpec, konec prvega odstavka). Take napake si verjetno niso privoščili stavci v tiskarni, temveč bolj verjetno globokoumni način tvorjenja stavčnih form mladega kramljača. Na njihovem dnu se ne

vidi nič drugega, kot pozibavanje nizkega dna jehonskih vodnjakov, polnih blata. Vanj se je močnejše vtisnila šele podoba celotnega benda, z drugim pevcem (s črno obleko vred), ki je sprva manjkal na odru. Ker uspešnega nadaljevanja ni bilo, je bil Tomaž razočaran, saj je bend razrušil vse, kar je utegnil ravnokar zgraditi. Težka ironija s strani ansambla, mar ne?

Ime Virgin Prunes ali nekaj takega kot »obrezane device« kaže, da je bil mladi kramljač v času šolanja prikrajšan za nekaj lekcij iz predmeta angleškega jezika in literature. Tudi slovarja se še ni naučil uporabljati, zato ne ve, da malo drugačen prevod imena lahko zveni tudi nekako tako kot »deviške češplje«.

Česar neprominentni rock kritik ni uganil o mu-

ziciranju nekega ponedeljkovega večera, je dopolnil s podrobnim, bolj rečeno s prepodrobnim opisom dogajanja v bližini prostorov (bilo jih je namreč več), kjer se je namestil. Način opisa dogodkov preveč vsiljivo spominja na kliše Male nočne kronike našega dnevnika Delo. V taki obliki pa ne sodi v resno kritiko glasbe, ker moti bralce, ki bi raje sledili njeni oceni. Že skoraj desetletje je znano, da na žalost vedno manj poslušalcev hodi na take koncerte samo zaradi glasbe. Škoda! To pa ne more biti v opravičilo takomenovanim(a) kmetav-zlom(a).

Na vrhu gnoja stoji ponavadi samo en petelin, ti-stega ponedeljka pa sta bila tu dva infantilna sinova kmečkega boksarja. Izrazi bilno slabo razvitega sina primestnega intelektualca sta razžalostila s svojo

nasilno navzočnostjo na balkonu. Nauk, ki sledi je preprost. Nevarno je hoditi na take in podobne prireditve, še posebno, če so izven stolnega mesta Ljubljane. Že v mestu samem srečaš vsak dan manj zaupanja vrednih ljudi, situacija na podeželju pa je iz izkušnje sodeč še nekoliko nevarnejša. Torej očetje intelektualci, pazite na vaše otroke! Kmečka radoživost in objestnost ne pozna usmiljenja.

Tomažu koncert ni izpolnil želje, saj je spričo težke in dolge poti nazaj proti toplemu domu v Ljubljani vzušje takoj izginilo iz njega.

— HUDOBNI SIN
 VAŠKEGA BOKSARJA—

PREVOD

Television — Lacan

Biti svetnik)

— Psihologi, psihoterapevti, psihiatri, vsi delavci duševnega zdravja, si pri samem njenem korenu in v vsej njeni razglajenosti naprtujejo vso bedo tega sveta. Kaj pa med tem časom počne analitik?

— Vkolikor si, kot sami pravite, naprtimo bedo, je gotovo, da vstopimo v govor, ki jo pogojuje, pa etudi le na tak način, da protestiramo.

Že to, kar sem izrekel, me postavlja v položaj, ko bodo nekateri dejali, da ne odobravam politike. Nam mislim, da je tako pri vsakomur, ki je izključen.

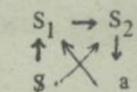
Sicer pa tem »psihološki«, katerikoli naj že bodo, ki se udeležijo pri vašem domnevem naprtovanju, sploh ni treba protestirati, ampak morajo sodelovati. Če vedo ali ne počno prav to.

Nadvse udobna — mi na prelahek način vračajo svoj lastni argument — če vse udobna je ta zamisel govora, da bi tako sodbo zvedli na tisto, kar jo določa. Preseneča me, da dejansko ne najdejo kaj bolj-kega, s čimer bi mi ugovarjali, saj pravijo: intelektualizem. Kar je še najmanj pomembno, če naj vem, komu gre njegov prav.

Še manj, da naj bi to bedo zvrnil na kapitalistični govor in da bi se mu s tem postavil nasproti.

Pripominjam samo, da tega resno ne morem storiti, saj ga s tem, ko se mu postavljam nasproti, kre-pim — tako da ga imenujem, oziroma da ga izpolnjujem.

Sedaj pa vstavljam opombo. Zamisli o govoru ne temeljujem na obstoju nezavednega. Nezavedno miščam vanj — da obstaja le na določenem govo-

In zdaj opomba: mar nezavedno vključuje, da ga poslušamo? Sam mislim da. Vendar pa zagotovo ne vključuje, da bi ga brez govora, na katerem obstaja, ocenili kot vedenje, ki ne misli, ne računa, pa tudi ne sodi, kar ga ne ovira pri tem, da ne bi delalo (na primer v sanjah). Recimo, da je idealni delavec, tisti delavec, ki si ga je Marx sposodil kot koristno uslugo kapitalistične ekonomije v upanju, da ji bo prevzel štafeto gospodarjevega govora, kar se je dejansko zgodilo, samo da je bila oblika nepričakovana. Pri teh zadevah z govori se porajajo presenečenja in prav v tem je dejstvo nezavednega.

Govor, ki mu pravim analitični govor, je druž-bena vez, ki jo določa praksa določene analize. S polno pravico ga lahko povzdignemo med najbolj temeljne vezi, ki ostajajo dejavno med nami.

— Vendar pa ste, mar ne, sami izključeni iz tega, kar tvori vez med psihoanalitiki....

— Družba — pravijo ji mednarodna, pa čeprav je v tem nekaj utvare, saj se je zadeva že dolgo tega zvedla na familiarnost — poznal sem jo še v rokah neposrednega in posvojenega Freudovega potomstva: če naj si dovolim — vnaprej pa vas obveščam, da tod presojam pristransko, torej sem nečemu privržen — bi dejal, da je to sedaj vzajemna podpora družba proti analitičnemu govoru. VDPAG.

Posvečena VDPAG!
 Ničesar torej nečete vedeti o govoru, ki jih pogojuje. Vendar jih to iz tega govora še ne izključi: daleč od tega, kajti delujejo kot analitiki, kar pomeni, da obstajajo ljudje, ki se z njimi analizirajo.

Govoru torej zadoste, čeprav spregledajo nekaterere njegove učinke. Konec koncev jim previdnosti ne manjka: če ta že ni resnična pa je lahko uporabna.

Sicer pa — tvegajo sami.

Pojdimo torej k psihoanalitiku, to pot pošteno in odkrito. Sicer pa bi nas tja privedle tudi vse druge poti.

Psihoanalitika objektivno vzeto ne bi mogli postaviti bolje na njegovo mesto kot s tem, čemur so v preteklosti dejali: biti svetnik.

... ki so ga prej poslušali, vendar kot nekaj drugega.

To je vedenje, ki dela...

... brez gospodarja: S2 // S1

Svetnik za svojega življenja ne zbuja spoštovanja, ki mu včasih sicer prinese svetniški sij.

Tega ne omeni nihče, ko sledi poti Baltasara Graciana, namreč da ne vzbujamo pozornosti — Amelot de la Houssaye je to prepričalo, da je pisal o dvorjanu.

Če naj bom razumljiv: svetnik ne daje vbogajme. Dosti raje se postavlja za izvržek: je ne-usmiljen. Toliko, da bi dojeli, kaj nalaga struktura, in sicer da subjektu, subjektu nezavednega omogoči, da vzame svetnika za vzrok svoje želje.

Subjekt, o katerem teče beseda, se lahko — vsaj v strukturi — znajde na podlagi zavrnjenosti tega vzroka. Za svetnika to ni nikakršen hec, predstavljam pa si, da nekaj ušes na tej televiziji v tem vidi potrditev mnogih nenavadnih svetniških zadev.

Da je v tem učinek užitka, kdo ne bi smisla znal užiti? Kot riba na suhem ostaja svetnik le, prav nič ni za njega moč postorit. Prav to pri zadevi najbolj osupne. Začudi tiste, ki se ji približajo, in se niso zmotili: svetnik je odpadek užitka.

Včasih si vzame nekaj prostega časa, ki ga ne zadovolji nič bolj kot kogarkoli drugega. Uživa. Medtem ne deluje. Ne da bi tedaj na njega ne prežali mali hudobci, in da bi jim v skladu s tem zopet ne zrasel pogum. Vendar je to svetniku kaj malo mar, kot so mu kaj malo mar tudi tisti, ki v tem vidijo, kako je svetnik prišel na svoj račun. Človek bi počil od smeha.

Kajti pogosto je svetnikovo izhodišče, da mu je figo mar porazdelitvene pravičnosti.

Po pravici povedano svetnik sploh ni prepričan, da bi imel za kaj zasluge, kar pa še ne pomeni, da bi bil brez morale. Edino, kar je neprijetno za druge, je, da ti ne vidijo, kam ga vse skupaj vodi.

Strastno tuhtam, kako naj takšne znova obstajajo. Brez dvoma zato, ker tega sam ne bom dose-gel.

Čim večji svetniki smo, tem bolj nam je do smeha: to je moje načelo, in celo izhod iz kapitalističnega govora — kar sicer ne bo kakšen poseben napredek, pa četudi samo za nekatere.

prevodi MATJAŽ POTRČ

Uteleseni predmet (a)

SPODBUDNE ZGODBICE

Tako že tri dni zaporedoma vstajam najbolj zgodaj ob dvanajstih. Zajtrkujem in je že tema. Noč ima svojo moč nad mano, požene moč v mojo zaležano rit, toda počasi že začenjam pogrešati svetlobo. Zakopana v lesu poslušam tiktakanje ure in turljanje v podnajemniškem hladilniku.

Spomnem se, da nisem doživela dobrega fuka že dva tedna. Pravijo, da pomanjkanje fuka povzroča pri moškem agresijo, pri ženskah pa hysterijo. Verjetno pa uspešno masturbiranje pomaga ohraniti ravnotežje. Zanimivo. Če si sam, ti že sama misel na masturbiranje požene mravljince po telesu. Zavlečam se med rjuhe in presenečeno ugotovim, da je klitoris že totalno trd. Smešno. Prvič začetim v sebi neko falično moč. Masturbiranje je tudi spodbujanje domišljije. Napeto premišlujem in se skušam spomniti kakšne primerne erotične zgodbe. Moj repertoar se že nekaj časa ne spreminja. Glavno vlogo vedno igra imaginarna zapeljivalka z blazno erotično slo, že skoraj nimfomanka. Neverjetno dobro se obnaša v vseh mogočih kombinacijah. (živali so izvezte). V zgodbah nikoli ne nastopajo re-alične osebe, še najmanj pa moj ljubi. Nekeč sem se posebno potrudila in jim hotela dati znane obra-ze. Zelo neuspešen podvig. Orgazma ni bilo od nitoder.

Zelo dobro se obnese serija zgodbic s šolsko ambien-tacijo. Stalni osebni sta razbrzdana učenka, ki zapeljuje dobrega, krepostnega učitelja na vse mogoče načine. Ko ga končno zapelje se izkaže, da je učitelj v bistvu zakladnica pohote. Zadnjič se mi je na to temo uspelo izmisliti zelo spodbudno storijo. Razbrzdana učenka sedi v zadnji klopi — sama (kar je zelo pomembno za nadaljnje dogajanje). Kreposti, šarmantni učitelj sedi za katedrom. Tokrat učič slovenščino (včasih uči likovni pouk). Učenci pišejo šolsko nalogo in nimajo časa, da bi gledali okoli (zelo pomemben detalj). Razvratnica v zadnji klopi piše slovenske šolske naloge zelo dobro in konča daleč pred drugimi učenci. Odloži svinčnik, pogleda okoli, se nasmehne učitelju, ki pa tega ne opazi in razširi noge pod klopjo. Nepremično gleda v predmet svoje želje in masakrira ščetgavček. Končno se predmet želje ovede in opazi vročične oči svoje učenke. Uspe mu razvozlati njeno dejanje

pod klopjo, uspe mu pognati rdečico v obraz in premostiti vse kreposti. Še nikoli prej ni njegov tič postal trd na daljavo. Slavist odpne hlače in začne onanirati. Učenka in učitelj se vročično gledata v oči iz razdalje štirih metrov in pol. Oba konca razreda sta naelektrena, vzburljenost na obeh straneh raste. Slavist ni še nikoli doživel take ekzaltacije, učenka je končno zmagala. Kretnje so vse hitrejšje, učitelj in učenka končata skupaj. Nadaljevanje zgodbe ni bistveno. Ure je konec, ostali nevedni učenci oddajo šolske naloge. Pohotneža se zmenita za sestane na slavisovem domu. Zaključna globoka misel: od tega dogodka nadobudno dek-le piše vse šolske naloge najboljše v razredu.

Pomembno za uspešnost zgodbe je to, da se ne ponavljajo. Vedno morajo obstajati določene variacije. Zelo uspešna je serija lezbičnih prijateljic, manj spodbuden pa je ciklus na temo javna hiša. Moja zadnja zgodbica je variacija na obe temi.

Lastnica javne hiše ima šestnajsetno, nado-budno hčer, kateri hoče prihraniti izkušnje lastnega življenja. Toda mali se materino življenje sploh ne zdi slabo. Od nežnih let je kukala skozi ključavnice bordelskih sob. Ko mati spozna, da bo tudi njena edina hči šla po njenih stopinjah, ji skuša vsaj zagotoviti najboljše. Najboljše pa je: imeti rednega, dobrega gosta čim več časa. In nekega dne je odbila odločilna ura alias odpravljanje nedolžnosti njene male. Kandidat je bil rosno nedolžen mladenič. Mati je oba svečano odpravila v najlepšo sobo. Mala se je tu izkazala daleč bolj izkušena. Tako je to. Eni imajo fuk že takoj notri, eni pa tudi nikoli. Dečko se je na malo zelo navezal in kot je mati lepo predvidela postal redni in edini gost njene male. Toda ni pa predvidevala, da njeni mali to ne bo za-dosti. Sin se je v bordelu pojavil razjarjeni oče s plašnim sinom, ki ni maral žensk in rekel: »Naj ena izmed punc nauči tega smrkavca kaj je pravi fuk!«, je bila mala takoj pripravljena sprejeti vlogo učitel-jice. Mati se je tiho umaknila v kot.

Kot učiteljica se mala sploh ni obnesla. Njen namen ni bil spreobračanje k pravi veri, temveč lastni užitek. Ona in neubogljivi sinko sta ležala na postelji. Mala je dečku pripovedovala takšne zgod-be, da je lahko masturbiral in ko je bil velik in debel

ji ga je vtaknil v rit, kajti proti njeni zadnjici ni imel nič proti. Mala je umirala od sladostrastja, dečko je bil zadovoljen, zgodbice so bile ravno prav zadete. Bile so približno takšne: »Takoji ti je bil všeč. Bil je visok, mišice je imel ravno prav razporejene. Bil je podoben kipom Apolona. Povabil si ga k sebi, nežno si ga začel slati in on je bil ves voljan in mehke. Ko je stal nag pred tabo si ga začel poljubl-jati po celem telesu, potem si vzel njegov kurac v usta in ga začel nežno sesati. Fant se je pod tvojimi kretinjami tresel od ugodja. Ko je njegova sperma preplavila tvoja usta, te je on začel božati...« Toda mala je hotela poizkusiti še kaj. Začela se je spraševati kako potekajo stvari med ženskami. Med uslužbenkami njene obupane mame se je takoj

našla kandidatinja, ki so ji moški v njenem delovnem procesu postali že skoraj odvratni (služba je služba) in je bila maline ponudbe vsa vesela. Tako sta se nekega dne znašli v najlepši sobi, ena željna počitka, druga užitka. Počitkarica je poljubljala malo po prsih, izkušeno šarila v mednožju in mala je stokala od ugodja ter počasi spoznavala kako potekajo stvari med ženskami. Ko si je mala, mamin kamenček v očesu nabrala izkušenj, je veselo živela naprej. To pa zame ni bilo več zanimivo. Ura je. Zapustim rjuhe s spodbudnimi zgodbi-cami in grem v noč.

NERINA KOCJANČIČ

TEZE O »ZIDU DEMOKRACIJE« V II. LET-NIKU FSPN

— »Zid demokracije« je ime stenskega panoja v drugem letniku FSPN.

— »Zid demokracije« je mesto, kjer študentje in profesorji svobodno objavljajo svoja mnenja, ki sprožijo plodno in kontinuirano polemiko o vprašanjih univerze in družbe (ter še o mnogčem...).

— Prispevke: polemične spise, lepake, karikature, komentarje, glose, apele, manifeste, bodice, izrezke, literarne prispevke itd. objavljajo v skladu z Ustavo SFRJ in zakoni. Pod zadevo se podpišejo.

Študentje II. letnika FSPN (potencialni novinarji, politologi, sociologi...) se medsebojno ne pozna-mo! Naša verbalna komunikacija skoraj ne seže dlje od teme vsakdanje vremenske situacije (ali pa datuma naslednjega kolokvija).

Zato POVEJ MI, KAR MI IMAŠ OSTALEGA POVEDATI, NA ZIDU!

»Zid« (in še kaj) bo zaživel, če boš aktiven in an-gažiran.

Svoje mnenje in interese zastopaj sam! Pridi s svojim argumentom na dan! ARGUMENT VE-ČINE NI ARGUMENT! Študent II. letnika : BODI!

Dol s samocenzuro, ki nam jo vsajuje svet z ne-sramnostjo lažne neizogibnosti in nujnosti obstoje-čega.

Časopis študentov Univerze Edvarda Kardelja v Ljubljani. Izdaja UK ZSMS Ljubljana, Trg osvoboditve I,II, soba 86 telefon: 214-372

UREDNIŠKI KOLEGIJ
 Aleš Debeljak — glavni urednik
 Marcel Štefančič — odgovorni urednik
 Jane Marinko
 Marko Zorman
 Brane Koderman

Posebne naloge:
 Vanja Brišček, Hermej Gobec, Tomi Gračanin, Dušan Turk

Miha Bregant — lektura
 Tomi Gračanin — distribucija
 Vesna Debeljak — tajnikovanje

Likovno in tehnično uredništvo: Aljoša Kolenc, Matjaž Požlep
 Priprava za tisk IBM — Dnevnik, tisk LP.
 Naklada 5000 izvodov.

Izdajateljski svet:
 stalni člani: Ludvig Horvat (predsednik), Andrej Lukšič, Zoran Kariž, Niko Verbič, Bojan Klenov-šek, Robert Škrli, Primož Hainz, Andreja Stopar, Jane Marinko, Brane Koderman, Marko Zorman.

Redakcijo za to številko smo zaključili 7. marca.

